

# Midtveisrapport

## *Likestilling 2014 – Regjeringens handlingsplan for likestilling mellom kjønnene*

*Per august 2013*

### **Innledning**

Handlingsplanen *Likestilling 2014* ble lansert i november 2011 og er den første handlingsplanen for likestilling på alle samfunnsområder som har blitt lagt frem på 20 år. Planen gjelder for perioden 2011-2014 og konkretiserer regjeringens politiske målsettinger for likestillingsfeltet. Planen gir oversikt og et helhetsbilde av politikken. Den er bred og omfatter en rekke ulike politiske felt og samfunnsområder. Planen koordineres av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD).

Planen inneholder totalt 86 tiltak. I tillegg beskrives eksisterende politikk, i planens del 2.

Handlingsplanen er inndelt i ni ulike målkapitler. Hvert kapittel angir regjeringens politiske mål for det enkelte samfunnsområdet, beskrivelser av sentrale likestillingspolitiske utfordringer, regjeringens tiltak på feltet og indikatorer som gjør at regjeringen kan måle resultater av politikken.

De ni kapitlene:

- Mål 1 Om muskler og miniskjørt – motvirke kjønnsstereotyper
- Mål 2 Likestilling for framtiden – øke bevisstheten om likestilling i barnehage og utdanning
- Mål 3 Sjanse til balanse – familievennlig arbeidsliv og likestilt foreldreskap
- Mål 4 Bryt barrierene – jevnere kjønnsbalanse i alle deler av arbeidsmarkedet
- Mål 5 Økonomisk makt – likere fordeling av økonomiske ressurser og makt
- Mål 6 Et speil av folket? – likestilt folkestyre
- Mål 7 Kvinner lider, menn dør – lik mulighet for kvinner og menn til god helse
- Mål 8 Frihet fra vold, tvang og overgrep – en forutsetning for likestilling
- Mål 9 Globale utfordringer – likestilling i internasjonal politikk

Denne midtveisrapporten gir en gjennomgang av hvert av planens 86 tiltak og status for arbeidet. Gjennomgangen viser at de fleste tiltak er i gang eller gjennomført.

## **Oversikt over forkortelser på departement og underliggende etater**

### **Departementene**

|     |                                                     |
|-----|-----------------------------------------------------|
| AD  | Arbeidsdepartementet                                |
| BLD | Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet |
| FIN | Finansdepartementet                                 |
| FAD | Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet  |
| FD  | Forsvarsdepartementet                               |
| FKD | Fiskeri- og kystdepartementet                       |
| HOD | Helse- og omsorgsdepartementet                      |
| JD  | Justis- og beredskapsdepartementet                  |
| KRD | Kommunal- og regionaldepartementet                  |
| KUD | Kulturdepartementet                                 |
| KD  | Kunnskapsdepartementet                              |
| LMD | Landbruks- og matdepartementet                      |
| MD  | Miljøverndepartementet                              |
| NHD | Nærings- og handelsdepartementet                    |
| OED | Olje- og energidepartementet                        |
| SD  | Samferdselsdepartementet                            |
| UD  | Utenriksdepartementet                               |

### **Relevante direktorat**

|          |                                         |
|----------|-----------------------------------------|
| AV-dir   | Arbeids- og velferdsdirektoratet        |
| Bufdir   | Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet |
| Helsedir | Helsedirektoratet                       |
| IMDi     | Integrerings- og mangfoldsdirektoratet  |
| SKD      | Skattedirektoratet                      |
| Udir     | Utdanningsdirektoratet                  |

## Samlet tiltaksoversikt

| Nr  | Tittel og formulering av tiltaket i handlingsplanen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Ansvarlig departement | Status             |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|--------------------|
| 1.  | Likestilte kommuner: Regjeringen vil utvikle et eget program for likestilte kommuner. Programmet har til hensikt å øke kompetansen og innsatsen for integrering av likestillingsperspektivet i kommunal politikk og tjenester.                                                                                                                                                                                                                                                                                        | BLD                   | I gang             |
| 2.  | Ny stortingsmelding om likestilling: Som en oppfølging av de innspillene regjeringen har fått og skal få fra blant annet Likestillingsutvalget vil regjeringen igangsette arbeidet med en stortingsmelding om likestillingspolitikken.                                                                                                                                                                                                                                                                                | BLD                   | Gjennomført        |
| 3.  | Møteplass for likestilling i arbeidslivet: BLD vil sikre en møteplass der embetsverket og partene i arbeidslivet kan samarbeide om konkrete, praktiske tiltak i handlingsplanen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | BLD                   | I gang             |
| 4.  | Nordisk ministerråd: I 2012 har Norge formannskapet i Nordisk ministerråd, hvor likestillingsarbeid vil få en sentral plass. Viktige forslag til tiltak som vurderes er utredning om nordisk likestillingspolitikk rettet mot menn, workshoper om rekruttering av menn til omsorgsykker, barnebokantologi og et ekspertmøte om kjønnsbalanse i bedriftsstyrer.                                                                                                                                                        | BLD                   | Gjennomført        |
| 5.  | Oppfølging av Nordic Youth Study: Forskningsprosjekt ved NOVA kalt Ungdom, kjønn og likestilling i Norden.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | BLD                   | Gjennomført        |
| 6.  | Dialog: Regjeringen vil gå i dialog med reklamebransjen og mediene for å redusere omfanget av reklame som bidrar til uoppnåelige kroppsidealer for unge menn og kvinner, inklusiv retusjert reklame.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | BLD                   | Påbegynt           |
| 7.  | Utredning: Regjeringen vil utrede påbud om merking av retusjert reklame og hvor stor påvirkningskraft slik reklame har sammenlignet med andre «medier».                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | BLD                   | I gang             |
| 8.  | Rettighetsinformasjon til kvinner med innvandrerbakgrunn: Informasjon til kvinner med innvandrerbakgrunn om rettigheter og plikter på utvalgte likestillings- og familiepolitiske områder vil styrkes gjennom ulike aktiviteter. Her kan nevnes tilrettelagt informasjon på BLD sine områder, i forbindelse med kompetanseutvikling av lærere i norsk og samfunnskunnskap for voksne minoritetsspråklige, i samarbeid med Juridisk Rådgivning for Kvinner (JURK) og i dialog med relevante frivillige organisasjoner. | BLD                   | Delvis gjennomført |
| 9.  | Regionale møteplasser: Reform vil koordinere regionale konferanser for og med menn og gutter med minoritetsbakgrunn. Tema vil være hvordan menn kan bidra til inkludering og likestilling i praksis.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | BLD                   | Gjennomført        |
| 10. | Samisk mannskonferanse: I Norges formannskapsår i Nordisk ministerråd skal det arrangeres en nordisk konferanse om likestilling og mannsrollen i samisk kontekst. Konferansen vil gjennomføres i samarbeid med KUN, Sametinget, Gáldu – Kunnskapscenter for urfolks rettigheter og Reform.                                                                                                                                                                                                                            | BLD                   | Gjennomført        |
| 11. | Dialog: Regjeringen vil gå i dialog med kles- og leketøysbransjen for å bryte med tradisjonelle kjønnsstereotyper rettet mot barn.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | BLD                   | I startfasen       |
| 12. | Kjønnsbasert sosial kontroll: Under Norges formannskap i Nordisk ministerråd i 2012 vil regjeringen følge opp initiativer fra det danske formannskapet i 2010 knyttet til sosial kontroll av unge med innvandrerbakgrunn. Under det norske formannskapet vil perspektivet utvides til å gjelde kjønnskonservative miljøer generelt. Den danske Minister for Ligestilling tok i 2010 initiativ til en nordisk workshop for praktikere. Norge vil følge opp dette tiltaket og vurdere                                   | BLD                   | Gjennomført        |

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |     |             |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-------------|
|     | ytterligere tiltak.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |     |             |
| 13. | Mannsforskningskonferanse i 2012: Konferansen vil ta utgangspunkt i forskning om menn og likestilling, og vil skape debatt om nordisk likestillingspolitikk rettet mot menn. Konferansen, som vil motta midler fra BLD, arrangeres av Senter for tverrfaglig kjønnsforskning (UiO) i samarbeid med Nordisk forening for forskning om menn og maskuliniteter, Reform og NIKK.                                    | BLD | Gjennomført |
| 14. | Kvinnekonferanse: BLD vil ta initiativ til en konferanse om likestilling og feminisme, i samarbeid med kvinneorganisasjonene.                                                                                                                                                                                                                                                                                   | BLD | Gjennomført |
| 15. | Kompetanseheving i barnehagene: Utarbeide og gjennomføre tiltak for å heve kompetansen hos ansatte om praktisk likestillingsarbeid i norske barnehager, slik at arbeidet i barnehagene gjenspeiler rammeplanens verdigrunnlag.                                                                                                                                                                                  | KD  | I gang      |
| 16. | Likestillingsteam i alle fylkene: Det skal opprettes likestillingsteam som skal arbeide for å rekruttere og beholde menn i barnehagene. På bakgrunn av erfaringer og lokale behov skal det også legges til rette for kompetansetiltak, lokalt utviklingsarbeid og erfaringsspredning for å fremme likestilling mellom gutter og jenter i barnehagen.                                                            | KD  | I gang      |
| 17. | Statusundersøkelse: Gjennomføre ny statusundersøkelse for likestillingsarbeidet i barnehagen i løpet av 2014.                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | KD  | Påbegynt    |
| 18. | Barnebokantologi: I samarbeid med Nordisk ministerråd vil regjeringen vurdere å støtte en nordisk barnebokantologi. Boken vil bestå av et utvalg nordiske tekster som belyser kjønn og kjønnsroller.                                                                                                                                                                                                            | BLD | I gang      |
| 19. | Manifest mot mobbing: Forebygging og bekjempelse av kjønnsrelatert mobbing vil bli vurdert fulgt opp gjennom Manifest mot mobbing. Manifest mot mobbing er et forpliktende samarbeid mellom regjeringen, KS, Utdanningsforbundet, Fagforbundet, Skolenes landsforbund, Norsk Skolelederforbund og Foreldreutvalget for grunnopplæringen for et godt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø for barn og unge. | KD  | I gang      |
| 20. | Kurs om grensesetting: Utvikling av kurs om grensesetting, kjønn, kropp og seksualitet for jenter og gutter i videregående skole.                                                                                                                                                                                                                                                                               | BLD | Gjennomført |
| 21. | Kortfilmer om likestilling og kjønnsroller: Regjeringen vil utarbeide fire kortfilmer om likestilling og kjønnsroller til bruk i samfunnsfag i ungdomsskolen. Det skal også vurderes å lage et hefte som støtttemateriell til lærerne.                                                                                                                                                                          | BLD | I gang      |
| 22. | Kompetanseutvikling for å bedre gutters leseferdigheter: PISA-resultatene viser at gutter på ungdomstrinnet har særlig svake resultater i lesing. KD vil satse på kompetanse i leseopplæring for gutter i tråd med Meld. St. 22 (2010–2011) Motivasjon – Mestring – Muligheter.                                                                                                                                 | KD  | I gang      |
| 23. | Veiledning om utdanningsvalg: Informasjon til elever og foresatte om opplyste og bevisste utdanningsvalg.                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | KD  | I gang      |
| 24. | Faget Utdanningsvalg i ungdomsskolen: Vurdere tiltak for å se på hvordan kjønn er ivaretatt i undervisningen av faget. Følges opp i Meld. St. 22 (2010–2011) Motivasjon – Mestring – Muligheter.                                                                                                                                                                                                                | KD  | I gang      |
| 25. | Lærer- og førskolelærerutdanningen: NOKUT-rapporten og rådene som gis i Gender Loops rapporten Om integrering av perspektiver på kjønn og likestilling i førskolelærerutdanningens fagplan vil følges opp med tanke på bevisstheten om likestilling og kjønn i lærer- og førskolelærerutdanningen.                                                                                                              | KD  | Gjennomført |
| 26. | Kompetanseheving blant lærere og rådgivere: I løpet av handlingsplansperioden vil det bli vurdert å sette igang et prosjekt for å sikre at rådgivere og lærere ved ungdomsskoler                                                                                                                                                                                                                                | KD  | I gang      |

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |     |             |
|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-------------|
|     | og videregående utdanning i større grad ivaretar et kjønns- og likestillingsperspektiv i sitt arbeid. Målet er å utjevne kjønnsforskjellene for gutter og jenter ved valg av utdanning og studieretning, og samtidig ivareta behovene til elever med innvandrerbakgrunn.                                                                                                                                                                   |     |             |
| 27. | Kjønnsperspektivet i etterutdanning av rådgivere: Vurdere hvordan kjønnsperspektivet er integrert i etterutdanningen av rådgivere. Dialog med de relevante institusjonene.                                                                                                                                                                                                                                                                 | KD  | I gang      |
| 28. | Pilotprosjekt ved barnevernutdanningen ved Høgskolen i Oslo (HiO): Pilotprosjekt over tre år for å øke rekrutteringen av menn og studenter med minoritetsbakgrunn til barnevernpedagogutdanningen. HiO vil etablere en nasjonal referansegruppe for å sikre innspill og erfaringsdeling mellom de ulike nasjonale fagmiljøene.                                                                                                             | BLD | I gang      |
| 29. | Uke Sex i Norge: Uke Sex og elevnettsiden <a href="http://www.sexfordeg.no">www.sexfordeg.no</a> er et pilotprosjekt og en kampanje som tilbyr gratis materiale til undervisning om seksualitet for 7.–10. trinn. Uke Sex tar hensyn til at undervisningen skal spenne mellom forskjellige trinn, fag, kjønn, seksuell orientering, sosiale og etniske sammensetninger og forskjeller hva gjelder modning, seksuell utvikling og erfaring. | KD  | I gang      |
| 30. | Tredeling av foreldrepermisjonen: Regjeringen vil ha en tydeligere tredeling av foreldrepermisjonen. Å øremerke en del til mor og en like stor del til far, vil understreke at resten av permisjonen tilhører begge foreldre, og de må ta aktivt stilling til hvordan de vil fordele den seg imellom.                                                                                                                                      | BLD | Gjennomført |
| 31. | Utvide fedrekvoten: For å sikre en jevnere fordeling av foreldrepermisjonen, ble fedrekvoten utvidet fra 10 til 12 uker for barn født eller adoptert fra og med 1. juli 2011. Regjeringen har som mål å utvide fedrekvoten til 14 uker (Soria Moria II).                                                                                                                                                                                   | BLD | Gjennomført |
| 32. | Papparinger: Papparingen inviterer nybakte fedre til å diskutere ulike sider av det å være pappa og gir fedre mulighet til å få kontakt med andre fedre i samme situasjon. BLD vil bevilge penger til arbeidet med å spre informasjon og støtte etableringen av papparinger rundt i landets kommuner.                                                                                                                                      | BLD | Gjennomført |
| 33. | Styrke kompetansen om fedre og likestilt foreldreskap i offentlig tjenesteyting: Utvikle standardiserte kurs rettet mot ansatte i kommunale tjenester som helsestasjoner og lærere i introduksjonsprogram for nyankomne innvandrere. Formålet er å legge til rette for tidlig involvering av far og å motivere begge foreldre til mer deling av omsorgen for barn.                                                                         | BLD | I gang      |
| 34. | God informasjon til foreldre: Sikre god og kjønnsnøytral informasjon til fedre og mødre som er i kontakt med Nav i forbindelse med at de får barn. BLD vil i dialogmøter med Arbeids- og velferdsdirektoratet understreke viktigheten av at Nav både muntlig og i brev tydelig informerer fedre og mødre om mulighetene foreldre har for å dele foreldrepengene mellom seg.                                                                | BLD | I gang      |
| 35. | Konferanser om familievennlig arbeidsliv: I løpet av 2011 vil BLD arrangere to regionale konferanser for å skape bevissthet og engasjement for et familievennlig arbeidsmiljø også for menn.                                                                                                                                                                                                                                               | BLD | Gjennomført |
| 36. | Prosjekt om familievennlig arbeidsliv: BLD vil støtte et prosjekt i regi av KUN Senter for kunnskap og likestilling, som skal se på hvordan kvinner og menn kan dele omsorgsansvar likere seg i mellom, og hvordan utvalgte virksomheter kan tilrettelegge for en bedre balanse mellom arbeid og familie også for fedre.                                                                                                                   | BLD | Gjennomført |
| 37. | Livsfasesamtalen: Regjeringen vil sammen med partene i arbeidslivet vurdere å utvikle en mal for en livsfasesamtale mellom vordende fedre og mødre og deres nærmeste                                                                                                                                                                                                                                                                       | BLD | I gang      |

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |     |                       |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-----------------------|
|     | overordnede. Målet med samtalen er å sette i gang refleksjon rundt hvordan balansere jobb og familie, og å informere om rettigheter og muligheter.                                                                                                                                                                                  |     |                       |
| 38. | Foreldres rettigheter: Regjeringen vil vurdere om det er behov for å presisere arbeidstakers rettigheter i ansettelsesforholdet under og etter foreldrepermisjon. Målet er at arbeidstakere ikke skal få svekkede lønns- og arbeidsvilkår som følge av at de tar foreldrepermisjon.                                                 | BLD | Gjennomført           |
| 39. | Ammefri: Regjeringen vurderer å fremme forslag om rett til 1 time ammefri med lønn fra arbeidsgiver per dag til barnet er ett år. Dette vil legge til rette for at kvinner kan gå tidligere tilbake til arbeidslivet etter fødsel, og dermed stimulere til likere deling av foreldrepermisjon og omsorgsoppgaver mellom mor og far. | BLD | Gjennomført           |
| 40. | Saman om ein betre kommune: Regjeringen har inngått en samarbeidsavtale med KS og hovedsammenslutningene på arbeidstakersiden om programmet, som har hovedtemaene heltid/deltid, sykefravær, omdømme, kompetanse og rekruttering. Samarbeidet skal bidra til å utvikle lokalt initierte prosjekter og tiltak i deltakerkommunene.   | KRD | I gang                |
| 41. | Offensiv mot ufrivillig deltid og mer heltid: Et treårig forsøksprogram fra 2011 skal ta for seg endret arbeidsorganisering og forsøk som kan styrke den enkeltes mulighet til å komme over i heltidsarbeid. Erfaringene skal utredes og eksempler på gode løsninger skal spres.                                                    | AD  | I gang                |
| 42. | Evalueringsavtalen for deltidsansatte: Fortrinnsrett gir deltidsansatte rett til utvidet stilling framfor nyansettelse. Regjeringen er opptatt av at fortrinnsretten skal være reell og har satt i gang en evaluering av tvisteløsningsnemndas praksis.                                                                             | AD  | I gang                |
| 43. | Drøftingsplikt for bruk av deltid: Regjeringen vil sende på høring et forslag om plikt for arbeidsgiver til jevnlig å drøfte bruk av deltidsstillinger med de tillitsvalgte.                                                                                                                                                        | AD  | Gjennomført           |
| 44. | Rett til stilling tilsvarende den faktiske arbeidstida: Regjeringen vil utrede et forslag om rett til høyere stillingsprosent som følge av jevnlig bruk av merarbeid over tid.                                                                                                                                                      | AD  | Gjennomført           |
| 45. | Arbeidsgivers arbeid mot ufrivillig deltid: Regjeringen vil vurdere hvordan virksomhetenes arbeid mot ufrivillig deltid best kan inngå som et ledd i arbeidsgivers aktivitets- og rapporteringsplikt etter likestillingsloven.                                                                                                      | BLD | Ikke fulgt opp        |
| 46. | Mindre deltid i sykehussektoren: Regjeringen vil bidra til å redusere bruken av deltid i sykehus og har satt krav om at andelen deltid skal reduseres med minst 20 prosent innen 2011. Dette vil øke andelen kvinner med heltidsstilling i helseforetakene.                                                                         | HOD | I gang                |
| 47. | Kjønnsbalanse i styrene i private aksjeselskap (AS): Regjeringen vil utrede eventuell regulering av kjønnsbalansen i styrene i store aksjeselskaper med private eiere. BLD leder arbeidet i samarbeid med JD, NHD og FIN.                                                                                                           | BLD | Utredning gjennomført |
| 48. | Flere kvinnelige styreledere i statseide selskaper: Departementet vil gjennom arbeidet i valgkomiteer og forberedelse av valg til styrene i heleide selskaper, arbeide for å øke andelen kvinnelige styreledere i statlige selskaper.                                                                                               | NHD | I gang                |
| 49. | Flere kvinnelige toppledere i statseide selskaper: Regjeringen forventer at selskaper med statlig eierandel utarbeider en strategi for hvordan den beste kompetansen i selskapet benyttes. Regjeringen forventer en positiv utvikling, og temaet vil bli tatt opp i eierdialog med selskapene.                                      | NHD | I gang                |
| 50. | Integrering av likestillingsperspektivet: Regjeringen gir midler til at de regionale sentrene for likestilling og mangfold skal utvikle og gjennomføre et opplæringsprogram for ledere i offentlig og privat sektor. Opplæringsprogrammet viser hvordan                                                                             | BLD | I gang                |

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |     |                  |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|------------------|
|     | virksomheter kan gå fram for å integrere likestillingsperspektiv som arbeidsgiver, tjenesteutøver, produsent, i utviklingsarbeid og som beslutningstaker.                                                                                                                                                                                                                                                       |     |                  |
| 51. | Dialog med partene i arbeidslivet: Ta initiativ til å drøfte effektive tiltak når det gjelder å rekruttere og holde på ansatte av det underrepresenterte kjønn, og for kjønnsbalanse i ledelse.                                                                                                                                                                                                                 | BLD | Ikke igangsatt   |
| 52. | Rekruttering av menn til omsorgsykker: Som oppfølging av rapporten Nordiske mænd til omsorgsarbejde fra 2011 vil det i 2012 bli arrangert to nordiske seminar for forskere og representanter fra arbeidslivsorganisasjonene. Målet er å komme frem til forslag til politiske initiativer som kan bidra til flere menn i omsorgsykker i de nordiske landene.                                                     | BLD | Gjennomført      |
| 53. | Rekruttering av kvinner til Forsvaret: Det er satt i gang forskningsprosjekter som bidrar til at Forsvaret rekrutterer og beholder flere kvinner, og som i tillegg setter søkelys på hele mangfoldsdimensjonen.                                                                                                                                                                                                 | FD  | I gang           |
| 54. | Kartlegging av det kjønnsdelte arbeidslivet: Regjeringen vil finansiere en kartleggingsanalyse av det kjønnsdelte arbeidsmarkedet. Analysen skal kartlegge fordelingen av kvinner og menn på yrker, stillingsnivå, næring, arbeidstid og sektor.                                                                                                                                                                | BLD | Gjennomført      |
| 55. | Knutepunktsfunksjon for mentorordninger: BLD vil vurdere en knutepunktsfunksjon for mentorordninger i arbeidslivet. Dette vil være et pilotprosjekt som vil fokusere på likestilling i arbeidslivet.                                                                                                                                                                                                            | BLD | I gang           |
| 56. | Likestilling i reindriften: For å styrke kvinners deltakelse i reindriften, har partene i reindriftsforhandlingene utarbeidet rapporten Likestilling i reindriften. Rapporten har vært på høring våren 2011, og vil bli fulgt opp i forbindelse med reindriftsforhandlingene.                                                                                                                                   | LMD | I gang           |
| 57. | Åpenhet om lønn: Regjeringen vil legge fram forslag om at det skal utarbeides lønnsstatistikk fordelt på kjønn og stillingsgrupper på virksomhetsnivå.                                                                                                                                                                                                                                                          | BLD | I gang           |
| 58. | Opplysningsplikt om lønn: Regjeringen vil legge fram forslag om å pålegge arbeidsgivere en plikt til å opplyse om lønn ved mistanke om lønnsdiskriminering.                                                                                                                                                                                                                                                     | BLD | Gjennomført      |
| 59. | Evalueringsplan: Evalueringen av regjeringens handlingsplan Meir entreprenørskap blant kvinner ble ferdigstilt i juni 2011. Med utgangspunkt i rapporten, vil regjeringen vurdere endringer i tiltakene for å nå målet om 40 prosent kvinner blant nye etablerere innen 2013.                                                                                                                                   | NHD | Gjennomført      |
| 60. | Analyse av lønnsforskjeller: Regjeringen vil gjennomføre regelmessige analyser av hvilke faktorer som har betydning for lønnsforskjellene mellom kvinner og menn.                                                                                                                                                                                                                                               | BLD | I gang           |
| 61. | Regelmessig informasjon og statistikk: Regjeringen vil fremskaffe regelmessig informasjon og statistikk over fordelingen av økonomiske ressurser mellom kvinner og menn.                                                                                                                                                                                                                                        | BLD | Ikke gjennomført |
| 62. | Undersøkelse av forvaltningen av husholdningenes økonomi: Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) vil på oppdrag fra BLD kartlegge kvinners og menns rolle i forvaltningen av familiens økonomi.                                                                                                                                                                                                         | BLD | I gang           |
| 63. | Kjønnsbalanse i kommunestyre: Regjeringen vil etter valget i 2011 evaluere kjønnsbalansen i kommunestyrene og erfaringene med prosjektet Utstillingsvindu for kvinner i lokalpolitikken. Evalueringen vil danne grunnlag for å vurdere behovet for ytterligere tiltak for å fremme bedre kjønnsbalanse i kommunestyrene. I denne sammenheng vil både rettslige og/eller ikke-rettslige virkemidler bli vurdert. | KRD | I gang           |
| 64. | Informasjonsbrosjyre: Regjeringen har utgitt en brosjyre                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | KRD | Gjennomført      |

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |         |                   |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|-------------------|
|     | beregnet på lokalpartienes nominasjonskomiteer om listeoppsettets og stemmetilleggets betydning dersom partiene ønsker å få flere kvinner inn i kommunestyrene. Informasjonsbrosjyren er utsendt til alle partier, også lokalt, før nominasjonene.                                                                                              |         |                   |
| 65. | Ungdommens maktutredning: Regjeringen har nedsatt et offentlig utvalg som skal utrede unges makt og deltakelse. Utvalget er blant annet bedt om å legge et kjønnsperspektiv til grunn for sitt arbeid. Utredningen skal leveres 15. desember 2011.                                                                                              | BLD     | Gjennomført       |
| 66. | Debattpok for ungdom: Regjeringen vil feire Stemmerettsjubileet 1913–2013 ved å få utgitt en debattbok for ungdom som har som mål å skape engasjement rundt likestilling og stemmerett, deltakelse og representasjon for alle.                                                                                                                  | BLD     | Gjennomført       |
| 67. | Tilskuddsordning: Det etableres en tilskuddsordning i forbindelse med Stemmerettsjubileet i 2013. Midler tildeles organisasjoner etter søknad og kriterier som fastsettes i forkant av valget i 2013.                                                                                                                                           | KRD/BLD | Gjennomført       |
| 68. | Gjennomgang av Kvinnehelsestrategien 2003-2013: Helsedirektoratet skal på oppdrag fra HOD gjennomgå tiltakene i Kvinnehelsestrategien. På bakgrunn av gjennomgangen skal direktoratet foreslå nye tiltak innenfor kjønn og helse. Nettportalen har egne sider for menn.                                                                         | HOD     | Påbegynt          |
| 69. | Menns bruk av helsetjenester: Gjennom den nye offentlige helseportalen <a href="http://www.helsenorge.no">www.helsenorge.no</a> , vil regjeringen styrke informasjonen om helsetjenester rettet mot menn. Nettportalen har egne sider for menn.                                                                                                 | HOD     | I gang            |
| 70. | Informasjon om livsstilssykdommer: Vurdere videre oppfølging av pilotprosjektet Stork Groruddalen som har som mål å bedre helsestasjonens svangerskapsomsorg. Gjennom kontakt med helsestasjonen identifiseres blant annet kvinner med svangerskapsdiabetes og lave vitamin D-nivåer, og sikres informasjon om kosthold, livsstil og aktivitet. | HOD     | I gang            |
| 71. | Statistikk og informasjon: Regjeringen vil forsterke datatilfanget om kjønn og helse. Økt kunnskap vil kunne bidra til bedre forståelse for sammenhenger mellom kjønn og helse.                                                                                                                                                                 | HOD     | I gang            |
| 72. | Handlingsplan mot tvangsekteskap 2012: Enkelte tiltak i Handlingsplan mot tvangsekteskap 2008-2011 vil videreføres og videreutvikles i 2012.                                                                                                                                                                                                    | BLD     | Gjennomført       |
| 73. | Handlingsplan mot kjønnslemlestelse 2012: Enkelte tiltak i Handlingsplan mot kjønnslemlestelse 2008-2011 vil videreføres og videreutvikles i 2012.                                                                                                                                                                                              | BLD     | Gjennomført       |
| 74. | Vold i nære relasjoner: Ny handlingsplan om vold i nære relasjoner, samt en melding til Stortinget om status og det fremtidige innholdet i arbeidet mot vold i nære relasjoner.                                                                                                                                                                 | JD      | Gjennomført       |
| 75. | Holdningskampanje mot voldtekt: Regjeringen vil styrke innsatsen mot voldtekt, og i denne sammenheng gjennomføre en holdningskampanje i løpet av handlingsplanperioden.                                                                                                                                                                         | BLD     | Gjennomføres ikke |
| 76. | Kunnskapsinnhenting: Regjeringen vil undersøke arbeidsmiljøet ved landets strippeklubber og mulige sammenhenger mellom stripping og prostitusjon eller menneskehandel.                                                                                                                                                                          | BLD     | Gjennomført       |
| 77. | Fotball mot vold: Holdningskampanje rettet mot gutter og menn for å engasjere dem til å bidra aktivt i bekjempelsen av vold mot jenter og kvinner. I første omgang skal mennene nås gjennom fotballen. Kampanjen gjennomføres i samarbeid med Hvitt Bånd Norge og støttes av ulike fotballklubber.                                              | BLD     | Gjennomført       |
| 78. | Statistikk for krisesentre: BLD ønsker å etablere en permanent datainnsamling fra kommunene innenfor KOSTRA, som over tid helt eller delvis kan erstatte den nåværende særreporteringen. BLD vil gå skrittvis frem og nøyer seg med et begrenset                                                                                                | BLD     | I gang            |

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |     |             |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-------------|
|     | datasett i 2011.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |     |             |
| 79. | Tilbud til voldsutøvere: Et landsdekkende hjelpe- og behandlingstilbud til voldsutøvere er under utvikling. Alternativ til vold (ATV) har en sentral rolle i arbeidet.                                                                                                                                                                            | BLD | I gang      |
| 80. | På like vilkår: Regjeringen vil følge opp St. Meld. nr. 11 (2007–2008) På like vilkår: Kvinners rettigheter og likestilling i utviklingspolitikken.                                                                                                                                                                                               | UD  | I gang      |
| 81. | Utvalg: Regjeringen vil opprette et interdepartementalt utvalg for menneskerettighetssaker i 2011. Utvalget vil koordinere de ulike prosessene knyttet til regjeringens arbeid med å implementere Norges menneskerettighetsforpliktelser.                                                                                                         | UD  | Gjennomført |
| 82. | Anstendig arbeid: Målrettet støtte til anstendig arbeid, med fokus på støtte til og oppfølging av ILOs handlingsplan for likestilling for perioden 2010–2015.                                                                                                                                                                                     | UD  | I gang      |
| 83. | Kvinne- og barnehelse: Målrettet støtte til kvinne- og barnehelse, med fokus på oppfølging av Den globale strategien for kvinne- og barnehelse som ble lansert under toppmøtet om tusenårsmålene i New York i september 2010.                                                                                                                     | UD  | I gang      |
| 84. | Handlingsplan: Regjeringen vil gjennomføre handlingsplanen for kvinners rettigheter og likestilling i utviklingssamarbeidet 2010-2013, med vekt på styrket innsats på landnivå og systematisk integrering av kjønnsperspektivet innen prioriterte områder. Særlig fokus på klima og miljø, olje og energi, næringsutvikling og fred og forsoning. | UD  | I gang      |
| 85. | Mot en grønnere utvikling: Regjeringen vil styrke den utviklingspolitiske innsatsen for matsikkerhet og klimatilpasset landbruk i Afrika, med særlig fokus på kvinnelige produsenter og deres rolle og muligheter i landbruket.                                                                                                                   | UD  | I gang      |
| 86. | Kvinner, fred og sikkerhet: Regjeringen vil gjennomføre strategisk plan 2011–2013 for FNs Sikkerhetsråds resolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet, med vekt på å styrke kvinners deltakelse og beskyttelse i konflikt og fremme et integrert kjønnsperspektiv i fredsbygging, fredsforhandlinger og i internasjonale operasjoner.            | UD  | I gang      |

## Regjeringens tverrgående tiltak

### 1. Likestilte kommuner:

Regjeringen vil utvikle et eget program for likestilte kommuner. Programmet har til hensikt å øke kompetansen og innsatsen for integrering av likestillingsperspektivet i kommunal politikk og tjenester. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 10,9 mill. kr for perioden 2011-2014                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Målsetting               | Styrke kommunenes arbeid for likestilling i politikkutforming og tjenestetilbud.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Aktiviteter / resultater | <p>Oppdrag:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Åpen utlysning på Doffin sommeren 2012.</li><li>• Likestillingssenteret (prosjektleder) i samarbeid med Senter for likestilling (UiA) og KUN senter for kunnskap og likestilling (KUN) fikk oppdraget.</li><li>• Kontrakt underskrevet i september 2012.</li></ul> <p>Tilskuddsordning til kommunene:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Utlyst tilskudd til prosjekter i kommunene. Kommunene søkte på bakgrunn av prosjektbeskrivelse. Prosjektet skulle rette seg mot integrering av likestillingsperspektivet i kommunal politikk og tjenester</li><li>• Tilskuddet skal gå til reise, opphold, kursavgifter og frikjøp for en person som koordinerer kommunens arbeid og til vikarer for ansatte på de tjenestesteder som skal delta i prosjektet.</li><li>• Tilskudd ble kunngjort for kommunene oktober 2012.</li><li>• 20 utvalgte pilotkommuner fikk bekreftelse på tilskudd i desember 2012. Første utbetaling var i 2012.</li><li>• Hver pilotkommune mottar et fast årlig tilskudd over 3 år (2012-2014). Tilskuddene varierer fra 86 000 kr til 100 000 kr per kommune.</li></ul> <p>Pilotkommunene:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• 20 kommunene. Fordelt på 11 fylker.</li><li>• Kommunene får oppfølging og veiledning av de tre kompetansesentrene.</li><li>• Tema for prosjektene varierer. Utgangspunktet skal være kjønnslikestilling rettet mot tjenester og/eller planarbeid. Utfordringen er å starte der kommunene ønsker og videreutvikle kompetansen på kjønnslikestilling underveis i prosessen.</li><li>• Mange kommuner har tatt utgangspunkt i arbeidsgiversiden. Likestillingssentrene arbeider for å få dem til å arbeide med likestillingsperspektivet i rollene som tjenesteyter og myndighetsutøver.</li><li>• Innretningen på prosjektene er som følgende: 8 rettet mot tjenester, 6 rettet mot arbeidsgiversiden, 2 rettet mot planarbeid, 2 rettet mot arbeidsgiversiden og planarbeid, 1 rettet mot arbeidsgiver, planarbeid og tjenester, 1 kommune ikke avgjort, under utarbeidelse</li><li>• Tjenesteområder som kommunene har prosjekt innenfor: 11 i helse og omsorg (hvorav to også ser på barn og unge), 7 i barnehage, 1 hele kommunen, 1 under utarbeidelse.</li></ul> <p>Likestillingssentrenes støttefunksjoner:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Forankringsmøter i hver enkelt kommune: gjennomført.</li><li>• Nettverkssamlinger: Mål: faglig påfyll og erfaringsutveksling. Til nå er det gjennomført samlinger i i Trondheim og Mandal.</li><li>• Lederopplæring: det er gjennomført lederopplæring i 4 kommuner så langt.</li></ul> <p>Samarbeid:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Etablert referansegruppe med deltagere fra relevante organisasjoner og offentlige etater. To referansegrupper gjennomført.</li><li>• Stor grad av samarbeid mellom de tre likestillingssentrene, for planlegging, koordinering og erfaringsutveksling.</li></ul> |

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|---------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               | <p>Profilering og kommunikasjon:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Nettsiden: <a href="http://www.likestilt.no">www.likestilt.no</a> er åpnet.</li> <li>• Nyhetsbrev: sendes pilotkommuner, oppdragsgiver og medlemmene i referansegruppen.</li> <li>• Kommuneprogrammet har fått noe oppslag i lokale media.</li> </ul> <p>Resultater og utfordringer:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kun 20 kommuner søkte om å delta. Oppdragstaker tolker dette som et tegn på at utfordringene knyttet til kjønnslikestilling ikke er høyt prioritert i kommunenes arbeid. Alternativt kan det skyldes mangel på kompetanse og bevissthet om praktisk likestillingsarbeid i kommunene.</li> <li>• Høy aktivitet i Vest Agder, hvor syv kommuner søkte. Oppdragsgiver tolker dette som et resultat av en bevisst satsing som startet i 2007 etter initiativ fra kommuner, fylkeskommunen, KS, NHO og LO, og arbeidet ved Senter for likestilling.</li> <li>• Reiseavstander og –utgifter beskrives som en utfordring i prosjektet.</li> </ul> |
| Planer videre | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Aktivitetene til kommunene så langt, har i stor grad vært å forankre og planlegge arbeidet. Først høsten 2013 vil de ha kommet godt i gang med selve gjennomføringen.</li> <li>• Høsten 2013 ferdigstilles lederopplæringen i alle pilotkommunene.</li> <li>• Likestillingssentrene vil bistå kommunene slik at alle kommer godt i gang med sine planer.</li> <li>• Likestillingssentrene arbeider for å finne gode rapporteringssystemer for prosjektarbeidet.</li> <li>• Videreføres ut handlingsplanens periode, avsluttes høst 2014.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

## 2. Ny stortingsmelding om likestilling:

Som en oppfølging av de innspillene regjeringen har fått og skal få fra blant annet Likestillingsutvalget vil regjeringen igangsette arbeidet med en stortingsmelding om likestillingspolitikken. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Midler til oppfølging av meldingen vil avklares i de årlige budsjettkonferanser                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Målsetting               | Meldingen gir en status over likestillingstilstanden i Norge på sentrale levekårsområder som demokratisk deltakelse, utdanning, arbeidsliv, familieomsorg og seksuell trakassering. I tillegg vurderes organiseringen av det offentlige likestillingsarbeidet. Meldingen bygger på Likestillingsutvalgets to utredninger og behandler en del av forslagene til tiltak i disse utredningene.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Aktiviteter / resultater | <p>Hovedtrekkene i meldingen er: Norge kåres jevnlig til et av verdens mest likestilte land. Historien har lært oss at likestilling ikke kommer av seg selv. Politiske grep gjennom mange år og ambisjoner om et likestilt samfunn har gitt resultater. Å sikre alle gutter og jenter et godt opplæringstilbud er nøkkelen til å motvirke sosial ulikhet og til å skape et mer rettferdig samfunn. Å delta i arbeidsmarkedet og ha en lønn det går an å leve av er grunnleggende for likestilling mellom menn og kvinner.</p> <p>Yrkesdeltakelsen i Norge er generelt høy, også blant kvinner og eldre. Samtidig har vi gode offentlige helse- og omsorgstjenester, gode foreldrepermisjonsordninger og fleksible arbeidstidsordninger som gjør det mulig å kombinere yrkesaktivitet med omsorgsoppgaver. Oppslutningen om likestilling i samfunnet er også økende i Norge.</p> <p>Til tross for det som er oppnådd viser meldingen at det gjenstår utfordringer å løse på likestillingsfeltet som innsatsen fremover må rettes mot:</p> <p>Partipolitikken er ikke kjønnslikestilt. Selv om kvinneandelen i kommunestyrene nå nærmer seg 40 prosent i landsgjennomsnitt, så er det store variasjoner i kvinneandelen mellom kommunestyrene.</p> <p>På utdanningsfeltet er det et økende gap mellom kvinner og menns utdanningsnivå.</p> |

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               | <p>Det er klart kvinneflertall innenfor høyere utdanning. Utdanningsvalgene er fremdeles klart kjønnsdelte, på alle utdanningsnivå.</p> <p>Deltidsarbeid er en likestillingsutfordring. Om lag 40 prosent av sysselsatte kvinner i Norge jobber deltid med de konsekvenser det får for karriere, inntekt og pensjon. Kvinner har fortsatt betydelig lavere inntekt og lønn enn menn. Kvinners lønn utgjorde i gjennomsnitt 86,5 prosent av menns lønn i 2012 (korrigert for arbeidstid). I 2011 utgjorde kvinners inntekt 66 prosent av menns inntekt. Arbeidslivet er i dag omtrent like kjønnsdelt som for 20 år siden.</p> <p>Menn deltar i familieomsorgen i dag i høyere grad enn for 30 år siden. Men kvinner har fremdeles et større ansvar enn menn for det ulønnede omsorgsarbeidet. Dette gjelder særlig for oppgaver som er vanskelig å forene med yrkesaktivitet.</p> <p>Selv om seksuell trakassering er forbudt er det likevel et omfattende samfunnsproblem som særlig rammer unge jenter. Blant de yngste kvinnene (17-24 år) i arbeidslivet opplever 13 prosent seksuell trakassering en gang i måneden eller mer.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Planer videre | <p>Meldingen varsler at et hovedgrep fremover er å rette innsatsen mot lokalt nivå. Likestillingsutfordringer må først og fremst finne en løsning der folk bor og arbeider, i kommunene og i den enkelte virksomhet.</p> <p>Regjeringen vil derfor etablere en landsomfattende statlig struktur med fire regionale kompetansemiljø for likestilling. En hovedoppgave for kompetansemiljøene vil være å gi veiledning og opplæring om plikten til aktivt likestillingsarbeid. Kompetansemiljøene skal blant annet støtte kommunene i arbeidet med å fremme kjønnsbalanse i lokale folkevalgte organ, i arbeidet med å fremme utradisjonelle utdanningsvalg og i arbeidet med å forebygge seksuell trakassering blant ungdom. Kompetansemiljøene skal organiseres under Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), som også skal videreutvikle sitt arbeid for kjønnslikestilling. Med en slik struktur legges det til rette for et mer langsiktig likestillingsarbeid.</p> <p>Gjennomføringskraften i likestillingspolitikken skal også styrkes ved å etablere et forsterket trepartssamarbeid med partene i arbeidslivet. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) vil legge til rette for lokalt utviklingsarbeid for å fremme likestilling i arbeidslivet.</p> <p>Videre tar BLD sikte på å etablere en veiledningstjeneste om seksuell trakassering i Bufdir. Veiledningstjenesten skal gi nettbasert informasjon om rettigheter og muligheter for hjelp og om hvordan man går frem dersom man ønsker å bringe saken inn for domstolen. BLD vil også vurdere å øke støtten til familie- og likestillingspolitiske organisasjoner.</p> <p>Det tas forbehold om Stortingets behandling av de foreslåtte tiltakene.</p> |

### 3. Møteplass for likestilling i arbeidslivet:

BLD vil sikre en møteplass der embetsverket og partene i arbeidslivet kan samarbeide om konkrete, praktiske tiltak i handlingsplanen. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Målsetting               | Sikre samarbeid mellom embetsverk og arbeidslivets parter om tiltak i handlingsplanen                                                                                                                                                                                                   |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Aktiviteter / resultater | <p>Det ble holdt tre møter i 2012.</p> <p>Møtene har tatt opp ulike tema:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Forskere og eksperter ble invitert til å presentere erfaringer med økt rekruttering av menn til omsorgsyrkene. Dette ble også fulgt opp av et nordisk</li> </ul> |

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               | <p>seminar med samme tema.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Balansemodellen, familieliv og arbeidsliv. Bufdir har på oppdrag av BLD utarbeidet en veileder for samtale mellom leder og ansatt når den ansatte blir forelder (en livsfasesamtale).</li> <li>- Siste møte ble ledet av statsråden, som inviterte tildiskusjon om Likestillingsutvalgets forslag om et styrket trepartssamarbeid for likestilling i arbeidslivet.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Planer videre | <p>I Meld. St. 44 (2012-2013) <i>Likestilling kommer ikke av seg selv</i> fremgår det at Arbeidsdepartementet (AD) og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) og partene i arbeidslivet vil styrke trepartssamarbeidet for å gi økt oppmerksomhet og større kraft i arbeidet med å fremme likestilling i arbeidslivet. Det heter videre at BLD vil legge til rette for lokalt utviklingsarbeid for å fremme likestilling i arbeidslivet.</p> <p>AD og BLD har drøftet organiseringen av et slikt samarbeid med partene i arbeidslivet. Det er enighet om at samarbeidet skal ta utgangspunkt i eksisterende strukturer og forankres i Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd (ALPR) som ledes av arbeidsministeren. Under rådet skal det etableres en arbeidsgruppe som får ansvar for å spille inn og følge opp saker som drøftes i rådet. Arbeidsgruppen skal årlig lage et arbeidsnotat som medvirker til målrettet og systematisk arbeid på feltet. Gruppen skal ledes av BLD og erstatte dagens Møteplass for likestilling.</p> <p>Det tas forbehold om Stortingets behandling av forslagene i meldingen.</p> |

#### 4. Nordisk ministerråd:

I 2012 har Norge formannskapet i Nordisk ministerråd, hvor likestillingsarbeid vil få en sentral plass. Viktige forslag til tiltak som vurderes er utredning om nordisk likestillingspolitikk rettet mot menn, workshoper om rekruttering av menn til omsorgsykker, barnebokantologi og et ekspertmøte om kjønnsbalanse i bedriftsstyrer. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Det ble avsatt nordiske midler til gjennomføring av de ulike tiltakene i sektorprogrammet. Totalt ble det reservert ca. 6 mill. kr til oppfølging av nordiske likestillingsprosjekter i 2012.                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Målsetting               | Norge ønsker å medvirke til at det nordiske samarbeidet på likestillingsområdet oppleves som politisk og faglig interessant og relevant.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Aktiviteter / resultater | Norge hadde formannskapet i Nordisk ministerråd i 2012. I formannskapsåret har likestillingsarbeidet vært styrt gjennom et eget nordisk sektorprogram. Formannskapsåret er avsluttet. Integrering av et kjønns- og mangfoldsperspektivet i Nordisk ministerråd sitt arbeid og mannspektivet i likestillingsarbeidet har vært prioriterte temaer med en rekke tiltak blant annet nordiske mannsforskningskonferansen, workshops om rekruttering av menn til omsorgsykker og den samiske mannskonferansen. |
| Planer videre            | Sverige har formannskapet i 2013.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

#### 5. Oppfølging av Nordic Youth Study:

Forskningsprosjekt ved NOVA kalt Ungdom, kjønn og likestilling i Norden. (BLD)

|            |                                                              |
|------------|--------------------------------------------------------------|
| Budsjett   | Ikke spesifisert                                             |
| Målsetting | Økt kunnskap om nordisk ungdoms holdninger til likestilling. |
| Status     | Gjennomført                                                  |

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Aktiviteter / resultater | <p>Forskningsundersøkelsen, som ble initiert av Island da de hadde formannskapet i Nordisk Ministerråd (NMR) i 2009, viste noen interessante funn. Dette knyttet seg særlig til nordiske ungdommers syn på likestilling.</p> <p>Med bakgrunn i undersøkelsen utarbeidet NOVA forskningsrapporten <i>Nordiske ungdommers holdninger til likestilling</i> (NOVA-rapport 25/11). Rapporten ble finansiert av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.</p> <p>Rapporten ble fulgt opp på et nordisk seminar våren 2012 der forskere, representanter fra myndigheter og sivilsamfunnsorganisasjoner ble invitert til å diskutere sentrale utfordringer knyttet til nordisk likestilling. Er vi vitne til framveksten av mer kjønnskonservative holdninger blant ungdommer i Norden? Hvordan påvirker den flerkulturelle tenkningen likestilling? Hva kan vi lære av våre nabolands arbeid med likestilling i skolen og forebygging av seksuell trakassering?</p> |
| Planer videre            | Ingen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

## Mål 1 - Om muskler og miniskjørt – motvirke kjønnsstereotyper

### 6. Dialog:

Regjeringen vil gå i dialog med reklamebransjen og mediene for å redusere omfanget av reklame som bidrar til uoppnåelige kroppsidealer for unge menn og kvinner, inklusiv retusjert reklame. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Målsetting               | Å bidra til å redusere kroppspress mot både gutter og jenter og et kroppsfientlig moteideal.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Status                   | Påbegynt.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Aktiviteter / resultater | BLD avholdt et møte i august 2013 mellom likestillingsminister Inga Marthe Thorkildsen og representanter for reklame- og motebransjen, interesseorganisasjoner, forskere (blant annet SIFO) og media. Tema for møtet var kroppspress. Det ble blant annet diskutert hvilke kanaler kroppspresset kommer fra og om det er noen kanaler som er mer dominerende enn andre. Herunder ble det diskutert om - og i hvilken utstrekning - reklame generelt og retusjert reklame spesielt er en av kanalene som bidrar til kroppspress. Det ble også diskutert hvem som kan gjøre hva for å redusere kroppspresset. |
| Planer videre            | Det er ikke planlagt noen ytterligere konkrete aktiviteter for tiltak 6 utover ovennevnte møte. SIFO er i ferd med å gjennomføre en utredning om kroppspress og erfaringer med retusjert reklame (se handlingsplanens tiltak 7). Eventuell ytterligere aktiviteter og oppfølging vil bli vurdert etter at utredningen fra SIFO foreligger.                                                                                                                                                                                                                                                                  |

### 7. Utredning:

Regjeringen vil utrede påbud om merking av retusjert reklame og hvor stor påvirkningskraft slik reklame har sammenlignet med andre «medier». (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 500 000 kr                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Målsetting               | Å redusere kroppspresset mot både gutter og jenter og et kroppsfientlig moteideal.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Aktiviteter / resultater | <p>BLD har gitt Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) i oppdrag å gjennomføre en utredning som skal belyse:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Hva slags typer reklame som synes mest utbredt</li> <li>- Hvordan ulike mennesker ut fra alder, klasse, etnisitet og kjønn oppfatter retusjert reklame</li> <li>- Hvor utbredt bevisstheten er om at mye reklame er retusjert og dermed fremstiller "ukekte kropper" og på hvilken måte folk mener selv at de påvirkes/ikke påvirkes</li> </ul> |

|               |                                                                                                                                                   |
|---------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               | <p>av reklamen</p> <p>Oppdraget gjennomføres med Norges Idrettshøgskole som underleverandør. Rapport skal leveres BLD innen utgangen av 2013.</p> |
| Planer videre | <p>BLD vil vurdere en oppfølging av SIFOs utredning i 2014, hvor de juridiske aspektene av tiltaket belyses.</p>                                  |

## 8. Rettighetsinformasjon til kvinner med innvandrerbakgrunn:

Informasjon til kvinner med innvandrerbakgrunn om rettigheter og plikter på utvalgte likestillings- og familiepolitiske områder vil styrkes gjennom ulike aktiviteter. Her kan nevnes tilrettelagt informasjon på BLD sine områder, i forbindelse med kompetanseutvikling av lærere i norsk og samfunnskunnskap for voksne minoritetsspråklige, i samarbeid med Juridisk Rådgivning for Kvinner (JURK) og i dialog med relevante frivillige organisasjoner. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | JURK er bevilget 200 000 kr i 2011 og 220 000 kr i 2012.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Målsetting               | Styrke informasjon til kvinner med innvandrerbakgrunn om rettigheter og plikter på utvalgte likestillings- og familiepolitiske områder.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Status                   | Delvis gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Aktiviteter / resultater | <p>BLD bevilget i 2011 midler til JURK til gjennomføring av en rettighetsturne rettet mot bl.a. kvinner med innvandrerbakgrunn. I 2012 fikk JURK midler til å utvikle og gjennomføre et kompetansehevende tiltak for å nå fram til et større antall kvinner med innvandrerbakgrunn etter modell av "train the trainers". Rapport ventes september 2013. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet har i tillegg bidratt med midler til JURK sitt arbeid med rettighetsinformasjon til kvinner ankommet gjennom familieinnvandring. JURK har for øvrig bidratt i kompetanseutviklingen av lærere i norsk og samfunnskunnskap for voksne minoritetsspråklige.</p> <p>Proposisjon 88 L (2012-2013) om diskrimineringslovgivningen er skrevet i klart språk, og er tilgjengelig på departementets nettside.</p> <p>Integrerings- og mangfoldsdirektoratet drifter nettstedet Ny i Norge, som inneholder praktiske opplysninger fra offentlige etater. Nettstedet har i 2012 blitt utvidet med tilrettelagt informasjon for familieinnvandrere.</p> <p>VOX Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk har i 2013 opprettet nettstedet samfunnskunnskap.no med pensum til faget 50 timer samfunnskunnskap for voksne innvandrere. Sidene inneholder kunnskap om rettigheter, plikter og muligheter i det norske samfunnet.</p> |
| Planer videre            | Det skal jobbes videre med bedre tilrettelagt informasjon om relevante temaer på BLD sin hjemmeside gjennom et Klart språk-prosjekt.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

## 9. Regionale møteplasser:

Reform vil koordinere regionale konferanser for og med menn og gutter med minoritetsbakgrunn. Tema vil være hvordan menn kan bidra til inkludering og likestilling i praksis. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 250.000 kr i 2011                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Målsetting               | Øke kunnskapen om menn og gutter med minoritetsbakgrunn og deres livssituasjon og opplevelser av norsk kjønns- og likestillingsvirkelighet. Skape møteplass for diskusjon, læring og refleksjon om viktige kjønns- og likestillingsrelaterte temaer for menn og gutter med etnisk minoritetsbakgrunn. Stimulere lokale ressurspersoner og –aktører til et aktivt arbeid om temaet etniske minoritetsmenn og likestilling. Lokalt og bærekraftig fokus på gutters og menns rolle i likestillingsarbeidet og minoriteters spesielle utfordringer og ressurser i disse prosessene. |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Aktiviteter / resultater | Reform arrangerte tre konferanser for, om og med menn med etnisk minoritetsbakgrunn høsten 2011. Den første ble avholdt på Hamar i samarbeid med Likestillingssenteret og hadde tittelen "Innvandrer/pappa". De to andre ble avholdt i henholdsvis Kristiansand, i samarbeid med FN sambandet og i Bodø i samarbeid med KUN senter for kunnskap og likestilling. Disse fokuserte på mannsrollen i det flerkulturelle Norge. Til sammen 18 menn med minoritetsbakgrunn holdt innlegg og 60 var publikummere. Konferansene var arenaer for nyskapende og inspirerende             |

|               |                                                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               | <p>samtaler om temaer som sjelden løftes fram i den offentlige debatten. Erfaringene fra tiltaket er samlet i rapporten <i>Kunsten å være minoritetsmann. Rapport fra tre møteplasser for og om menn med etnisk minoritetsbakgrunn</i>.</p>       |
| Planer videre | <p>Tiltaket er gjennomført etter planen. Våren 2013 gjennomførte statssekretær i BLD et møte med minoritetsmenn og frivillige organisasjoner for å samtale om deres erfaringer og perspektiver når det gjelder å være minoritetsmann i Norge.</p> |

#### 10. Samisk mannskonferanse:

I Norges formannskapsår i Nordisk ministerråd skal det arrangeres en nordisk konferanse om likestilling og mannsrollen i samisk kontekst. Konferansen vil gjennomføres i samarbeid med KUN, Sametinget, Gáldu – Kunnskapssenter for urfolks rettigheter og Reform. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 600 000 DKK fra Nordisk Ministerråd, Sametinget og BLD.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Målsetting               | Belyse mannsrollen og likestillingsutfordringer for samiske menn                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Aktiviteter / resultater | Konferansen ble arrangert 1. og 2. november 2012 i Tromsø. Konferansen ble koordinert av KUN - Senter for kunnskap og likestilling, i samarbeid med Sametinget, Gáldu – Kunnskapssenter for urfolks rettigheter og Reform – ressurscenter for menn.<br><br>Likestillingsminister Inge Marte Thorkildsen åpnet konferansen med en videohilsen.<br><br>Konferansen fikk fyldig medieomtale i både radio, tv og aviser. |
| Planer videre            | Ingen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

#### 11. Dialog:

Regjeringen vil gå i dialog med kles- og leketøysbransjen for å bryte med tradisjonelle kjønnsstereotyper rettet mot barn. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Det er ikke satt av særskilte midler til tiltaket.                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Målsetting               | Økt innsats for å bryte med tradisjonelle kjønnsstereotyper rettet mot barn.                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Status                   | I startfasen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Aktiviteter / resultater | Målet med tiltaket er å skape dialog med kles- og leketøysbransjen. I første omgang vil det være hensiktsmessig med et eget møte med bransjen for å starte opp en dialog for et videre samarbeid.<br><br>Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har startet forberedelsene til et møte med bransjen i løpet av høsten 2013. |
| Planer videre            | Se over.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

## 12. Kjønnbasert sosial kontroll:

Under Norges formannskap i Nordisk ministerråd i 2012 vil regjeringen følge opp initiativer fra det danske formannskapet i 2010 knyttet til sosial kontroll av unge med innvandrerbakgrunn. Under det norske formannskapet vil perspektivet utvides til å gjelde kjønnskonservative miljøer generelt. Den danske Minister for Ligestilling tok i 2010 initiativ til en nordisk workshop for praktikere. Norge vil følge opp dette tiltaket og vurdere ytterligere tiltak. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 192 000 kr                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Målsetting               | Legge til rette for nordisk erfaringsutveksling på området unge utsatt for sosial kontroll i kjønnskonservative miljøer.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Aktiviteter / resultater | <p>Tiltaket er en oppfølging av den danske Minister for Ligestilling sitt initiativ i 2010 til en nordisk workshop for praktikere om temaet sosial kontroll av unge med innvandrerbakgrunn. Norge fulgte opp dette gjennom et nordisk ekspertseminar i Oslo våren 2013, men perspektivene i denne forbindelse ble endret til å gjelde kjønnskonservative miljøer. Det ble lagt opp til bred deltagelse fra de nordiske landene, og invitasjoner ble sendt til relevante fagmiljøer i samtlige nordiske land. Konferansen hadde 33 deltagere. Av innledere kan nevnes Dilek Baladiz og Astrid Schlytter (Sverige), Marianne Nøhr Larsen (Danmark) og Anja Bredal og Kjell Totland (Norge.)</p> <p>Innledninger og presentasjoner tok sikte på å utvide perspektivene rundt sosial kontroll med utgangspunkt i at uønsket sosial kontroll rammer ungdom i ulike miljøer. Det ble presentert og diskutert ulike former for sosial kontroll, likheter og forskjeller med hensyn til miljø og kontekster. Det ble også knyttet kontakter mellom eksperter fra de nordiske landene.</p> |
| Planer videre            | Temaet sosial kontroll i innvandtermiljøer følges opp blant annet gjennom regjeringens handlingsplan mot tvangsekteskap. Det danske ministeriet for Ligestilling vil også arbeide videre med temaet.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

## 13. Mannsforskningskonferanse i 2012:

Konferansen vil ta utgangspunkt i forskning om menn og likestilling, og vil skape debatt om nordisk likestillingspolitikk rettet mot menn. Konferansen, som vil motta midler fra BLD, arrangeres av Senter for tverrfaglig kjønnsforskning (UiO) i samarbeid med Nordisk forening for forskning om menn og maskuliniteter, Reform og NIKK. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 434 000 NOK fra Nordisk Ministerråd, 250 000 kr fra BLD, 100 000 kr fra Norges Forskningsråd, samt midler fra UiO og deltageravgift.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Målsetting               | Formidle kunnskap om forskning om menn, maskuliniteter og likestilling, og å gi innsyn i praktisk sosialt arbeid med og for menn.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Aktiviteter / resultater | <p>Den nordiske mannsforskningskonferansen <i>Maskuliniteter i bevegelse – menn, likestilling og livskvalitet</i> ble avholdt 30. mai – 1. juni 2012 i Georg Sverdrups hus, UiO, og samlet nesten 200 deltakere fra samtlige nordiske land samt fra Åland og Grønland. Den ble arrangert av Senter for tverrfaglig kjønnsforskning, UiO, i samarbeid med BLD, LDO og REFORM.</p> <p>Arrangementet møtte stor interesse, og over 60 innlegg av nordiske og internasjonale mannsforskere og praktikere ble holdt innen 10 ulike workshops. Familie, farskap, vold, helse, idrett, migrasjon og etnisitet var noen av konferansens hovedtemaer.</p> <p>Et hovedfokus for konferansen var å styrke kontakten og samarbeidet mellom de ulike nordiske forsknings- og praktikermiljøene orientert rundt menn, maskuliniteter og likestilling.</p> <p>Resultatene omfatter en rekke potensielle artikler til fagfellevurderte tidsskrifter,</p> |

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               | <p>derunder det nordiske tidsskriftet NORMA, som det ble reklamert for og rekruttert abonnenter til, på konferansen.</p> <p>I forbindelse med konferansen ble det offentliggjort en oversikt over likestillingstiltak i Norden med særlig relevans for menn.</p> |
| Planer videre | Ingen                                                                                                                                                                                                                                                            |

#### 14. Kvinnekonferanse:

BLD vil ta initiativ til en konferanse om likestilling og feminisme, i samarbeid med kvinneorganisasjonene. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 500 000 kr                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Målsetting               | Formidle forskning og skape politisk engasjement for kvinners politiske deltagelse og tilgang på makt.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Aktiviteter / resultater | <p>Konferansen ble holdt i Tromsø 28. – 30. august 2013 og arrangert av Senter for kvinne- og kjønnsforskning ved Universitetet i Tromsø. Tiltaket mottok midler både over handlingsplanen og gjennom Stemmerettsjubileet.</p> <p>Overordnet tema for konferansen var kvinner og stemmerett. Kvinneorganisasjonene ble trukket inn i arrangementet som deltakere og innledere på programmet, samt at de også fikk en sentral plass i arrangementene på kveldstid.</p> <p>Konferansen gikk over tre dager med ulike temaer:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- Første dag omhandlet kvinner i media og politikk. Herunder blant annet hvilke bilder som skapes eller dannes omkring kvinnelige politikere. Kvinnelig valgmobilisering og mangel på representativitet i politisk valgte organer. Kvinner i samepolitikken og hvordan nyere kvinneorganisasjoner forandret Norge.</li><li>- Andre dag bestod av et historisk program med fokus på likestilling og stemmerett. Blant annet Suffragettene og argumenter i debatten om stemmerett fram til 1913. Norske Kvinners Sanitetsforenings rolle i kampen for kvinners stemmerett og utviklingen fra stemmerett til forbud mot faktisk diskriminering.</li><li>- Tredje dagen ble konferansens internasjonale og engelskspråklige program arrangert. Programmet satte blant annet søkelyset på verdens kvinnelig statsministre og presidenter, kvinner som politiske ledere og kvinners deltagelse i ulike politiske fora.</li></ul> <p>Under konferansen ble det parallelt holdt et seminar for innvandrere- og flyktningskvinner i Tromsø. Seminaret handlet om utviklingen av demokratiet i Norge og viktigheten av å delta ved valget.</p> <p>Konferansen hadde mellom 80-100 deltakere.</p> |
| Planer videre            | Ingen videre planer                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

## Mål 2 – Likestilling for framtiden – øke bevisstheten om likestilling i barnehage og utdanning

### 15. Kompetanseheving i barnehagene:

Utarbeide og gjennomføre tiltak for å heve kompetansen hos ansatte om praktisk likestillingsarbeid i norske barnehager, slik at arbeidet i barnehagene gjenspeiler rammeplanens verdigrunnlag. (KD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Likestillingssenteret har fått 1080 000 kr i året over to år (dette innbefatter kursvirksomhet, utvikling av materiell., kompetanseheving etc.). Det gis 50 000 kr i året over tre år til Dronning Mauds minnes høgskole for drift av nettstedet mennibarnhagen.no. Det gis 25 000 kr i året over tre år til nettstedet Kilden. I tillegg kommer andre sider av kompetansesatsingen, jf. tiltak 16. (KD har totalt et budsjett på 4 385 000 kr i året over tre år til handlingsplanen Likestilling 2014)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Målsetting               | Økt kompetanse om praktisk likestillingsarbeid blant ansatte i norske barnehager                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Aktiviteter / resultater | <p>1. Likestillingssenteret har, i samarbeid med Høgskolen Dronning Mauds Minne og Kanvas, i 2012 holdt 12 kurs for ansatte i barnehager i samarbeid med fylkesmennene, <i>Søt eller tøff – et fritt valg?</i></p> <p>2. Veileder for likestilt pedagogisk praksis er utarbeidet og ligger på barnehagesiden på <a href="http://www.udir.no">www.udir.no</a>.</p> <p>3. Kompetansesatsingen <i>Vennskap og deltakelse</i> ble iverksatt i 2012 og er videreført i 2013. Målet med satsingen er å styrke personalets kompetanse i arbeidet med å omsette formålsbestemmelsen i praktisk arbeid i barnehagen.</p> <p><i>Barnehageloven § 1 Formål</i><br/> <i>Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene. Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger. Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.</i></p> <p>4. Senter for IKT i utdanningen har på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og i samarbeid med Utdanningsdirektoratet utarbeidet nettstedet «Min Stemme», et nettsted for læring om demokrati og deltagelse. Utarbeidelsen av nettstedet har bakgrunn i stemmerettsjubileet (2013) og grunnlovsjubileet (2014). Min stemme tilbyr faglige ressurser og oppgaver til bruk i barnehage og skole. Et av hovedtemaene på nettstedet er likestilling.</p> <p>IKT-senteret har fått laget en film i forbindelse med nettstedet. Direktoratet har bistått IKT-senteret i oppstarten av arbeidet. For mer informasjon om nettstedet og filmen se <a href="http://www.minstemme.no/#/faglige-ressurser/barnehagebarn-om-likestilling">http://www.minstemme.no/#/faglige-ressurser/barnehagebarn-om-likestilling</a></p> |
| Planer videre            | Det foreligger ikke planer for disse tiltakene utover programperioden 2012 til og med 2014. Før man har evaluert tiltakene og fått gjennomført en statusundersøkelse vurderes det ikke som hensiktsmessig å videreføre eller planlegge nye tiltak.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

### 16. Likestillingsteam i alle fylkene:

Det skal opprettes likestillingsteam som skal arbeide for å rekruttere og beholde menn i barnehagene. På bakgrunn av erfaringer og lokale behov skal det også legges til rette for kompetansetiltak, lokalt utviklingsarbeid og erfaringsspredning for å fremme likestilling mellom gutter og jenter i barnehagen. (KD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Likestillingsteam i alle fylker støttes med 170 000 kr til hvert fylke hvert år i perioden 2012-2014 (Totalt 3 230 000 kr per år). Jf. tiltak 15                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Målsetting               | Økt kjønnsbalanse blant de ansatte i norske barnehager.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Status                   | I gang.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Aktiviteter / resultater | <p>Tiltaket er gitt i oppdrag til fylkesmennene gjennom embetsoppdraget, resultatområde 4.3.</p> <p>Resultatkrav for oppdraget:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- Styrke likestillingsarbeidet i barnehage ved å bidra til å iverksette tiltakene i regjeringens handlingsplan Likestilling 2014.</li></ul> <p>Rapportering:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- Beskrivelse av utforming og deltakelse i tiltak for å styrke barnehagenes læringsmiljø med sikte på å fremme likestilling mellom gutter og jenter i samarbeid med Likestillingssenteret.</li></ul> <p>Fylkesmennenes årsrapporter for 2012 på dette området viser at embetene arbeider godt og har en bred tilnærming til hvordan tiltak organiseres.</p> <p>Det blir arbeidet gjennom tverrfaglig og tverretattlig samarbeid og nettverk mellom kommunene, barnehageeierne, universitet/høgskoler, organisasjoner og fagmiljøer.</p> <p>Utdanningsdirektoratet har gjennomgått fylkesmennenes rapporter. Direktoratet etterlyser at fylkesmennene på dette resultatområdet i større grad knytter vurderinger til tiltakene de har satt i gang og i mindre grad gjør oppramsende beskrivelser av tiltakene.</p> <p>Flere embeter rapporterer at de arbeider langsiktig både med rekruttering generelt og med rekruttering av menn og med likestilling. Utdanningsdirektoratet har merket seg særlig fylkesmannen i Møre- og Romsdal som rapporterer at de har hatt god effekt av dialogbaserte fagsamlinger for kommunene.</p> |
| Planer videre            | Det foreligger ingen planer utover programperioden 2012-2014.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

### 17. Statusundersøkelse:

Gjennomføre ny statusundersøkelse for likestillingsarbeidet i barnehagen i løpet av 2014. (KD)

|                          |                                                          |
|--------------------------|----------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 600 000 kr                                               |
| Målsetting               | Utvikle kunnskap om likestillingsarbeidet i barnehagene. |
| Status                   | Påbegynt                                                 |
| Aktiviteter / resultater | Oppdraget er gitt til Utdanningsdirektoratet.            |
| Planer videre            | Undersøkelsen skal gjennomføres i 2014                   |

### 18. Barnebokantologi:

I samarbeid med Nordisk ministerråd vil regjeringen vurdere å støtte en nordisk barnebokantologi. Boken vil bestå av et utvalg nordiske tekster som belyser kjønn og kjønnsroller. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 500 000 DKK fra Nordisk Ministerråd.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Målsetting               | Bidra til å belyse kjønn og kjønnsroller på et mangfoldig vis for barn i barnehagen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Aktiviteter / resultater | <p>Reform – ressurscenter for menn har fått i oppdrag fra Nordisk Ministerråd å utvikle en nordisk barnebokantologi i form av en åpen dataapplikasjon. Målgruppen er barnehagebarn i alderen 4-5 år. Applikasjonen vil bestå av en tekst/barnebok fra hvert av de fem nordiske landene og skal utformes som en databasert applikasjon.</p> <p>Applikasjonen skal utformes på hvert av de fem nordiske språkene og samisk. Det blir deretter opp til hvert enkelt land om man i tillegg ønsker å trykke antologien som bok på sitt/sine språk.</p> <p>Forlagene er positivt innstilte til prosjektet, men prosjektet ble ikke ferdigstilt i 2012 som opprinnelig planlagt på grunn av behov for avklaring av rettighetsspørsmål for digitale applikasjoner.</p> |
| Planer videre            | Reform arbeider videre med prosjektet.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

### 19. Manifest mot mobbing:

Forebygging og bekjempelse av kjønnsrelatert mobbing vil bli vurdert fulgt opp gjennom Manifest mot mobbing. Manifest mot mobbing er et forpliktende samarbeid mellom regjeringen, KS, Utdanningsforbundet, Fagforbundet, Skolenes landsforbund, Norsk Skolelederforbund og Foreldreutvalget for grunnopplæringen for et godt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø for barn og unge. (KD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Målsetting               | Målsettingen er å få et sterkere fokus på kjønnsperspektivet inn i arbeidet mot mobbing.                                                                                                                                                                                               |
| Status                   | I gang.                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Aktiviteter / resultater | <p>Utdanningsdirektoratet utarbeidet i 2012 veilederen <i>Barns trivsel- voksnes ansvar, forebyggende arbeid mot mobbing starter i barnehagen</i>.</p> <p>Veilederen er publisert på <a href="http://www.udir.no">www.udir.no</a> og er også sendt alle barnehager i trykt utgave.</p> |
| Planer videre            | Tiltaket blir ikke gjennomført i 2013. Mulighetene for å gjennomføre tiltaket i 2014 vurderes nå.                                                                                                                                                                                      |

## 20. Kurs om grensesetting:

Utvikling av kurs om grensesetting, kjønn, kropp og seksualitet for jenter og gutter i videregående skole. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 500.000 kr                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Målsetting               | Lære gutter og jenter om hvordan man kan sette grenser mot ulike typer diskriminering, blant annet usynliggjøring, latterliggjøring og seksuell trakassering.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Status                   | Gjennomført.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Aktiviteter / resultater | <p>Det ble bevilget midler til to prosjekter i 2011:</p> <p>a) Samarbeidsprosjekt mellom Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Landsforening for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner Trøndelag. Opplegget har til hensikt å forebygge seksuell trakassering, overgrep og vold. Konkrete aktiviteter har vært instruktørkurs, opprettelse av en varig ressursgruppe for instruktører, igangsetting av produksjon av en introduksjonsfilm om seksuell trakassering og overgrep, utvikling av kurs for gutter i regi av Menn mot vold i Sør-Trøndelag. BLD delfinansierer prosjektet.</p> <p>b) Jenteforsvaret: Prøveprosjekt <i>Feministisk selvforsvar</i>. Midlene har blitt benyttet til å bygge opp organisasjonen, samt å avholde selvforsvarskurs ved tilsammen 9 skoler og for over 400 jenter i løpet av perioden. Det ble også gjennomført instruktørkurs, og Jenteforsvaret har blant annet etterutdannet instruktørene med tanke på å holde kurs for jenter med spesielle behov eller funksjonsnedsettelse. Kurs for gutter ble ikke prioritert, men Jenteforsvaret har vært i kontakt med Reform. Informasjonsmateriell har blitt utarbeidet. Jenteforsvaret mener det er vanskelig å vite om jentene faktisk kommer til å sette grenser og utøve selvforsvar etter deltagelse på kurset, men de mener det er tydelig at kurset har hatt en meget bevisstgjørende effekt og gjør det lettere å gjenkjenne seksuell trakassering på senere tidspunkt. Jenteforsvaret har, med begrensede midler (154 000 kr), gjennomført mange aktiviteter og nådd fram til mange jenter.</p> <p>En klar barriere for gjennomføring av tiltaket var problemer knyttet til at midlene ikke hadde blitt lyst ut.</p> |
| Planer videre            | Meld. St. 44 (2012-2013) <i>Likestilling kommer ikke av seg selv</i> , som ble lagt frem den 21. juni 2013, foreslår flere tiltak for å øke innsatsen mot seksuell trakassering. BLD tar blant annet sikte på å etablere en nettbasert veiledningstjeneste i Bufdir for personer som utsettes for seksuell trakassering. Arbeidet mot seksuell trakassering foreslås også som en oppgave for de regionale kompetansemiljøene for likestilling som regjeringen vil etablere. Det tas forbehold om Stortingets behandling av de foreslåtte tiltakene.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

## 21. Kortfilmer om likestilling og kjønnsroller:

Regjeringen vil utarbeide fire kortfilmer om likestilling og kjønnsroller til bruk i samfunnsfag i ungdomskolen. Det skal også vurderes å lage et hefte som støttemateriell til lærerne. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Totalt 1,4 millioner i årene 2012-2014 fra KD og BLD.                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Målsetting               | Økt bevissthet om likestilling og kjønnsroller i skolen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Aktiviteter / resultater | <p>Etter en anbudsrunde høsten 2012, ble Snøball film AS tildelt midlene.</p> <p>Produksjonen av fire kortfilmer til bruk i ungdomskolen er i gang, samt tilhørende støttemateriell til lærerne. Filmene skal omhandle:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- likestilling og kjønnsroller</li><li>- utdanningsvalg og det kjønnsdelte arbeidsliv</li></ul> |

|               |                                                                                                                                                   |
|---------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               | <ul style="list-style-type: none"> <li>- kjønn og familieliv/foreldreskap</li> <li>- kjønn og makt, demokratisk deltagelse og ledelse.</li> </ul> |
| Planer videre | Filmer og støttmateriell er planlagt lansert høsten 2013.<br>Det er avsatt et lite beløp til ev. ytterligere distribusjon i 2014.                 |

## 22. Kompetanseutvikling for å bedre gutters leseferdigheter:

PISA-resultatene viser at gutter på ungdomstrinnet har særlig svake resultater i lesing. KD vil satse på kompetanse i leseopplæring for gutter i tråd med Meld. St. 22 (2010–2011) *Motivasjon – Mestring – Muligheter*. (KD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Gjennomføres innenfor ordinære budsjetttrammer                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Målsetting               | Redusere læringsforskjellene mellom gutter og jenter i lesing.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Aktiviteter / resultater | <p>KD vil satse på kompetanse i leseopplæring for gutter i tråd med Meld. St. 22 (2010–2011) <i>Motivasjon – Mestring – Muligheter</i>. "Departementet ønsker å redusere læringsforskjellene mellom gutter og jenter i lesing. Innholdet i og organiseringen av opplæringen, bruk av læremidler og praktisering av arbeidsformer skal ivareta gutters og jenters læring og interesser like godt. Departementet ønsker derfor å videreføre og forsterke Lesesatsing 2010 – 2014 med særlig vekt på gutter på ungdomstrinnet."</p> <p>På denne nettsiden finner en forskningsresultater om temaet og eksempler på god praksis i skolen i dette arbeidet. <a href="http://www.udir.no/Lareplaner/Grunnleggende-ferdigheter/Container/God-leseopplaring-for-larere-pa-ungdomstrinnet/?depth=0">http://www.udir.no/Lareplaner/Grunnleggende-ferdigheter/Container/God-leseopplaring-for-larere-pa-ungdomstrinnet/?depth=0</a></p> |
| Planer videre            | Ikke fastsatt utover 2014                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

## 23. Veiledning om utdanningsvalg:

Informasjon til elever og foresatte om opplyste og bevisste utdanningsvalg. (KD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Gjennomføres innenfor ordinære budsjetttrammer                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Målsetting               | Informasjon til elever og foresatte om utdanningsvalg slik at flere elever vil kunne se muligheter ved å foreta kjønnsutradisjonelle valg.                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Aktiviteter / resultater | <p>Informasjonsmaterialet ble laget for ca 2 år siden og ble da lagt ut på rådgivernettsiden hos Utdanningsdirektoratet. For ca 1 år siden ble rådgiversiden lagt helt om, og med den nye profilen og nye retningslinjer for siden, passet denne typen materiell ikke lenger inn der.</p> <p>Nå lages det imidlertid en ny side for rådgiving på utdanning.no og Udir har sendt materialet til IKT-senteret med forslag om at det publiseres der.</p> |
| Planer videre            | Materialet skal legges ut på utdanning.no                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

## 24. Faget Utdanningsvalg i ungdomsskolen:

Vurdere tiltak for å se på hvordan kjønn er ivaretatt i undervisningen av faget. Følges opp i Meld. St. 22 (2010–2011) *Motivasjon – Mestring – Muligheter*. (KD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Målsetting               | Vurdere om kjønnsperspektivet er godt nok ivaretatt i undervisningen av faget. KDs vurdering er at et integrert kjønnsperspektiv i dette faget kan få flere elever til å vurdere å velge kjønnsutradisjonelt.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Aktiviteter / resultater | <p>I Meld. St. 20 (2012-2013) <i>På rett vei</i> meldes det en gjennomgang av læreplanen i faget utdanningsvalg. Et av formålene med gjennomgangen er å sikre at skolene i større grad legger til rette for utprøving av kjønnsutradisjonelle yrker og at faget i tilstrekkelig grad gir elevene grunnlag for å foreta valg av utdanning og yrker uavhengig av kjønnsstradisjoner. Det skal også vurderes hvordan kjønn er ivaretatt i undervisningen av faget utdanningsvalg på ungdomsskoletrinnet.</p> <p>Kunnskapsdepartementet (KD) skal utarbeide en veileder for faget utdanningsvalg som blant annet tydeliggjør forskjellen mellom dette faget og arbeidslivsfag. Veilederen vil også omfatte kjønnsutradisjonelle fagvalg.</p> <p>KD har fastsatt ny læreplan i samfunnsfag og i den forbindelse er det tatt inn kompetansemål som forsterker fokuset på kjønnslikestilling. Departementet vil vurdere å be et fagmiljø innhente opplysninger om hvordan likestillingsperspektivet blir løftet frem i kompetansemål for fag, og at Utdanningsdirektoratet synliggjør dette i SOL-systemet (System for oppfølging av læreplaner).</p> <p>Læreplanen i samfunnsfag tydeliggjør nå også kompetansemål som fremmer elevenes holdninger mot vold, krenkelser, vold knyttet til seksualitet og vold i nære relasjoner. Læreplanene er fastsatt fra skoleåret 2013/2014.</p> |
| Planer videre            | Ingen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

## 25. Lærer- og førskolelærerutdanningen:

NOKUT-rapporten og rådene som gis i Gender Loops rapporten *Om integrering av perspektiver på kjønn og likestilling i førskolelærerutdanningens fagplan* vil følges opp med tanke på bevisstheten om likestilling og kjønn i lærer- og førskolelærerutdanningen. (KD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Gjennomføres innenfor ordinære budsjetttrammer                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Målsetting               | Økt fokus på likestilling i barnehagelærer – og grunnskolelærerutdanningene.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Aktiviteter / resultater | <p>Forskriften om ny barnehagelærerutdanning sier om kompetanse i likestillingsarbeidet:</p> <p>”Forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanningen er på et overordnet nivå. Med utgangspunkt i forskriften og de nasjonale retningslinjene for barnehagelærerutdanningen, utarbeider UH-institusjonene sine programplaner og sine læringsutbyttebeskrivelser på programnivå.</p> <p>I forskriften er likestilling nevnt under § 2 Læringsutbytte: Kunnskap, hvor det står at kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- har bred kunnskap om barns rettigheter og om hva som kjennetegner et inkluderende, <b>likestilt</b>, helsefremmende og lærende barnehagemiljø</li><li>-</li></ul> <p>I de nasjonale retningslinjene for Kunnskapsområdet <b>Barns utvikling, lek og læring</b> står det under den generelle beskrivelsen at ”Det legges vekt på miljøets betydning for lek, utvikling og læring der spørsmål som angår mangfold, etnisitet, urfolk,</p> |

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               | <p><i>likeverd, inkludering, <b>likestilling</b> og variasjon inngår."</i></p> <p><i>I læringsutbyttebeskrivelsene av den generelle kompetansen på dette kunnskapsområde, trekkes det fram at studenten "-kan vise etisk og faglig innsikt gjennom refleksjon om barns integritet basert på forståelse av demokrati, likeverd og likestilling".</i></p> <p><i>I forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanningene (1. – 7 og 5. – 10) står følgende " Grunnskolelærerutdanningene skal kvalifisere lærere til å utøve et krevende og komplekst yrke i et samfunn som preges av mangfold og endring. Læringsutbytte er formulert med utgangspunkt i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. Kandidaten skal etter fullført grunnskolelærerutdanning ha følgende læringsutbytte definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse, som fundament for arbeid i skolen og videre kompetanseutvikling."</i></p> <p>- ha(r) kunnskap om barns og unges oppvekstmiljø, <b>likestilling</b> og identitetsarbeid</p> |
| Planer videre | Ingen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

## 26. Kompetanseheving blant lærere og rådgivere:

I løpet av handlingsplansperioden vil det bli vurdert å sette igang et prosjekt for å sikre at rådgivere og lærere ved ungdomsskoler og videregående utdanning i større grad ivaretar et kjønns- og likestillingsperspektiv i sitt arbeid. Målet er å utjevne kjønnsforskjellene for gutter og jenter ved valg av utdanning og studieretning, og samtidig ivareta behovene til elever med innvandrerbakgrunn. (KD)

|                          |                                                                            |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 |                                                                            |
| Målsetting               |                                                                            |
| Status                   | Det rapporteres på tiltak 26 og 27 under ett. Se nedenfor under tiltak 27. |
| Aktiviteter / resultater |                                                                            |
| Planer videre            |                                                                            |

## 27. Kjønnsperspektivet i etterutdanning av rådgivere:

Vurdere hvordan kjønnsperspektivet er integrert i etterutdanningen av rådgivere. Dialog med de relevante institusjonene. (KD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 550 000 kr                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Målsetting               | Få flere rådgivere til å fokusere på kjønnsutradisjonelle utdanningsvalgsmuligheter i sin rådgiving av elever.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Aktiviteter / resultater | <p>Utdanningsdirektoratet har startet et opplegg med kompetanseutvikling for rådgivere med vekt på kjønnsutradisjonelle valg.</p> <p>Kunnskapsdepartementet har bedt Utdanningsdirektoratet om å initiere en prosess for videreutvikling av etter- og videreutdanningstilbudet for rådgivere. Aktuelle tilbydere i UH sektoren er blitt invitert til å delta i en faggruppe som skal arbeide for å komme fram til gode tiltak for å forsterke kjønnslikestillingsperspektivet og det flerkulturelle perspektivet i rådgivingen.</p> <p>Oppdraget er lyst ut og gitt til Høgskolen i Lillehammer. HIL er "vertsinstitusjon" – dvs de har i oppdrag å etablere og lede en arbeidsgruppe bestående av ansatte i UH-sektoren, knyttet til rådgiverutdanningene. Arbeidsgruppa har 5 medlemmer fra øvrige høgskoler (hhv Nesna, Sør-Trøndelag, Bergen, Oslo og Akershus og Vestfold). Det er også etablert en utvidet faggruppe, for å forankre arbeidet hos relevante fagpersoner og – miljøer i UH for øvrig. Arbeidsgruppa bruker eksterne ressursmiljøer og en referansegruppe av skolefolk ved behov.</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Arbeidet startet opp høsten 2012, da vertsinstitusjon var valgt (ca 15. november).</li><li>• Arbeidsgruppa arbeider i henhold til følgende 4 hovedspor:<ol style="list-style-type: none"><li>a. Videreutvikle innhold og konsepter i eksisterende videreutdanninger, når det gjelder å fremme likestillings- og flerkulturelle perspektiver</li><li>b. (Videre-)utvikle ressurser, læremidler og materiell til bruk i eksisterende og ev. nye utdanninger (både etter- og videreutdanninger)</li><li>c. Forankre og spre resultater fra arbeidet til i relevante personer/utdanninger/miljøer i UH. Dette gjøres gjennom måten arbeidet er organisert på (jf over), og i form av et større fagseminar høsten 2013</li><li>d. Se på og vurdere eksisterende konsepter for etter- og videreutdanning i rådgiving mht å vurdere hvordan en kan nå større deler av skolen enn kun rådgiverne (dvs vurdere om det er mulig å tenke konsepter mer i retning av skolebasert kompetanseutvikling o.l.)</li></ol></li></ul> |

|               |                                                                                  |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------|
|               | Det skal leveres en rapportering på oppdraget så langt i løpet av desember 2013. |
| Planer videre | Vurderes når rapport foreligger.                                                 |

## 28. Pilotprosjekt ved barnevernutdanningen ved Høgskolen i Oslo (HiO):

Pilotprosjekt over tre år for å øke rekrutteringen av menn og studenter med minoritetsbakgrunn til barnevernpedagogutdanningen. HiO vil etablere en nasjonal referansegruppe for å sikre innspill og erfaringsdeling mellom de ulike nasjonale fagmiljøene. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | I henhold til søknad til BLD og innvilget beløp er budsjettet totalt på 1 820 000 kr, fordelt over tre år                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Målsetting               | Pilotprosjekt for å øke andelen studenter med minoritetsbakgrunn og generelt andelen menn ved barnevernpedagogutdanningen ved HiOA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Status                   | I gang. Tiltaket er inne i sitt siste år – vil avsluttes i løpet av 2013                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Aktiviteter / resultater | <p>Utadrettet rekrutteringsarbeid er gjennomført av en lærer fra prosjektet og to studenter fra prosjektets ressursgruppe. Presentasjon av utdanningen og rekrutteringsarbeid for 3.klasseelever på fem videregående skoler i Oslo, deltagelse på motivasjonsseminar for tyrkisk miljø i Oslo, deltagelse på HiOAs "Åpen dag", deltagelse på samarbeidsmøte for rådgivere fra videregående skoler i Oslo.</p> <p>Prosjektet har også hatt samarbeid og kontakt med ulike minoritetsmiljøer, utviklet informasjonsmateriell, etablert en ressursgruppe bestående av studenter og barnevernspedagoger og etablert en nasjonal referansegruppe for prosjektet.</p> <p>Tall fra årets opptak til studiet:<br/>Heltidsstudiet:<br/>Totalt antall studenter: 97<br/>Menn: 10<br/>Menn med minoritetsbakgrunn: 2<br/>Kvinner med minoritetsbakgrunn: 7</p> <p>Deltidsstudiet:<br/>Totalt antall studenter: 63<br/>Menn: 25<br/>Menn med minoritetsbakgrunn: 2<br/>Kvinner med minoritetsbakgrunn: 1</p> |
| Planer videre            | I 2013 vil prosjektet fortsette arbeidet på grunnlaget som er lagt i prosjektets første to år.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

## 29. Uke Sex i Norge:

Uke Sex og elevnettsiden [www.sexfordeg.no](http://www.sexfordeg.no) er et pilotprosjekt og en kampanje som tilbyr gratis materiale til undervisning om seksualitet for 7.–10. trinn. Uke Sex tar hensyn til at undervisningen skal spenne mellom forskjellige trinn, fag, kjønn, seksuell orientering, sosiale og etniske sammensetninger og forskjeller hva gjelder modning, seksuell utvikling og erfaring. (KD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 850.000 kr fra Utdanningsdirektoratets tilskuddsordning                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Målsetting               | Gi lærere og elever undervisningsmateriale som kan forbedre seksualundervisningen i skolen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Aktiviteter / resultater | <p>Uke sex har i flere år fått støtte fra Kunnskapsdepartementet. I 2013 er Uke sex tildelt midler på 850 000 kr via Utdanningsdirektoratets tilskuddordning.</p> <p>I 2011 ble det oppgitt at ca. 34 000 elever skulle få undervisning fra Uke Sex. I 2012 var det ca. 42 000, i 2013 er antallet nærmere 54. 000.</p> <p><a href="http://sexogpolitikk.no/uke_sex/">http://sexogpolitikk.no/uke_sex/</a></p> |
| Planer videre            | Ingen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

### Mål 3 – Sjanse til balanse – familievennlig arbeidsliv og likestilt foreldreskap

#### 30. Tredeling av foreldrepermisjonen:

Regjeringen vil ha en tydeligere tredeling av foreldrepermisjonen. Å øremerke en del til mor og en like stor del til far, vil understreke at resten av permisjonen tilhører begge foreldre, og de må ta aktivt stilling til hvordan de vil fordele den seg imellom. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert. Forutsatt tatt under budsjettet for foreldrepenger forvaltet av NAV.                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Målsetting               | Tiltaket vil innføre en tydeligere deling av foreldrepermisjonen. Dette vil føre til økt bevissthet rundt fordelingen av permisjonen og kan bidra til likere deling av foreldrepermisjonen.                                                                                                                                            |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Aktiviteter / resultater | Regjeringen fremmet lovproposisjon til Stortinget med de nødvendige endringene 17.2.2012 i Prop. 64 L (2011-2012). De nødvendige lovendringer er vedtatt av Stortinget.<br><br>Departementet har hatt fagmøter med NAV om hvordan tredelingen skal gjennomføres, sett i lys av tiltak 34.<br><br>Lovendringene ble iverksatt 1.7.2013. |
| Planer videre            | Det vises også til at regjeringen har lagt frem Prop. 184 L (2012-2013) om forenklinger i foreldrepengerordningen.                                                                                                                                                                                                                     |

#### 31. Utvide fedrekvoten:

For å sikre en jevnere fordeling av foreldrepermisjonen, ble fedrekvoten utvidet fra 10 til 12 uker for barn født eller adoptert fra og med 1. juli 2011. Regjeringen har som mål å utvide fedrekvoten til 14 uker (Soria Moria II). (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Tiltaket har ikke eget budsjett, men helårsvirkningen av utvidet fedrekvote er beregnet til mellom 585 og 650 mill. kroner.                                                                                                                                 |
| Målsetting               | Å øke fedrenes uttak av foreldrepenger og gjennom dette skape en likere deling av foreldrepermisjonen.                                                                                                                                                      |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Aktiviteter / resultater | Utviding av fedrekvoten til fjorten uker ble vedtatt under behandlingen av statsbudsjettet 2013.<br><br>Prop. 72 L (2012-2013) med nødvendige lovendringer ble første gangs behandlet i Stortinget 7.5.2013.<br><br>Lovendringen er iverksatt fra 1.7.2013. |
| Planer videre            | Det vises også til at regjeringen har lagt frem Prop. 184 L (2012-2013) om forenklinger i foreldrepengerordningen.                                                                                                                                          |

### 32. Papparinger:

Papparingen inviterer nybakte fedre til å diskutere ulike sider av det å være pappa og gir fedre mulighet til å få kontakt med andre fedre i samme situasjon. BLD vil bevilge penger til arbeidet med å spre informasjon og støtte etableringen av papparinger rundt i landets kommuner. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ca. 1,3 mill. kr i 2012-2013                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Målsetting               | Legge til rette for økt kontakt mellom småbarnsfedre, spesielt i foreldrepermisjon.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Aktiviteter / resultater | <p>Det er utviklet et hjelpemiddel (applikasjon for mobiltelefon) som skal støtte og informere ferske pappaer under fedrekvoten (tidligere kjent som pappapermisjon). App'en skal være kontakt-hjelpemiddel mellom pappaer i samme område, vise relevante aktiviteter, og gi informasjon til hjelp under samværet alene med barnet.</p> <p>Det tidligere konseptet Papparingen (fedregrupper) blir erstattet av en app for mobiltelefoner som vil gi småbarnsfedre bedre muligheter til å møtes og invitere til arrangementer på helsestasjoner og andre steder. I tillegg vil appen ha innhold som vil bidra til en bevisstgjøring og utvikling av farsrollen. Dette vil bli supplert med informasjon på nett, som blant annet vil dekke kursinnholdet i den tidligere Papparingen (utviklet av Reform i 2010, overført til Bufdir 2011), stoff fra Program for foreldreveiledning, lenker til NAV mm.</p> <p>Applikasjon ble lansert for brukere av iPhone og Android mobiltelefon i juli 2013.</p> |
| Planer videre            | Drift av hjelpemiddelet.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

### 33. Styrke kompetansen om fedre og likestilt foreldreskap i offentlig tjenesteyting:

Utvikle standardiserte kurs rettet mot ansatte i kommunale tjenester som helsestasjoner og lærere i introduksjonsprogram for nyankomne innvandrere. Formålet er å legge til rette for tidlig involvering av far og å motivere begge foreldre til mer deling av omsorgen for barn. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Prosjektmidler i perioden 2011-2014. Totalt budsjett: 700 000 kr.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Målsetting               | Å styrke kompetansen om fedre og likestilt foreldreskap i offentlig tjenesteyting og legge til rette for tidlig involvering av far.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Status                   | I gang.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Aktiviteter / resultater | <p>Reform er prosjektleder for tiltaket, og prosjektpartnere er Likestillingssenteret på Hamar, KUN Senter for kunnskap og likestilling, og Senter for Likestilling på Universitetet i Agder.</p> <p>Reform har, i samarbeid med de andre partene, utviklet en kursmanual for kurset. Kurset tilbys til landets kommuner gjennom VOX - Nasjonalt Fagorgan for Kompetansepolitikk sin kursmeny fra og med 2013. Reform har vært i dialog med Helsesøsterforeningen og andre relevante samarbeidspartnere om innholdet i kurstilbudet, med sikte på å tilpasse dette brukernes behov.</p> |
| Planer videre            | Kurset tilbys alle landets kommuner. BLD finansierer gjennomføring av kurs i 2013 og 2014.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

### 34. God informasjon til foreldre:

Sikre god og kjønnsnøytral informasjon til fedre og mødre som er i kontakt med Nav i forbindelse med at de får barn. BLD vil i dialogmøter med Arbeids- og velferdsdirektoratet understreke viktigheten av at Nav både muntlig og i brev tydelig informerer fedre og mødre om mulighetene foreldre har for å dele foreldrepengene mellom seg. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Tiltaket har ikke eget budsjett, eventuelle kostnader tas innenfor rammen til NAV.                                                                                                                                                                     |
| Målsetting               | Å påvirke foreldre til en likere deling av foreldrepermisjonen.                                                                                                                                                                                        |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Aktiviteter / resultater | I tildelingsbrev er NAV pålagt å gi god informasjon og synliggjøre mulighetene for deling av foreldrepengeperioden.<br><br>Utformingen av skjema og informasjon har vært tatt opp med NAV i fagmøter om tredelt foreldrepengereordning – jf tiltak 30. |
| Planer videre            | Departementet vil fortsette å ha løpende fokus på likedeling av foreldrepenger i kontakten med NAV.                                                                                                                                                    |

### 35. Konferanser om familievennlig arbeidsliv:

I løpet av 2011 vil BLD arrangere to regionale konferanser for å skape bevissthet og engasjement for et familievennlig arbeidsmiljø også for menn. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                         |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 495 474 kr (til sammen for begge konferansene)                                                                                                                                          |
| Målsetting               | Økt bevissthet og engasjement for et familievennlig arbeidsliv også for menn                                                                                                            |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                             |
| Aktiviteter / resultater | Det ble arrangert to konferanser, i Kristiansand og Hamar, etter samme mal som fire tidligere konferanser. Konferansene ble organisert i nært samarbeid med arbeidslivsorganisasjonene. |
| Planer videre            | Det foreligger ingen planer om nye konferanser. Oppfølging må sees i sammenheng med tiltak 51.                                                                                          |

### 36. Prosjekt om familievennlig arbeidsliv:

BLD vil støtte et prosjekt i regi av KUN Senter for kunnskap og likestilling, som skal se på hvordan kvinner og menn kan dele omsorgsansvar likere seg i mellom, og hvordan utvalgte virksomheter kan tilrettelegge for en bedre balanse mellom arbeid og familie også for fedre. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 300 000 kr i 2011.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Målsetting               | Målet med prosjektet var å finne frem til tiltak for et mer familievennlig arbeidsliv.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Status                   | Gjennomført.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Aktiviteter / resultater | <p>Prosjektet <i>Ja takk, begge deler – arbeidsliv og familieliv i balanse</i> ble gjennomført av KUN senter for kunnskap og likestilling i 2011. Prosjektet ble finansiert av BLD og fylkeskommunene Nordland, Troms og Finnmark. Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO), Landsorganisasjonen (LO) og Kommunenes Sentralforbund (KS) bidro med kompetanse gjennom en ressursgruppe.</p> <p>3 virksomheter deltok i prosjektet; ELKEM Salten, Karlsøy kommune og Thon Hotel Alta/Vica. Det ble gjennomført spørreundersøkelser i hver av virksomhetene og deretter workshops hvor ansatte og ledelse fikk anledning til å diskutere balanse jobb/privatliv. Spørsmål som ble drøftet var: tilpasninger i småbarnsfasen, utvidet omsorgsansvar, tilpasninger for seniormedarbeidere og et generelt fokus på bedre helse og trivsel. På bakgrunn av prosjektet ble det utarbeidet en prosjektrapport som dokumenterer erfaringene fra de tre virksomhetene og de ideene og innsiktene som kom frem gjennom prosjektet.</p> |
| Planer videre            | Ingen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

### 37. Livsfasesamtalen:

Regjeringen vil sammen med partene i arbeidslivet vurdere å utvikle en mal for en livsfasesamtale mellom vordende fedre og mødre og deres nærmeste overordnede. Målet med samtalen er å sette i gang refleksjon rundt hvordan balansere jobb og familie, og å informere om rettigheter og muligheter. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                         |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 250 000 kr i 2012.                                                                                                                                                                                                                      |
| Målsetting               | Produsere en mal for samtale - beregnet på ledere til støtte i samtale med ansatte som skal bli foreldre.                                                                                                                               |
| Status                   | I gang.                                                                                                                                                                                                                                 |
| Aktiviteter / resultater | <p>Arbeidet er igangsatt. Bufdir har mottatt et utkast som er under vurdering.</p> <p>Utkast til samtalemål er utarbeidet av psykologspesialist Grethe Lilledalen. Likestillingssenteret på Hamar har jobbet videre med dokumentet.</p> |
| Planer videre            | Malen skal ferdigstilles i 2013.                                                                                                                                                                                                        |

### 38. Foreldres rettigheter:

Regjeringen vil vurdere om det er behov for å presisere arbeidstakers rettigheter i ansettelsesforholdet under og etter foreldrepermisjon. Målet er at arbeidstakere ikke skal få svekkede lønns- og arbeidsvilkår som følge av at de tar foreldrepermisjon. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                           |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                          |
| Målsetting               | Å forhindre at arbeidstakere får svekkede lønns- og arbeidsvilkår som følge av at de tar foreldrepermisjon.                                               |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                               |
| Aktiviteter / resultater | Prop 126 L (2011–2012) <i>Endringer i likestillingsloven</i> (tydeliggjøring av rettigheter ved foreldrepermisjon) er vedtatt av Stortinget og iverksatt. |
| Planer videre            | Ingen                                                                                                                                                     |

### 39. Ammefri:

Regjeringen vurderer å fremme forslag om rett til 1 time ammefri med lønn fra arbeidsgiver per dag til barnet er ett år. Dette vil legge til rette for at kvinner kan gå tidligere tilbake til arbeidslivet etter fødsel, og dermed stimulere til likere deling av foreldrepermisjon og omsorgsoppgaver mellom mor og far. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Tiltaket vil ikke medføre utgifter over statsbudsjettet eller for offentlige virksomheter.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Målsetting               | Tilrettelegge for amming for kvinner som er i arbeid, og bidra til at foreldrene kan dele permisjonen likere.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Aktiviteter / resultater | <p>Regjeringen fremmet forslag om lovendring i Prop. 72 L (2012-2013). Lovforslaget ble vedtatt av Stortinget.</p> <p>I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. skal § 12-8 lyde:</p> <p>§ 12-8 Ammefri</p> <p>(1) Kvinne som ammer sitt barn kan kreve den fri hun av den grunn trenger. Fritiden kan for eksempel tas ut i minst en halv time to ganger daglig eller som redusert arbeidstid med inntil én time hver dag.</p> <p>(2) Kvinne som har ammefri etter første ledd, har i barnets første leveår rett til lønn inntil én time på arbeidsdager med avtalt arbeidstid sju timer eller mer.</p> |
| Planer videre            | Lovendringen trer i kraft fra 1. januar 2014                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

## Mål 4 – Bryt barrierene – jevnere balanse i alle deler av arbeidsmarkedet

### 40. Saman om ein betre kommune:

Regjeringen har inngått en samarbeidsavtale med KS og hovedsammenslutningene på arbeidstakersiden om programmet, som har hovedtemaene heltid/deltid, sykefravær, omdømme, kompetanse og rekruttering. Samarbeidet skal bidra til å utvikle lokalt initierte prosjekter og tiltak i deltakerkommunene. (KRD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Til sammen ble det i 2012 brukt 19 millioner over prosjektskjønnet. 2013: 110 kommuner deltar og mottar 31,4 millioner i tilskudd over prosjektskjønnet. I tillegg kommer utgifter til nettverksarbeid og kompetansemiljøer.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Målsetting               | <p>Temaene og målsettingene i programmet er:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Etablere en nærværskultur og redusere sykefravær gjennom å utvikle tiltak, opparbeide kunnskap og sikre erfaringsoverføring i kommunal sektor.</li><li>• Etablere en heltidskultur og prøve ut tiltak og modeller som avskaffer ufrivillig deltid og øker gjennomsnittlig stillingsstørrelse.</li><li>• Styrke evnen til strategisk kompetanseplanlegging og realisere kompetanse- og rekrutteringstiltak som er tilpasset innbyggernes forventninger og kommunens utfordringer.</li><li>• Styrke kommunenes omdømme gjennom å utvikle og synliggjøre kommunenes arbeid og lokale prosjekter.</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Status                   | I gang.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Aktiviteter / resultater | <p>Saman om ein betre kommune er et utviklingsprogram i samarbeid mellom KRD og partene i arbeidslivet. Det er i to omganger (2011 og 2012) sendt invitasjon til alle kommuner, og det er til sammen tatt opp 110 kommuner i programmet. Disse får tildelt et årlig tilskudd fra departementet. Programmet varer ut 2015.</p> <p>2012: 48 prosjekter (51 kommuner) deltok.<br/>2013: 110 kommuner deltar.</p> <p>KS (Kommunesektorens organisasjon) drifter nettverk som disse kommunene deltar i, på vegne av KRD. KRD har også inngått avtale med kompetansemiljøer som bistår programmet på temaene og med oppfølging av kommunenes rapportering.</p> <p>Kommunene jobber med egne prosjekter innenfor ovennevnte temaer. En forutsetning for deltakelse er at arbeidet er basert på et samarbeid mellom de folkevalgte, administrasjonen og tillitsvalgte/medarbeidere. Kommunene deltar på tre nettverkssamlinger over 18 måneder. I tillegg arrangeres egen samling for prosjektlederne fra kommunene. Mange kommuner gjennomfører også temadager i kommunen for informasjon, medvirkning og forankring av prosjektet.</p> <p>I 2012 ble det arrangert til sammen 16 nettverkssamlinger hvor ca. 400 folkevalgte, tillitsvalgte og ledere har deltatt. I tillegg ble det arrangert en prosjektlederkonferanse hvor ca. 40 prosjektledere deltok. Kommunene rapporterer til KRD ved oppstart og årlig på tiltak i prosjektene. Denne rapporteringen analyseres og sammenstilles av kompetansemiljøene. Disse rapportene gjøres tilgjengelig på departementets nettsider.</p> <p>Sykefraværsprosjektene: Tiltaksporteføljen kan grovt deles i to grupper: De prosjekter der oppfølging av sykemeldte er hovedfokus, og prosjekter rettet mot å øke nærværet (forbedre arbeidsmiljø, fysisk aktivitet, kulturtiltak med videre). Enkelte prosjekter har tiltak i begge kategorier.</p> <p>Heltid/deltid: I nesten alle kommunene er prosjektene rettet mot pleie- og omsorgssektoren, i noen av kommunene er også andre virksomheter med. De fleste kommunene har ønsket å starte med å kartlegge uønsket deltid, og har dermed vært i en forstudie/forprosjektfase. Noen kommuner har allerede kartlagt og er i gang med å teste ut ordninger. Ettersom målsettingen i programmet ble revidert slik at</p> |

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               | <p>heltidskultur ble en del av målsettingen, har også en del kommuner sett at de må tenke bredere og mer langsiktig på sine prosjekter innenfor dette temaet. I årsrapporteringen fra 2012 har alle kommuner knyttet til dette temaet rapportert inn positive resultater, selv om det er tidlig å si noe konkret om varige resultater enda. Kompetanse/rekruttering: Generelt er flertallet av kommunene i en kartleggings-/forprosjektfase. Kompetanse er et område hvor det er vanskelig å definere et målbart utgangspunkt, og dette gjenspeiles i prosjektplanene.</p> <p>Omdømme: Flere kommuner ønsker å styrke informasjonen ut mot innbyggerne og utvikle de ansatte som sterkere ambassadører for kommunen. Det arbeides også med kompetanseheving og arbeidsgiverplattform, samt omdømme i en lederutviklingssammenheng. En kommune arbeider med omdømmebygging mot ungdommen, herunder bruk av e-dialog.</p> <p>For programmet er det viktig med erfaringsutveksling, ikke bare mellom kommunene i programmet, men også til andre kommuner. Det legges derfor stor vekt på formidling. Nettsidene til programmet (<a href="http://www.samanom.no">www.samanom.no</a>) er fylldige. Det ble i 2012 sendt ut sju nyhetsbrev til 320 abonnenter. Programmet har også en egen gruppe på.</p> |
| Planer videre | I 2013 vil pulje 2 delta på nettverkssamling i løpet av høsten. Det ble 18 juni 2013 arrangert i Oslo en nasjonal erfaringskonferanse åpen for alle. Det arrangeres også en prosjektlederkonferanse høsten 2013. I 2014 arrangeres siste nettverkssamling for pulje 2, men sekretariatet vil arrangere temaverksted og invitere deltakerkommunene frem til programmets slutt. Programmet varer ut 2015.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

#### 41. Offensiv mot ufrivillig deltid og mer heltid:

Et treårig forsøksprogram fra 2011 skal ta for seg endret arbeidsorganisering og forsøk som kan styrke den enkeltes mulighet til å komme over i heltidsarbeid. Erfaringene skal utredes og eksempler på gode løsninger skal spres. (AD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | <p>Over statsbudsjettet ble det i 2011 bevilget 25 mill. kr i 2012: 25,77 og i 2013: 26,62 mill. kr. Til sammen over hele perioden er det bevilget 77,4 mill. kr. Mesteparten av midlene er delt ut til ulike forsøk.</p> <p>Noe av midlene er holdt igjen til administrasjon til Arbeids- og Velferdsdirektoratet og VOX: Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk med vekt på voksnes læring, og forskning.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Målsetting               | Målsettingen for tiltaket er å prøve ut nye arbeidstidsordninger og eller gi tilbud om opplæring for å få flere over i heltidsstillinger eller økt ønsket stillingsprosent. Det legges opp til at erfaringene med de ulike forsøkene skal spres og gjøres tilgjengelig for flest mulig.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Status                   | I gang.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Aktiviteter / resultater | <p>Tiltaket er nå ca midtveis i perioden.</p> <p><u>Forsøksmidler:</u><br/>Det ble utdelt midler til 47 prosjekter. To er avsluttet. AV-dir og Vox har hatt ansvaret for å velge ut hvilke prosjekter som skulle få midler. Dette er blitt gjort i samarbeid med en rådgivende gruppe bestående av partene i arbeidslivet. Det var mange flere søknader enn det var midler tilgjengelig. I tildelingen av midler ble det lagt vekt på å få med forskjellige typer forsøk samt generelt en god beskrivelse av planlagte forsøk. AV-dir og Vox har også ansvar for å følge opp prosjektene.</p> <p>Våren 2013 er det 45 prosjekter som er i gang. Det ble i oktober 2012 arrangert en stor erfaringskonferanse om prosjektene. Det planlegges også en ny en i oktober 2013.</p> <p>Av de pågående prosjektene foregår 34 prosjekter i ulike kommuner 8 prosjekter i</p> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>ulike helseforetak 1 i fylkeskommune og 2 i privat sektor (Varehandel og Securitas). Mange av prosjektene handler om bedre organisering på arbeidsplassen (f. eks endrede turnusordninger og innføring av bemanningssenter) og/eller utvikling av fagkompetanse. Det er behov for dispensasjon eller godkjenning fra deler av arbeidstidsbestemmelsene for enkelte av prosjektene.</p> <p><u>Nærmere om prosjektene:</u></p> <p>En del har satt i gang en vikarpool/bemanningsenhet hvor personale får økt stillingsprosent, men forplikter seg til å jobbe på flere steder f. eks i ulike avdelinger. Denne vikarpoolen er ofte i en kombinasjon med at man også har en elektronisk timebank for å kunne holde orden på hvor mye den enkelte har jobbet i en periode. Noen arbeidsssteder gir også en mer systematisk opplæring når ansatte blir tilknyttet en bemanningsenhet (for lettere å kunne mestre flere oppgaver). Noen tilbyr rekrutteringsstillinger (ofte i 100 prosent stilling) for nyutdannede hvor de også blir tilknyttet en mentorordning eller får opplæring på annen måte. Noen velger kombinasjonsstillinger hvor man jobber på ulike steder i virksomheten.</p> <p>Noen satser på å utvikle ulike former for pusleturnus/ønsketurnus/forhandlingsturnus/årsturnus hvor de ansatte er med og forhandler om når de ulike vaktene skal tas. Noen satser her på å gi de ansatte den avtalte tid de ønsker seg, dvs. ufrivillig deltid vil her da i prinsippet være lik null, andre tilbyr økt stillingsprosent men ikke nødvendigvis så mye som de ansatte ønsker seg. Noen har innført 3+3 turnus dvs. man jobber tre dager og har tre dager fri. Forhandlingsturnusen (med mer) vil i noen tilfeller være på seks uker, andre har 12 uker og noen også et helt år (årsturnus). Dette prøves oftest ut i boenheter for utviklingshemmede, men også på noen sykehjem. Slike forhandlingsturnuser mener man gjør det lettere å kunne planlegge og dermed unngå for mange vikarer samt at de ansatte får mer innflytelse over sin egen arbeidstid. Ideen her er at man skal spare inne på vikarbudsjettet og bruke dette til faste økte stillingsprosent i stedet. En del prøver ut langturnus dvs. de jobber lange vakter hver dag i en periode for så å få etterfølgende fri i en periode.</p> <p>Noen satser på å innføre IT-baserte spørreverkøy for lettere til en hver tid å ha oversikt over hvor mange som ønsker økt avtalt arbeidstid og IT baserte turnusprogrammer hvor de ansatte legger inn hvilke dager eller tidsrom de er disponible for vakter</p> <p>Noen prøver ut lange vakter i helgene. Noen har innført hyppigere helgearbeid (ofte enn hver tredje helg) mot at de får kortere arbeidstidsuke. Noen tilbyr særavtale for å kunne jobbe oftere enn hver tredje helg og noen gir økt lønnstillegg mot at de jobber mer kveld og natt og hyppigere helg.</p> <p>Noen har gitt økte bevilgninger til avdelingen for å kunne øke grunnbemanningen dvs. økt avtalt stillingsprosent/heltid til de ansatte. Planen er her at økt bemanning på sikt vil redusere vikarbudsjettet.</p> <p>Noen prosjekter er rene kompetanseprosjekter hvor de ansatte får tilbud om opplæring (ofte en eller annen slags form for fagopplæring, men også realkompetansevurdering og videreutdanning hvor de etter endte studier kan gå inn og ta på seg flere oppgaver enn de man har i dag). Noen satser på å gi økt kompetanse på å utvikle (individuelle) arbeidsplaner. Noen satser på økt kompetanse på lover og regelverk (Arbeidsmiljøloven og Hovedtariffavtalen).</p> <p><u>Erfaringer fra forsøkene:</u></p> <p>Per i dag rapporterer de fleste forsøkene om færre undersysselsatte. I tillegg har en del ansatte fått økt fast stillingsprosent selv om de fremdeles ikke har fått så høy som de ønsker seg. Noen forsøk rapporterer også om redusert sykefravær. En generell erfaring til nå er at det er viktig med et godt forarbeid før prosjektet settes i gang. Det er viktig at ledelsen er sterkt involvert og at de ansatte er godt informert og også kan være med underveis når beslutningene skal tas.</p> |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|---------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Planer videre | <p>En del prosjekter fikk først tildelt midler høst 2012 og er således ikke kommet like langt som de andre. Sluttrapportering fra prosjektene skal sendes inn til AV-dir/Vox enten i 2013 eller i 2014.</p> <p>Fafo skal følgeevaluere alle forsøkene (noen mer enn andre) og vil avgi sluttrapport høsten 2014.</p> <p>Mange prosjekt planlegger å videreføre ordningene som er satt i gang også etter at prosjektperioden er ferdig.</p> |
|---------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

#### 42. Evaluering av fortrinnsretten for deltidsansatte:

Fortrinnsrett gir deltidsansatte rett til utvidet stilling framfor nyansettelse. Regjeringen er opptatt av at fortrinnsretten skal være reell og har satt i gang en evaluering av tvisteløsningsnemndas praksis. (AD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Målsetting               | Motvirke ufrivillig deltid.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Status                   | I gang.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Aktiviteter / resultater | <p>Arbeidsdepartementet har igangsatt en evaluering av arbeidsmiljølovens bestemmelse om fortrinnsrett for deltidsansatte (arbeidsmiljøloven § 14–3). Bestemmelsen gir deltidsansatte fortrinnsrett til utvidet stilling fremfor at arbeidsgiver gjennomfører nyansettelse i virksomheten. Det er Fafo som gjennomfører evalueringen.</p> <p>Formålet med evalueringen er å få utredet om arbeidsmiljølovens bestemmelse om, og i hvilken grad, fortrinnsrett for deltidsansatte til utvidet stilling i virksomheten fremfor at det foretas nyansettelse benyttes og om den fungerer etter sin hensikt.</p> |
| Planer videre            | Evalueringen skal foreligge høsten 2013.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

#### 43. Drøftingsplikt for bruk av deltid:

Regjeringen vil sende på høring et forslag om plikt for arbeidsgiver til jevnlig å drøfte bruk av deltidsstillinger med de tillitsvalgte. (AD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Målsetting               | Redusere ufrivillig deltid.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Aktiviteter / resultater | <p>Arbeidsdepartementet sendte 13. desember 2012 på høring forslag til flere nye tiltak mot ufrivillig deltid, herunder forslaget om drøftingsplikt med tillitsvalgte om bruk av deltidsstillinger og forslaget om rett til utvidet stilling for deltidsansatte tilsvarende deres faktiske arbeidstid. Forslagene ble fremmet i Prop. 83 L, som ble vedtatt av Stortinget 10. juni 2013.</p> <p>Bestemmelsen om drøftingsplikt om bruk av deltid innebærer at arbeidsgiver skal drøfte bruk av deltid med tillitsvalgte minst en gang per år. Denne lovfestingen av drøftingsplikten omfatter hele arbeidslivet, også bransjer hvor organisasjonsgraden er lav og omfanget av deltid/ufrivillig deltid stort. Forslaget vil sikre bedre dialog mellom partene om bruken av deltid og kan bidra til en mer effektiv bruk av arbeidsstyrken.</p> |
| Planer videre            | Lovendringene trer i kraft 1. januar 2014.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

#### 44. Rett til stilling tilsvarende den faktiske arbeidstida:

Regjeringen vil utrede et forslag om rett til høyere stillingsprosent som følge av jevnlig bruk av merarbeid over tid. (AD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Målsetting               | Redusere ufrivillig deltid.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Aktiviteter / resultater | <p>Arbeidsdepartementet sendte 13. desember 2012 på høring forslag til flere nye tiltak mot ufrivillig deltid, herunder forslaget om drøftingsplikt med tillitsvalgte om bruk av deltidsstillinger og forslaget om rett til utvidet stilling for deltidsansatte tilsvarende deres faktiske arbeidstid. Forslagene ble fremmet i Prop. 83 L, som ble vedtatt av Stortinget 10. juni 2013.</p> <p>Når det gjelder bestemmelsen om rett til utvidet stillingsprosent, innebærer den at deltidsansatte som de siste 12 måneder jevnlig har arbeidet utover avtalt arbeidstid, skal ha rett til stilling tilsvarende faktisk arbeidstid i denne perioden, med mindre arbeidsgiver kan dokumentere at behovet for merarbeidet ikke lenger foreligger.</p> |
| Planer videre            | Lovendringene trer i kraft 1. januar 2014.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

#### 45. Arbeidsgivers arbeid mot ufrivillig deltid:

Regjeringen vil vurdere hvordan virksomhetenes arbeid mot ufrivillig deltid best kan inngå som et ledd i arbeidsgivers aktivitets- og rapporteringsplikt etter likestillingsloven. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Målsetting               | Styrke virksomhetenes arbeid mot ufrivillig deltid                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Status                   | Dette er ikke fulgt opp direkte.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Aktiviteter / resultater | I forslaget til endringer i diskrimineringslovene Prop. 88 L (2012-2013) er nå aktivitets- og redegjørelsespliktene harmonisert, og i lovteksten om arbeidsgivers aktivitetsplikt, heter det at den blant annet skal omfatte lønns- og arbeidsvilkår.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Planer videre            | <p>I Meld. St. 44 (2012-2013) <i>Likestilling kommer ikke av seg selv</i> fremgår det at myndighetenes innsats når det gjelder aktivitets- og redegjørelsesplikten vil rettes mot følgende aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Mer informasjon om pliktene for å gjøre dem kjent</li><li>• Utarbeidelse og revidering av veiledningsmateriell, rundskriv mv.</li><li>• Bedre tilbud og oppfølging av virksomheter og offentlige myndigheter om hvordan man kan/bør følge opp pliktene</li><li>• Etablere bedre systemer for erafringsspredning av gode eksempler</li></ul> <p>Det heter videre i meldingen at AD og BLD ønsker å styrke arbeidet for likestilling i trepartssamarbeidet. Aktivitets- og redegjørelsesplikten vil være et viktig utgangspunkt for dette samarbeidet. Det tas forbehold om Stortingets behandling av meldingen.</p> |

#### 46. Mindre deltid i sykehussektoren:

Regjeringen vil bidra til å redusere bruken av deltid i sykehus og har satt krav om at andelen deltid skal reduseres med minst 20 prosent innen 2011. Dette vil øke andelen kvinner med heltidsstilling i helseforetakene. (HOD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Målsetting               | 20 prosent reduksjon av andel deltidsansatte ved landets sykehus innen 2011.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Aktiviteter / resultater | <p>Arbeidet med å øke stillingsprosenten og redusere andel deltid er et langsiktig tiltak hvor mange ulike virkemidler må tas i bruk. Som hovedregel skal sykehusene bruke faste heltidsstillinger og begrense bruken av midlertidige stillinger og deltidsstillinger.</p> <p>Alle helseregionene og sykehusene har i samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene arbeidet systematisk for å nå målet om 20 prosent reduksjon i deltid. Det er blant annet gjennomført et omfattende kartleggingsarbeid der alle medarbeiderne i deltidsstillinger er spurt om hvorfor de er i deltidsstilling og om og eventuelt når de ønsker økt stillingsprosent.</p> <p>Det er til dels store variasjoner i andel deltid mellom helseforetakene i landet, og det er også variasjon i hvor mye andelen deltid er redusert siden kravet ble stilt. Oppdaterte tall viser at Helse Sør-øst RHF er nær ved å nå målet, mens Helse Vest RHF og Helse Nord RHF har en deltidsreduksjon på rundt 14 prosent. Helse Midt-Norge RHF har til nå redusert andel deltid med nær 8 prosent.</p> <p>Det må imidlertid presiseres at det er noe usikkerhet rundt datakvalitet og sammenliknbarhet, blant annet som følge av at alle helseforetakene har måttet videreutvikle sine lønns- og personalsystem for å tilrettelegge for rapportering på denne parameteren.</p> |
| Planer videre            | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

#### 47. Kjønnnsbalanse i styrene i private aksjeselskap (AS):

Regjeringen vil utrede eventuell regulering av kjønnnsbalansen i styrene i store aksjeselskaper med private eiere. BLD leder arbeidet i samarbeid med JD, NHD og FIN. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Målsetting               | Vurdere regulering av kjønnnsbalansen i store AS med private eiere som virkemiddel for bedret kjønnnsbalanse                                                                                                                                                                                  |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Aktiviteter / resultater | <p>BLD har samarbeidet med JD, NHD og FIN om tiltaket.</p> <p>For øvrig er Institutt for Samfunnsforskning tildelt forskningsprosjekt om effekter av kjønnnsbalanse i styrer. Prosjektet starter i 2013 og skal avsluttes inne 10. desember 2014. Prosjektet har en ramme på to mill. kr.</p> |
| Planer videre            | Saken er vurdert og forkastet. Kjønnnsbalanse i styrene i store AS med private eiere skal ikke lovreguleres.                                                                                                                                                                                  |

#### 48. Flere kvinnelige styreledere i statseide selskaper:

Departementet vil gjennom arbeidet i valgkomiteer og forberedelse av valg til styrene i heleide selskaper, arbeide for å øke andelen kvinnelige styreledere i statlige selskaper. (NHD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Målsetting               | Å øke antallet kvinnelige styreledere i statseide selskaper                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Status                   | I gang.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Aktiviteter / resultater | <p>Ambisjonene om flere kvinnelige styreledere er gjort kjent og diskutert i ulike fora som er etablert i forbindelse med at NHD har styrket sin funksjon som ressurs- og kompetansesenter for øvrige eierdepartementer. Ambisjonene kommuniseres også til eksterne valgkomiteer hvor departementene er representert. NHD-ministeren har i tillegg sendt brev den 20.3.2013 (ref. 12/3878) til øvrige eierdepartementene der han påpekte målsetningen om flere kvinnelige styreledere i statseide selskaper og ba om tilbakemelding på hvilke vurderinger som gjøres i forbindelse med årets styrevalg. Imidlertid er det mange hensyn som skal ivaretas ved styresammensetningen, noe som gjør at det kan ta noe tid før en ser omfattende resultater.</p> <p>I tillegg til ovennevnte tiltak arbeider NHD på flere plan med å øke kvinneandelen i næringslivet generelt:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• NHD støtter NHOs Female Future-program. <a href="http://www.nho.no/ff/">http://www.nho.no/ff/</a>. Programmet firedobles fra høsten 2013 og skal settes i gang i alle landsdeler</li><li>• Økonomisk støtte til kurs/seminarer for og med kvinnelige styrekandidater</li><li>• NHD har god kontakt med næringslivsorganisasjonene og identifiserer områder der NHD kan bidra til å øke antallet kvinner i ledelse og styrer</li><li>• De næringsrettede virkemiddelaktørene Innovasjon Norge, SIVA og Norges forskningsråd er gitt et særskilt ansvar for å legge til rette for å styrke kvinners deltakelse og posisjon i næringslivet. Aktørene skal bl.a. bidra til å få flere kvinner til å gå inn i lederstillinger og bli styremedlemmer. Innovasjon Norge har lansert Programmet Kvinner i næringslivet som omfatter tiltak for mobilisering av kvinner i næringslivet gjennom Innovasjon Norges eksisterende tjenestetilbud. Innovasjon Norges særskilte kvinnesatsing besto i 2011 av følgende ordninger som er relevante for denne rapporteringen:<ul style="list-style-type: none"><li>– Ledermentor: Ledermentor er et utviklingsprogram for kvinnelige ledere hvor hver deltaker får sin egen mentor. Målsettingen er å få flere kvinner inn i høyere lederposisjoner og styrer ved å støtte dem i deres karriereutvikling. I 2011 ble det igangsatt Ledermentor for Vest og Nord.</li><li>– Styrekandidatbasen: Programmet finansierer drift av Innovasjon Norges database over aktuelle styrekandidater og gjør dermed kvalifiserte styrekandidater tilgjengelige for styreledere og valgkomiteer. Ved utgangen av 2011 var det om lag 2 400 kvalifiserte kvinner og menn som var søkbare i databasen, hvor om lag halvparten var kvinner.</li></ul></li></ul> <p>I tillegg deltar politisk ledelse i NHD i flere fora der kvinner og styreverv diskuteres, og synliggjør dermed at økt kvinneandel er en viktig målsetting for regjeringen.</p> <p>Resultater: Det rapporteres i Statens eierberetning på antall kvinnelige styreledere i selskaper med statlig eierandel som forvaltes direkte av departementene. Per 31.03.2013 er 15 av totalt 53 styreledere kvinner, noe som tilsvarer en kvinneandel på 28,3 prosent. Dette var 1,4 prosentpoeng høyere enn året før.</p> <p>Etter styrevalgene i 2013 har antallet kvinnelige styreledere i selskaper forvaltet av NHD økt med tre og i selskaper forvaltet av Fiskeri- og kystdepartementet økt med en. Per 15.9.2013 er 19 av 53 styreledere kvinner. Dette tilsvarer en kvinneandel på 35,8 prosent.</p> |
| Planer videre            | NHD legger opp til å fortsette med samme aktiviteter som presentert ovenfor. Departementet vil også legge større vekt på å kartlegge aktuelle kvinnelige styreleder kandidater, herunder tas det sikte på å etablere en database over styrekandidater i perioden 2013/2014.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

#### 49. Flere kvinnelige toppledere i statseide selskaper:

Regjeringen forventer at selskaper med statlig eierandel utarbeider en strategi for hvordan den beste kompetansen i selskapet benyttes. Regjeringen forventer en positiv utvikling, og temaet vil bli tatt opp i eierdialog med selskapene. (NHD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Målsetting               | Å øke antallet kvinnelige toppledere i statseide selskaper                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Status                   | I gang.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Aktiviteter / resultater | <p>Det tilligger styret å ansette daglig leder. Det er stilt forventninger i eierskapsmeldingen (<i>Meld. St. 13 2010-2011 Aktivt Eierskap</i>) om at selskaper med statlig eierskap skal utarbeide strategier for hvordan den beste kompetansen kan benyttes i selskapene, herunder hvordan kvinner kan rekrutteres til topplederstillinger. NHD følger opp eierskapsmeldingens forventninger i eierdialogen med selskapene. Ambisjonen er gjort kjent i ulike fora som er etablert ifm at NHD har styrket sin funksjon som ressurs- og kompetansesenter for øvrige eierdepartementer. Det rapporteres på andel kvinner i toppledelsen (daglig leder/ konsernsjef, daglig leders ledergruppe og nivået under dette) i statseide selskaper som forvaltes direkte av departementene i Statens eierberetning (utgis årlig). Rapporteringen for 2012 (utgis i juni 2013) vil også inneholde antall kvinnelige toppledere. Arbeidet med å utvikle kvinnelige topplederkandidater må forventes å ta noe tid, NHD har derfor vært like opptatt av å følge utviklingen av andel kvinner i selskapenes ledelse. Se for øvrig mer generelle tiltak presentert under punkt 48.</p> <p>Resultater:<br/>5 av de 52 selskapene det ble rapportert på i Statens eierberetning ( selskaper med statlig eierandel som forvaltes direkte av departementene) hadde kvinnelig toppleder i 2011. For 2012 rapporteres det på 53 selskaper, antall kvinnelige toppledere ved utgangen av 2012 var 5 av 53 selskaper, dvs en marginal nedgang fra året før. Selskapene som har kvinnelig toppleder er: Kommunalbanken (Kommunal- og regionaldepartementet), Flytoget (NHD), Eksportfinans (NHD), Baneservice (Samferdselsdepartementet) og Innovasjon Norge (NHD).</p> <p>Gjennomsnittlig andel kvinner i ledelsen for 52 selskaper med statlig eierandel omtalt i Statens eierberetning for 2011 var 31 prosent. Tilsvarende prosentandel for 2012 basert på 53 selskaper var 29 prosent, en nedgang på to prosentpoeng fra året før. Andelen kvinner i ledelsen i de børsnoterte selskapene var 24 prosent, i øvrige selskaper med forretningsmessige mål 26 prosent, og i kategori 4-selskaper (selskaper med sektorpolitiske mål), 32 prosent. .</p> |
| Planer videre            | NHD legger opp til å fortsette med samme aktiviteter som presentert ovenfor.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

### 50. Integrering av likestillingsperspektivet:

Regjeringen gir midler til at de regionale sentrene for likestilling og mangfold skal utvikle og gjennomføre et opplæringsprogram for ledere i offentlig og privat sektor. Opplæringsprogrammet viser hvordan virksomheter kan gå fram for å integrere likestillingsperspektiv som arbeidsgiver, tjenesteutøver, produsent, i utviklingsarbeid og som beslutningstaker. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert. Inngår som en del av oppdraget i prosjektet Regionale sentre for likestilling og mangfold, hvor Likestillingssenteret i Hamar, KUN – senter for kunnskap og likestilling i Steigen og Senter for likestilling i Kristiansand mottar tilskudd fra BLD.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Målsetting               | Økt kunnskap om likestilling i offentlige og private virksomheter.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Status                   | I gang.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Aktiviteter / resultater | <p>Prosjektet driftes av de tre regionale sentrene for likestilling og mangfold; Likestillingssenteret i Hamar, KUN – senter for kunnskap og likestilling i Steigen og Senter for likestilling i Kristiansand. Sentrene iverksetter og veileder i likestillings- og mangfoldsarbeid.</p> <p>De tre sentrene utviklet i 2010/2011 et kurs i likestilling for ledere. Kurset viser hvordan virksomheter kan gå fram for å integrere likestillingsperspektiv som offentlig myndighet og som arbeidsgiver.</p> <p>Sentrene har i handlingsplanperioden gjennomført kurs/seminarer for ledere i kommuner, fylkeskommuner, fylkesmannsembeter og private virksomheter i sine respektive regioner.</p> |
| Planer videre            | Videreføres ut handlingsplanens periode.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

### 51. Dialog med partene i arbeidslivet:

Ta initiativ til å drøfte effektive tiltak når det gjelder å rekruttere og holde på ansatte av det underrepresenterte kjønn, og for kjønnsbalanse i ledelse. (BLD)

|                          |                                                                                                  |
|--------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                 |
| Målsetting               | Styrke arbeidet for bedret kjønnsbalanse i arbeidslivet, horisontalt og vertikalt.               |
| Status                   | Ikke igangsatt                                                                                   |
| Aktiviteter / resultater | Se tiltak 52.                                                                                    |
| Planer videre            | Dette arbeidet vil bli fulgt opp i et styrket trepartssamarbeid for likestilling i arbeidslivet. |

## 52. Rekruttering av menn til omsorgsykker:

Som oppfølging av rapporten Nordiske mænd til omsorgsarbejde fra 2011 vil det i 2012 bli arrangert to nordiske seminar for forskere og representanter fra arbeidslivsorganisasjonene. Målet er å komme frem til forslag til politiske initiativer som kan bidra til flere menn i omsorgsykker i de nordiske landene. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 300 000 DKK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Målsetting               | Drøfte forslag til politiske virkemidler for å rekruttere flere menn til omsorgsykker.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Aktiviteter / resultater | <p>Under det norske formannskapet for Nordisk ministerråd ble det arrangert et seminar: <i>Hvordan utdanne, rekruttere og beholde menn i omsorgsykker?</i> Seminaret var en oppfølging av arbeidet som ble initiert av det danske formannskapet og som resulterte i rapporten Nordisk mænd til omsorgsarbejde <a href="http://www.skiftjob.dk">http://www.skiftjob.dk</a></p> <p>På seminaret ble det presentert flere forskningsresultater og erfaringer fra flere konkrete prosjekter. Det ble utarbeidet en rapport med samme tittel som seminaret.</p> <p>Rapporten kan lastes ned på BLDs hjemmeside:<br/><a href="http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/rapporter_planer.html?id=313324">http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/rapporter_planer.html?id=313324</a></p> |
| Planer videre            | Deltagerne i Møteplass for likestilling i arbeidslivet var invitert, og resultater og rapport skal følges opp blant organisasjonene.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

## 53. Rekruttering av kvinner til Forsvaret:

Det er satt i gang forskningsprosjekter som bidrar til at Forsvaret rekrutterer og beholder flere kvinner, og som i tillegg setter søkelys på hele mangfoldsdimensjonen. (FD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Målsetting               | Målsetting for forskningen er å støtte opp under rekruttering av kvinner, avdekke faktorer som er til hinder for dette, samt øke kunnskapen om sammenhengene mellom rekrutterings- og sosialiseringssprosessene i Forsvaret, og muligheten for økt mangfold i organisasjonen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Status                   | I gang.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Aktiviteter / resultater | <p>Forsvarsdepartementet har, innenfor sitt forskningsprogram innen HR, etablert et eget programområde for forskning på militærsosiologi. Grunnlaget for prioriteringene er i all hovedsak å finne i <i>St.meld. nr. 36 (2006–2007)</i>, med målsettingene formulert over.</p> <p>Innenfor militærsosiologi er de prioriterte områdene i 2012 og 2013:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Rekruttering, sosialisering og militær kjernekompetanse, oppstart 2011. Her har FD engasjert et eksternt miljø, Østlandsforskning. Ferdigstilles i 2013-2014</li><li>• Maskulinitetskulturer i Forsvaret, oppstart 2011. Her har FD engasjert Oxford Research, med ferdigstilling 2013-2014. Dessuten er det tildelt midler til Norges Idrettshøyskole, avdeling Forsvaret (underlagt Forsvarets høyskole). Dette prosjektet er ferdigstilt i 2013.</li><li>• Forskning på årskull, i regi av Forsvaret forskningsinstitutt (FFI), ble igangsatt i 2008. Prosjektet vil videreføres i første omgang ut 2014, men kan bli fornyet. Prosjektet publiserte antologien <i>Militære kvinner – Forsvarets akilleshæl?</i> i mars 2013.</li></ul> <p>En rekke relevante prosjekter er gjennomført eller under gjennomføring i Forsvaret. Det kan nevnes:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Forsvarets høgskole forskning «<i>Flere kvinner i Forsvaret? Tiltak for å øke kvinneandelen i Forsvaret</i>» (fullført 2012),</li><li>• SINTEFs forprosjekt om mobbing og uønsket seksuell oppmerksomhet i Forsvaret (fullført 2012).</li><li>• Arbeidsforskningsinstituttets (AFI) kvantitative spørreundersøkelse om forholdet mellom arbeid og familie for befall. Dette er en gjentakelse av en tilsvarende undersøkelse som ble gjort for fem år siden, og hensikten er å kartlegge</li></ul> |

|               |                                                                                                                                 |
|---------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               | eventuelle endringer samt etablere et bedre kunnskapsgrunnlag for Forsvarets familiepolitikk. Undersøkelsen ble avsluttet 2012. |
| Planer videre | Prosjekter avsluttes i 2013 og 2014.                                                                                            |

#### 54. Kartlegging av det kjønnsdelte arbeidslivet:

Regjeringen vil finansiere en kartleggingsanalyse av det kjønnsdelte arbeidsmarkedet. Analysen skal kartlegge fordelingen av kvinner og menn på yrker, stillingsnivå, næring, arbeidstid og sektor. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 1 mill. kr                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Målsetting               | Å få en systematisk gjennomgang av utviklingen i kjønnssegregering i det norske arbeidsmarkedet hovedsakelig over perioden 1990-2010. Det er benyttet data fra den norske arbeidskraftundersøkelsen (AKU 1990-2010) og Levekårsundersøkelsene.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Aktiviteter / resultater | <p>Hovedtrekkene i rapporten er: For horisontal segregering<sup>1</sup> er hovedbildet liten endring over de siste tjue årene. Hovedmønsteret varierer noe alt etter om det er sektorer, næringer eller yrker som sammenlignes. For sektor viser undersøkelsen en forsterket segregering. Over tid har offentlig sektor blitt enda mer kvinnedominert. Med utgangspunkt i yrke er utviklingsmønsteret mer sammensatt. Det er tendenser til noe mindre kvinnedominans i enkelte store kvinnedominerte yrker, spesielt innen omsorg. På den annen side har en del store mannsyrker i privat sektor i løpet av perioden blitt enda mer mannsdominert. Dette gjelder for eksempel håndverkere hvor andelen menn nå utgjør 95 prosent. Også de store kvinnedominerte omsorgsyrkene er fremdeles svært kvinnedominerte, med rundt 90 prosent kvinner. Samtidig er det også en økende andel sysselsatte som arbeider i yrker med jevn kjønnsfordeling, og i yrker med høy kvinneandel.</p> <p>Det er en tendens til mindre vertikal segregering.<sup>2</sup> Flere kvinner har ervervet posisjoner med innflytelse og beslutningsmakt innenfor det norske arbeidslivet de siste tjue årene. Men, konkluderer forskerne bak rapporten; per 2009 er kvinneandelen fremdeles ikke høyere enn en tredjedel i gruppen profesjonelle og toppledere. Det har blitt noen flere kvinner som er ledere både blant funksjonærer og arbeidere. Andelen kvinner blant selvstendige med små bedrifter er noe redusert. Når vi ser på andelen kvinner i lederstillinger generelt sett, ser det ut til at endringene i retning av mindre kjønnssegregering i større grad skyldes en nedgang i antallet lederstillinger blant menn enn en økning blant kvinner.</p> <p>Det er små forskjeller i kjønnssegregering mellom yngre og eldre generasjoner på arbeidsmarkedet. For kjønnssegregering i lys av klasse er en konklusjon at segregeringsmønstre avtegnes på tvers av klassepåposisjon. Andelen kvinner har økt blant yrker som krever høyskoleutdanning og akademiske yrker, mens den er redusert blant ufaglærte og faglærte arbeidere. Det er liten forskjell i horisontale segregeringsmønstre blant henholdsvis majoritets- og innvandrerbefolkningen. Mønstre for vertikal kjønnssegregering viser derimot små kjønnsforskjeller i innvandrerbefolkningen. Sagt på en annen måte: Andelen ledere blant menn med innvandrerbakgrunn fra ikke-vestlige land er mye lavere enn blant menn i majoritetsbefolkningen og/eller menn med innvandrerbakgrunn fra såkalte vestlige land. Rapporten kan ikke si noe om årsaker til dette.</p> |
| Planer videre            | Rapporten er brukt som underlag både for Likestillingsutvalgets utredning NOU 2012: 15 <i>Politikk for likestilling</i> og for Meld. St. 44 (2012-2013) <i>Likestilling kommer ikke av</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

<sup>1</sup> Med horisontal segregering av arbeidsmarkedet menes at kvinner og menn arbeider i ulike yrker, næringer og sektorer.

<sup>2</sup> Vertikal segregering refererer til mønstre der kvinner og menn befinner seg i ulike posisjoner i stillingshierarkiet, og der menn dominerer i lederstillingene.

|  |           |
|--|-----------|
|  | seg selv. |
|--|-----------|

### 55. Knutepunktsfunksjon for mentorordninger:

BLD vil vurdere en knutepunktsfunksjon for mentorordninger i arbeidslivet. Dette vil være et pilotprosjekt som vil fokusere på likestilling i arbeidslivet. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Totalt 972 000 kr i årene 2011-2014.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Målsetting               | Bedre likestillingen og mulighetene i arbeidslivet for kvinner og menn, personer med nedsatt funksjonsevne og personer med etnisk minoritetsbakgrunn. Bidra til at ubenyttet kompetanse blir koblet med næringslivets behov for kompetanse.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Aktiviteter / resultater | <p>Prosjektet gjennomføres av Likestillingssenteret.</p> <p>De samordner kompetanse og erfaringer på mentoring, utvikler mentoring som metode og påvirker aktører som vil kunne være aktuelle for å iverksette mentorordninger for personer som står utenfor eller har svak tilknytning til arbeidslivet.</p> <p>Gjennom prosjektet er Likestillingssenteret pådrivere for at næringslivet vil ta i bruk mentoring som metode når de skal rekruttere eller ser behov for å beholde eller bedre utnytte den kompetansen som de allerede har i bedriften.</p> <p>Gjennom prosjektet har de opprettet hjemmesiden <a href="http://www.via-mentoring.org">www.via-mentoring.org</a>. Nettsiden gir veiledning og informasjon til hele Norge, mens pådriverarbeidet foregår regionalt.</p> |
| Planer videre            | Videreutvikling av det arbeidet som allerede er gjort, samt drive noe internasjonal erfaringsutveksling, gjennomgå skriftlige evalueringer, utarbeide en informasjonsstrategi overfor næringslivet. I 2014 vil de arrangere en felles Erfaringsutveksling mellom norsk og svensk næringsliv, særlig innen miljø og teknikk. En manual om mentoring vil utformes og kvalitetssikres. Samarbeid med NHOs regionkontorer.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

### 56. Likestilling i reindriften:

For å styrke kvinners deltakelse i reindriften, har partene i reindriftsforhandlingene utarbeidet rapporten *Likestilling i reindriften*. Rapporten har vært på høring våren 2011, og vil bli fulgt opp i forbindelse med reindriftsforhandlingene. (LMD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Målsetting               | Å styrke kvinners deltakelse i reindriften.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Status                   | I gang.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Aktiviteter / resultater | <p>Gjennom flere år har forhandlingspartene i reindriftsforhandlingene satt temaet likestilling på dagsorden. Det har i den forbindelse blitt etablert ulike ordninger, for eksempel gjennom høyere tilskudd til siidaandeler der en kvinne står som eneste leder, tilskudd ved avløsning ved svangerskap/fødsel, ektefelle-/samboertillegg, innretningen av fagbrevordningen. I tillegg er det hvert år satt av midler til kvinneverrettede tiltak over reindriftsavtalen som forvaltes av Reindriftsforvaltningen.</p> <p>I forkant av forhandlingene om Reindriftsavtalen 2011/2012 mottok avtalepartene rapporten <i>Likestilling i reindriften</i>. Rapporten er både omfattende og grundig med forslag til mange tiltak for å fremme likestilling og styrke kvinnes situasjon i reindriften. Rapporten representerer både utfordringer og behov for en aktiv oppfølging. Med bakgrunn i omfanget av foreslåtte tiltak, og at flere av disse er svært kostnadskrevende, påpekes det at oppfølgingen av tiltakene må vurderes ut i fra gitte rammer og situasjonen i næringen, samt øvrige tiltak som gjennomføres gjennom de årlige reindriftsavtaleforhandlingene.</p> |

|        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|        | <p>Med utgangspunkt i rapporten <i>Likestilling i reindriften</i> ble avtalepartene i forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2012/2013 enige om følgende oppfølgingstiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ved utarbeidelsen av strateginotatet til Reinprogrammet er det viktig å ha stor oppmerksomhet på tiltak som er særlig innrettet mot kvinner.</li> <li>• Pensjonspoeng har betydning for valg av arbeidsforhold. NRL skal initiere et prosjekt for å få kartlagt muligheter for og utfordringer ved etablering av en egen pensjonsgarantiordning i reindriften som i folketrygdregelverket. Ved utarbeidelsen av forskriftene for Reindrifftsavtalen 2012/2013 skal man sikre samme fleksibilitet i regleverket for avløsning ved svangerskap og fødsel og de generelle lovpålagte permisjonstider.</li> <li>• Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) foretar en gjennomgang av de kostnadssenkende og direkte tilskuddene. I forbindelse med dette skal det foretas en vurdering om de kvinnerettede tiltakene over Reindrifftsavtalen har fungert etter hensikten. Videre skal NILF vurdere justeringer av dagens ordninger og mulige andre tiltak, som kan styrke kvinnens posisjon i reindriften.</li> <li>• I enkelte tilfeller er situasjonen slik at den ene ektefellen ikke får nyttiggjort seg av reindrifftsfradraget. Praksisen er uavhengig av om ektefellene har hver sin siidaandel og rein i eget merke. Sett ut fra et likestillingsperspektiv er avtalepartene enige om at denne praksisen er uheldig. Departementet skal ta saken opp med Skattedirektoratet med sikte på å få endret denne praksisen.</li> </ul> <p>Status for arbeidet:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Reinprogrammet startet opp høsten 2012. I utarbeidelsen av strateginotatet for Reinprogrammet var det viktig å ha stor oppmerksomhet på tiltak som er særlig innrettet mot kvinner. Utover tiltak for økt inntjening av reinens biprodukter, vil også reiselivsbasert næringsutvikling kunne bidra til økt deltagelse fra familien og reindriftskvinnene. Videre vil det være sentralt med kompetanseheving innen verdiskaping og næringsutvikling som særlig er innrettet mot kvinner. I tillegg ble styringsgruppen for programmet enige om at kvinnelige nyetablerere skal ha mulighet til å motta en høyere tilskuddsats enn mannlige nyetablere.</li> <li>• Egen pensjonsordning i reindriften: NRL har ennå ikke ferdigstilt dette arbeidet. NRL har under utarbeidelse en strategi for likestilling i reindriften. Avtalepartene er enige om at strategien gjøres til gjenstand for grundig behandling i forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2014/2015.</li> <li>• Kostnadssenkende og direkte tilskudd rettet mot kvinner i reindriften: I forbindelse med Reindrifftsavtalen 2012/2013 ble NRL og LMD som sagt enige om å gjennomgå de direkte og kostnadssenkende tilskuddene over reindrifftsavtalen. NILF ble forespurt om å bistå med dette. Ett av de områdene NILF særlig skulle vurdere var hvordan tilskuddene har virket i forhold til likestilling i reindriften, samt vurdere justeringer av dagens ordninger og mulige andre tiltak innenfor gjeldende bevilgningsramme som kan styrke kvinnes posisjon i reindriften.</li> <li>• Med bakgrunn i bl.a. NILF sin rapport, valgte avtalepartene å videreføre etablerte ordninger slik som et høyere tilskudd til siidaandeler der en kvinne står som eneste leder, tilskudd ved avløsning ved svangerskap/fødsel, samt et eget ektefelle-/samboertillegg. Når det gjaldt fagbrevordningen, ble avtalepartene enige om fortsatt å prioritere kvinnelige instruktører og læringer, samt videreføre avsetningen av 1 mill kr til kvinnerettede tiltak over reindrifftsavtalen som forvaltes av Reindriftsforvaltningen. I tillegg ble man enige om fortsatt å ha stor oppmerksomhet på kvinner i forbindelse med arbeidet med å øke verdiskapingen i reindriften, og da særlig i forbindelse med Reinprogrammet.</li> <li>• Nyttiggjøring av reindrifftsfradraget for ektefeller: I enkelte tilfeller er situasjonen slik at den ene ektefellen ikke får nyttiggjort seg av reindrifftsfradraget. Praksisen er uavhengig av om ektefellene har hver sin siidaandel og rein i eget merke. Sett ut fra et likestillingsperspektiv, er dette uheldig. I forbindelse med Reindrifftsavtalen 2012/2013 ble det besluttet at Landbruks- og matdepartementet tar kontakt med Skattedirektoratet med sikte på å få endre denne praksisen. Saken ble fulgt opp av departementet i eget brev av 3. mars 2012. Den 19. desember 2012 mottok LMD svar fra Skattedirektoratet.</li> </ul> |
| Planer | Planer og fremdrift perioden 2013-2014 vil i særlig grad være avhengig av den                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

|        |                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| videre | strategiske planen som NRL vil legge fram i løpet av 2013. I den forbindelse vises det til betydningen av at oppfølgingstiltakene er forankret i næringen, og at disse er i samsvar med hva kvinner i reindriften ønsker og etterspør. |
|--------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## Mål 5 – Økonomisk makt – likere fordeling av økonomiske ressurser og makt

### 57. Åpenhet om lønn:

Regjeringen vil legge fram forslag om at det skal utarbeides lønnsstatistikk fordelt på kjønn og stillingsgrupper på virksomhetsnivå. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Målsetting               | Tiltaket er en oppfølging av likelønnsmeldingen. Hensikten å utvikle et verktøy som skal sikre bedre håndheving av likelønnsbestemmelsen i likestillingsloven.                                                                                                                                                      |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Aktiviteter / resultater | Behovet for kjønnsdelt lønnsstatistikk på virksomhetsnivå er omtalt i forslag til diskrimineringslovgivning Prop. 88L (2012-2013), kapittel 17.                                                                                                                                                                     |
| Planer videre            | Regjeringen vedtok at det bør utredes nærmere hvilke data som bør legges til grunn for lønnsstatistikker som skal sammenlikne lønn for kvinner og menn på virksomhetsnivå. Det bør utredes hvordan det nye rapporteringssystemet EDAG (Elektronisk dialog med arbeidsgiver) kan utvikles og bli en egnet datakilde. |

### 58. Opplysningsplikt om lønn:

Regjeringen vil legge fram forslag om å pålegge arbeidsgivere en plikt til å opplyse om lønn ved mistanke om lønnsdiskriminering. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                         |
| Målsetting               | Tiltaket er en oppfølging av likelønnsmeldingen. Hensikten å skape større åpenhet om lønn på arbeidsplassen og bidra til bedre håndheving av likelønnsbestemmelsen i likestillingsloven. |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                              |
| Aktiviteter / resultater | Arbeidsgivers opplysningsplikt om lønn er tatt inn som egen bestemmelse i de fire diskrimineringslovene, jf. Prop. 88L (2012-2013), kapittel 18.                                         |
| Planer videre            | Bestemmelsen om opplysningsplikt om lønn trer i kraft fra 1.1. 2014. Bestemmelsen skal håndheves av Likestillings- og diskrimineringsombudet.                                            |

### 59. Evaluering av handlingsplan:

Evalueringen av regjeringens handlingsplan *Mer entreprenørskap blant kvinner* ble ferdigstilt i juni 2011. Med utgangspunkt i rapporten, vil regjeringen vurdere endringer i tiltakene for å nå målet om 40 prosent kvinner blant nye etablerere innen 2013. (NHD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Kostnader for evaluering: ca 500 000 kr (finansiert av NHD og KRD 50/50)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Målsetting               | Handlingsplan for mer entreprenørskap blant kvinner ble midtveisevaluert med sikte på å få vurdert mål, virkemiddelvalg og innretting av arbeidet og få innspill til videre arbeid med å fremme økt entreprenørskap blant kvinner.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Aktiviteter / resultater | <p>Evalueringen ble gjennomført våren 2011 og ferdigstilt i juni 2011. Rapportens hovedkonklusjon viser at handlingsplanen har hatt en viktig rolle for å styrke arbeidet med likestilling i næringslivet – med særlig vekt på kvinners roller som entreprenører og ledere – og planen har i hovedsak blitt fulgt opp på en god måte.</p> <p>Rapporten påpeker at de to generelle likestillingstiltakene har blitt fulgt opp. Handlingsplanens 12 tiltak har videre, ifølge evaluator, blitt fulgt opp på en god måte av de ulike aktørene. For eksempel har handlingsplanen vært medvirkende til at virkemiddelapparatet har styrket sitt arbeid for økt likestilling. Både Innovasjon Norge og SIVA har interne mål om at 40 prosent av ressursene skal gå til kvinnerettede prosjekter og er på god vei til å nå dette målet. Evaluator peker likevel på at når det gjelder fylkeskommunene og kommunenes førstelinjetjeneste bør det gis klarere signaler om at kvinner skal være en prioritert målgruppe.</p> <p>Rapporten peker også på at et hovedproblem med handlingsplanen er at innrettingen er noe uklar og porteføljen av tiltak virker noe tilfeldig. Planen signaliserer gjennom sin tittel at det er kvinners entreprenørskap som er hovedfokus, men planens tiltak er i praksis mye bredere innrettet, både mot likestilling generelt i næringslivet, kvinners rolle som ledere, og mer generelt mot at en større andel av virkemidlene skal gå til kvinnerettede prosjekter.</p> <p>Evalueringen peker på at det er grunn til å ha begrensede forventninger til hvilken betydning en del av tiltakene har for måloppnåelsen. Det at det årlig registreres rundt 50 000 nye selskap i Norge, samtidig som det offentlige virkemiddelapparatet kun er i inngrep med en begrenset andel av disse, gir liten grunn til å forvente at tiltak gjennom virkemiddelaktørene skal ha noen vesentlig betydning for den samlede andelen av kvinnelige entreprenører.</p> <p>Målet om å heve den samlede andelen av kvinner blant entreprenører til 40 prosent innen 2013 synes, i henhold til evaluator, lite realistisk. Rapporten påpeker at dette er en type mål som synes mer rimelig å beholde som en visjon.</p> <p>Evalueringen anbefaler at uavhengig av hvilken strategi som velges for en videreføring av handlingsplanen, bør planen innholde en klar beskrivelse av hovedutfordringene, det må stilles klare (kvantitative)mål, og dersom måloppnåelse skal tidfestes, bør disse faktisk være mulige å oppnå, alternativt kan et mål formuleres som en visjon, samt at det utarbeides bedre statistikk.</p> |
| Planer videre            | Handlingsplanen for mer entreprenørskap blant kvinner er i sitt siste virkeår og har bidratt til å gi ekstra oppmerksomhet på den prioriterte politiske problemstillingen. Til tross for handlingsplanen har man ikke sett vesentlige endringer i andelen av kvinnelige entreprenører. Prosentandelen har ligget stabilt på rundt 30 prosent de siste årene. NHD er i ferd med å vurdere videre arbeid for å øke andelen av entreprenører blant kvinner.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

**60. Analyse av lønnsforskjeller:**

Regjeringen vil gjennomføre regelmessige analyser av hvilke faktorer som har betydning for lønnsforskjellene mellom kvinner og menn. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 1 mill. kr                                                                                                                                                                                                           |
| Målsetting               | Målet er å fremskaffe oppdaterte analyser av sammenhenger og utvikling med hensyn til lønnsforskjeller mellom kvinner og menn. Tiltaket skal også utarbeide forslag til indikatorer for måling av lønnsforskjellene. |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                               |
| Aktiviteter / resultater | Prosjektet ble lagt ut på anbud, og Institutt for samfunnsforskning ga det beste tilbudet. Prosjektet startet høsten 2012 og skal avsluttes i 2013.                                                                  |
| Planer videre            | Høsten 2013 arrangerer ISF en nordisk konferanse i Oslo, hvor resultatene skal legges frem. Et nordisk nettverk for likelønn, hvor BLD deltar, blir invitert.                                                        |

**61. Regelmessig informasjon og statistikk:**

Regjeringen vil fremskaffe regelmessig informasjon og statistikk over fordelingen av økonomiske ressurser mellom kvinner og menn. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Målsetting               | Økt kunnskap om økonomisk makt mellom kvinner og menn.                                                                                                                                                                                                               |
| Status                   | Ikke gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Aktiviteter / resultater | BLD vil i 2014 gi Bufdir i oppgave å vurdere nærmere behovet for å innhente mer data fra SSB knyttet til indikatorene i handlingsplanen blant annet vedrørende fordelingen av økonomiske ressurser mellom kvinner og menn.                                           |
| Planer videre            | I sluttrapporten for arbeidet med denne handlingsplanen vil regjeringen måle resultatene av arbeidet gjennom bruken av en rekke indikatorer. En rekke av disse indikatorene vil bidra til å gi et bilde av status for den økonomiske likestillingen mellom kjønnene. |

## 62. Undersøkelse av forvaltningen av husholdningenes økonomi:

Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) vil på oppdrag fra BLD kartlegge kvinners og menns rolle i forvaltningen av familiens økonomi. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Totalt 800 000 kr i 2013-2014.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Målsetting               | Økt kunnskap om hvordan menn og kvinner som lever i ekteskap/ekteskapsliknende forhold deler ansvaret for økonomien.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Aktiviteter / resultater | <p>Prosjektet startet i 2012 og utføres av Statens institutt for forbruksforskning (SIFO). SIFO er organisert som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter under BLD, og finansieringen av prosjektet er ordnet slik at SIFO stiller med egne ressurser, mens departementet gir en ekstra bevilgning på 400 000 kr i 2013 og 400 000 kr i 2014 for gjennomføring av prosjektet. Prosjektet inkluderer en survey som gjennomføres i 2013.</p> <p>Prosjektet studerer hvordan menn og kvinner som lever i ekteskap/ekteskapsliknende forhold deler ansvaret for økonomien. I det store flertallet av slike forhold har begge i dag egne inntekter som vi må anta disponeres delvis felles og til eventuelle barns underhold, men som også dekker partenes eventuelle egne utgifter. Vi har liten systematisk kunnskap om hvordan de økonomiske beslutningene tas i husholdningene, hvem som dekker hvilke utgifter med videre. Vi vet imidlertid at mange kvinner kommer ut som økonomiske tapere ved oppløsning av ekteskapet/samboerforholdet.</p> <p>Det er skrevet en første rapport som i april ble offentliggjort på SIFOs nettsider. Rapporten har tittelen "Husholdsøkonomi og likestilling" SIFO rapport nr.6/2013. Den inneholder en gjennomgang av den kunnskapen på feltet og de forholdsvis sparsomme data fra norske husholdninger som finnes i dag. Rapporten inneholder også formulering av hypoteser på feltet og et spørreskjema som skal anvendes på et representativt utvalg av norske husholdninger. Dataene fra denne surveyen kommer inn i disse dager.</p> |
| Planer videre            | 2013 skal brukes til analyse av dataene fra surveyen. På grunnlag av funnene skal det velges ut noen problemstillinger som skal danne grunnlag for kvalitative intervjuer i 2014. Disse skal danne grunnlag for å kunne si noe om hvorfor parene ordner seg som de gjør.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

## Mål 6 – Et speil av folket? – likestilt folkestyre

### 63. Kjønnnsbalanse i kommunestyre:

Regjeringen vil etter valget i 2011 evaluere kjønnnsbalansen i kommunestyrene og erfaringene med prosjektet *Utstillingsvindu for kvinner i lokalpolitikken*. Evalueringen vil danne grunnlag for å vurdere behovet for ytterligere tiltak for å fremme bedre kjønnnsbalanse i kommunestyrene. I denne sammenheng vil både rettslige og/eller ikke-rettslige virkemidler bli vurdert. (KRD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Målsetting               | Økt kjønnnsbalanse i kommunestyrene.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Status                   | I gang.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Aktiviteter / resultater | <p>Målet med satsingen <i>Utstillingsvindu for kvinner i lokalpolitikken</i> som pågikk i perioden 2007–2011, var å bedre kjønnnsbalansen i kommunestyrene, spesielt i ledende verv. Prosjektet ble initiert fra regjeringen. Det ble likevel understreket at kommuneprosjektene skulle utformes med utgangspunkt i lokale situasjonsanalyser og lokalt initierte tiltak. Det ble anvendt en forsøksmodell der Kommunal- og regionaldepartementet lyste ut prosjektmidler og kommunene søkte om å få delta. Man var på utkikk etter virkemidler for å sette fart i andelen kvinner i lokalpolitikken. Siktemålet for arbeidet var lokalvalget i 2011 der man håpet å se fremgang når det gjaldt kvinners representasjon i kommunestyre og i ledende verv. Om lag 70 kommuner søkte om å få delta. 22 kommuner som er ganske representative for kommunene i Norge, ble valgt ut og deltok med sine prosjekter.</p> <p>Hele programmet, som hadde en budsjettramme på om lag 20 millioner kroner til lokale tiltak, ble evaluert av forskere ved Rokkansenteret ved Universitetet i Bergen. Forskerne skriver i sluttrapporten at deltakerkommunene satte seg ambisiøse mål for prosjektarbeidet. Resultatene svarte neppe til de høyeste forventningene, men en nærmere gjennomgang av prosjektene viser at en del av kommunene oppnådde resultater, ikke minst når en sammenligner med resten av landets kommuner.</p> <p>Evalueringen viser at kvinnene i prosjektkommunene til en viss grad styrket sin stilling sammenlignet med de øvrige kommunene (Aars og Christensen, 2012: 2). Særlig var utviklingen for lederstillingene mer positiv enn i landet for øvrig. Spesielt gjaldt det antallet kvinnelige ordførere som i prosjektkommunene økte fra to til sju etter seneste valg, mens ordførerandelen i resten av landet var stabil eller svakt avtagende. Det er også en større andel av prosjektkommunene enn kommunene i resten av landet som har hatt en positiv utvikling når det gjelder representasjon av kvinner i formannskapet. Når det gjelder hvilke type tiltak som kommunene har iverksatt, er det betydelig variasjon. Imidlertid har alle satset på opplæringstiltak og på "å bygge politikere". Opplæringstiltakene har naturlig nok vært innrettet mot dem som allerede sitter i kommunestyrene, da det er vanskelig å organisere slike tiltak med tanke på å nå potensielle folkevalgte. Forskerne som evaluerte prosjektene, ser det som sannsynlig at opplæringstiltakene lyktes med å bevisstgjøre kvinnelige politikere om sine ambisjoner, samtidig som det ga dem selvillit og trygghet til å påta seg verv som de ellers ville ha reservert seg mot. De peker også på at opplæring og kursing kan bidra til at flere kvinnelige politikere står klare når det skal velges formannskap, utvalgsledere og ordførere etter neste valg. Slik sett kan mange av prosjektene ha langtidsvirkninger som ikke lar seg etterspore etter kun én valgperiode.</p> <p>Prosjektkommunene har også satt i gang tiltak for å styrke rekrutteringsgrunnlaget, og å trekke flere kvinner med. Departementet har gjennom hele prosjektperioden lagt stor vekt på å formidle kunnskap om betydningen av nominasjonsarbeidet i partiene. Likevel har kommunene satset mer systematisk på tiltak rettet mot dem som sitter i kommunestyrene. Forklaringen som forskerne gir på det, er at kommunene gjerne vil vise en varsomhet overfor partiene når det gjelder rekrutteringsarbeidet. Partiene på sin side beskytter sin frihet til å gjennomføre nominasjonene slik de selv ønsker. Lokaldemokratikommisjonen (NOU 2006: 7) pekte på at krav til listene om kjønnnsbalanse ville være et effektivt virkemiddel for raskt å oppnå kjønnnsbalanse. Et slikt lovbasert virkemiddel ble ikke prøvd ut i dette prosjektet. Men det var en</p> |

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               | <p>kommune, Øygarden, som med stor suksess hadde "annenhver kvinne og mann på valglistene" som mål for sitt prosjekt. Det var også andre enkeltkommuner, også med suksess, som gikk nye veier når det gjaldt å rekruttere og mobilisere kvinner til listene.</p> <p>Vi vet i dag hva som skal til for å få kjønnsbalanse i kommunestyrene. Forskning viser at det først og fremst er de politiske partiene som sitter med nøkkelen til å oppnå en styrket kvinnerepresentasjon. Undersøkelser av de rettingene som blir gjort ved kommunestyrevalg, viser at velgerne stor sett gir ekstrastemmer til de kandidatene som partiene allerede har prioritert gjennom topplassing og stemmetillegg. Det er dessuten ikke bare gjennom nominasjonsprosessene at partiene styrer personvalget. Etter at velgerne har sagt sitt, er det partiene som avgjør hvem de vil plassere i de fremste maktposisjonene. Om kommunestyrene i større grad enn i dag skal gjenspeile velgerne, hviler det derfor et spesielt ansvar på partiene.</p> |
| Planer videre | <p>Kommunal- og regionaldepartement ønsker at erfaringene fra utstillingsvindukommunene skal komme flere kommuner i landet til nytte og vil lansere tiltak for å realisere dette.</p> <p>KRD har planlagt to konkrete tiltak i perioden 2013-2014 for å øke kvinneandelen i kommunestyrene:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Lokalvalgdag</li> <li>• Opplæring av folkevalgte i samarbeid med KS</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

#### 64. Informasjonsbrosjyre:

Regjeringen har utgitt en brosjyre beregnet på lokalpartienes nominasjonskomiteer om listeoppsettets og stemmetilleggets betydning dersom partiene ønsker å få flere kvinner inn i kommunestyrene. Informasjonsbrosjyren er utsendt til alle partier, også lokalt, før nominasjonene. (KRD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Målsetting               | Økt kjønnsbalanse i kommunestyrene.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Status                   | Gjennomført.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Aktiviteter / resultater | <p>Om lag et år før nominasjonsprosessene startet ved lokalvalget i 2011 sendte regjeringen ut en brosjyre til alle lokalpartier og lister som stilte til valg. Det ble også sendt et brev fra kommunalministeren til alle partiene på Stortinget. Hun oppfordret partiene om å ta ansvar for å bidra til å få kjønnsbalanse i sine lokalpartier.</p> <p>Brosjyren var basert på tekst fra valgforskere som viser hvor stort ansvar partiene har for å sikre balanse mellom kjønnene i kommunestyre og kommunalpolitiske maktposisjoner med dagens lokalvalgordning. Den gir en oppskrift på hva nominasjonskomiteene konkret kan gjøre hvis de ønsker å få flere kvinner inn i kommunestyrene.</p> <p>Valgresultatet i 2011 viste stagnasjon i andelen kvinner i kommunestyrene i landsgjennomsnitt. Det ser dermed ikke ut til at dette tiltaket har hatt noen effekt på kort sikt. Her må man peke på at kvinnerepresentasjon i kommunene er avhengig av en lang rekke faktorer. Mange av disse faktorene kan ikke påvirkes i løpet av kort tid i en nominasjonsprosess. For at nye skal komme til, må noen tre til side. Denne utskiftingen finner sted i noen kommuner. Da gis det en åpning for nyrekruttering. I andre kommuner er vervene "blokkerte" av sittende representanter. Et slikt motivasjons- og bevisstgjøringstiltak kan derfor gi resultater ved neste lokalvalg.</p> |
| Planer videre            | Jf. tiltak 63                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

### 65. Ungdommens maktutredning:

Regjeringen har nedsatt et offentlig utvalg som skal utrede unges makt og deltakelse. Utvalget er blant annet bedt om å legge et kjønnsperspektiv til grunn for sitt arbeid. Utredningen skal leveres 15. desember 2011. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Målsetting               | Å belyse ungdoms makt og deltakelse med utgangspunkt i et kjønnsperspektiv.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Aktiviteter / resultater | <p><i>NOU 2011:20 Ungdom, makt og medvirkning</i> er den første offentlige utredning om unges makt og deltakelse. Et bredt sammensatt utvalg, fikk i oppdrag å utrede ulike gruppers muligheter og barrierer for innflytelse. Utvalget har vurdert metoder for å øke unges makt over samfunnsutviklingen, i tillegg til makt over, og mestring av sin egen livssituasjon. Utredningen omfatter all ungdom, både jenter og gutter. Kjønnsperspektivet er ett av mange perspektiv som er lagt til grunn. Utredningen ble overlevert 13. desember 2011. Tidlig i februar 2012 ble den sendt på bred, offentlig høring. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet mottok 128 høringsinnspill.</p> <p>Utvalget la fram 49 forslag for å styrke unges makt og deltakelse i samfunnet, fordelt på 7 områder.</p> <p>Utvalgets sentrale tilrådninger er knyttet til følgende områder</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- Skolens demokratioppdrag, 10 forslag</li><li>- Organisasjonskanalen, 4 forslag</li><li>- Valgkanalen, 2 forslag</li><li>- Myndighetsinitierte ordninger for medvirkning, 8 forslag</li><li>- Digitalt medborgerskap, 2 forslag</li><li>- Personvern i nye medier, 9 forslag</li><li>- Unge under offentlig omsorg, 14 forslag</li></ul> <p>Et hovedtema i utredningen er hvordan det står til med de ordninger og institusjoner som skal bidra til å sikre ungdom muligheter til å si sin mening, bli hørt og representert. En premiss for utvalget er at et velfungerende demokrati ikke kan være et ekskluderende eliteprosjekt. De finner at ungdommers deltakelse i stor grad henger sammen med høyt utdanningsnivå og tilgang til andre ressurser.</p> <p>Med utgangspunkt i utvalgets forslag og høringsresultatene vedtok regjeringen våren 2012, å lovfeste krav til medvirkingsordninger for ungdom i kommuner og fylkeskommuner.</p> |
| Planer videre            | Utvalget har levert en rekke forslag som går inn i prosesser som Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets allerede er i gang med å følge opp. De fleste av utvalgets forslag berører andre departement sine ansvarsområder i tillegg til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets ansvarsområder. Aktuelle departement er i denne forbindelse invitert til ett samarbeid.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

#### 66. Debattbok for ungdom:

Regjeringen vil feire Stemmerettsjubileet 1913–2013 ved å få utgitt en debattbok for ungdom som har som mål å skape engasjement rundt likestilling og stemmerett, deltakelse og representasjon for alle. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 1 890 302 kr til debattbok og 450 000 kr til aktiviteter                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Målsetting               | Målet har vært å skape engasjement rundt likestilling og stemmerett, deltakelse og representasjon for alle.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Status                   | Debattbok er utgitt. Aktiviteter for å sikre at boken blir brukt gjennomføres ut 2013.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Aktiviteter / resultater | <p>I forbindelse med feiringen av Stemmerettsjubileet 1913-2013 sendte regjeringen ut en debattbok for ungdom <i>Sånn er det bare</i> til om lag 120 000 elever i videregående skole.</p> <p>Sammen med boken har Foreningen !Les over tre år (2011, 2012, 2013) fått 450 000 kr for å lage aktiviteter som debattmøter, skrive- og fotokonkurranser i tillegg til en nettside som et supplement til debattboken. Dette er aktiviteter som gjør at boken blir lest og brukt, men som også har som mål å engasjere rundt verdier som stemmerett, likestilling og deltakelse. Foreningen !Les rapporterer på sine aktiviteter senest 15.03.2014 (jf tildelingsbrev).</p> |
| Planer videre            | Aktiviteteene gjennomføres ut 2013.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

#### 67. Tilskuddsordning:

Det etableres en tilskuddsordning i forbindelse med Stemmerettsjubileet i 2013. Midler tildeles organisasjoner etter søknad og kriterier som fastsettes i forkant av valget i 2013. (KRD/BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Det er satt av inntil 7 mill. kr til informasjonstiltak i forbindelse med stortings- og sametingsvalget 2013. Inntil 4 mill. kr av beløpet ble satt av til tilskudd til informasjonstiltak. Inntil 3 mill. kr av beløpet ble satt av til tiltak knyttet til Stemmerettsjubileet 2013.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Målsetting               | Økt kunnskap om valg og allmenn stemmerett, blant landets velgere.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Aktiviteter / resultater | <p>Tilskuddsordningen ble kunngjort 28.9.2012 med frist 22.10.2012. Tildelingen ble kunngjort 1.2.2013, og midler ble utbetalt i februar/mars 2013.</p> <p>Til sammen ble 4 797 320 kr utbetalt til informasjonstiltak, mens 2 201 000 kr ble utbetalt til ulike organisasjoner til tiltak knyttet til stemmerettsjubileet.</p> <p>Mer informasjon finnes her:<br/><a href="http://www.regjeringen.no/nb/dep/krd/pressesenter/pressemeldinger/2013/sju-millionar-til-informasjonstiltak-for.html?id=713253">http://www.regjeringen.no/nb/dep/krd/pressesenter/pressemeldinger/2013/sju-millionar-til-informasjonstiltak-for.html?id=713253</a></p> |
| Planer videre            | Ingen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

## Mål 7 – Kvinner lider, menn dør – lik mulighet for kvinner og menn til god helse

### 68. Gjennomgang av Kvinnehelsestrategien 2003-2013:

Helsedirektoratet skal på oppdrag fra HOD gjennomgå tiltakene i Kvinnehelsestrategien. På bakgrunn av gjennomgangen skal direktoratet foreslå nye tiltak innenfor kjønn og helse. Nettportalen har egne sider for menn. (HOD)

|                          |                                                                                                                      |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                     |
| Målsetting               | Ikke spesifisert                                                                                                     |
| Status                   | Påbegynt                                                                                                             |
| Aktiviteter / resultater | Helsedirektoratet vil levere innspill til HOD 2. tertial 2013 i forbindelse med evaluering av kvinnehelsestrategien. |
| Planer videre            | Se over.                                                                                                             |

### 69. Menns bruk av helsetjenester:

Gjennom den nye offentlige helseportalen [www.helsenorge.no](http://www.helsenorge.no), vil regjeringen styrke informasjonen om helsetjenester rettet mot menn. Nettportalen har egne sider for menn. (HOD)

|                          |                                                                         |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                        |
| Målsetting               | Ikke spesifisert                                                        |
| Status                   | I gang                                                                  |
| Aktiviteter / resultater | I nettportalen er det informasjon om helseproblemer som kan ramme menn. |
| Planer videre            | Siden er under kontinuerlig utvikling.                                  |

## 70. Informasjon om livsstilssykdommer:

Vurdere videre oppfølging av pilotprosjektet Stork Groruddalen som har som mål å bedre helsestasjonens svangerskapsomsorg. Gjennom kontakt med helsestasjonen identifiseres blant annet kvinner med svangerskapsdiabetes og lave vitamin D-nivåer, og sikres informasjon om kosthold, livsstil og aktivitet. (HOD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Målsetting               | Bedre svangerskapsomsorg ved helsestasjonene i Groruddalen og Oslo Sør.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Status                   | I gang.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Aktiviteter / resultater | <p>Tilskuddet til folkehelseprosjektet Stork Groruddalen inngår i den 10-årige Groruddalssatsingen som startet opp i 2007. Bydel Stovner har ledet prosjektet, og har samarbeidet med bydelene Bjerke og Grorud i oppfølgingen.</p> <p>Det overordnede helsemålet har vært at helseforskjellene blant befolkningen i Groruddalen og Oslo Sør skal reduseres, og at helsetilstanden for befolkningen i Groruddalen og Oslo Sør ikke skal skille seg vesentlig fra Oslo-gjennomsnittet.</p> <p>Tilskuddet faller inn under ett av fire større programområder, programområdet fire: "Oppvekst, utdanning, levekår, kulturaktiviteter og inkludering".</p> <p>STORK Groruddalen regnes som et pionerarbeid innenfor svangeskapsutløst diabetes, og berører flere av Groruddalssatsingen målsettinger. (Kilde: Ruud, Marit Ekne et.al (2011) Midtveisevaluering av Groruddalssatsingen. Samarbeidsrapport, NIBR/TØI 2011)</p> <p>Dette tiltaket forventes å kunne ha målbare virkninger innen få år, og bidra til målet om at folkehelsen i Groruddalen skal ligge nærmere Oslo-gjennomsnittet når det gjelder denne typen diabetes.</p> |
| Planer videre            | Groruddalsprosjektet er inne i andre del av satsingsperioden. Bydelene er bedt om å sette søkelys på innarbeiding av prosjektene i ordinær drift, herunder gjøre nødvendige omstillinger i lys av nye erfaringer, jf. Helsedirektoratets tildelingsbrev for 2013.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

## 71. Statistikk og informasjon:

Regjeringen vil forsterke datatilfanget om kjønn og helse. Økt kunnskap vil kunne bidra til bedre forståelse for sammenhenger mellom kjønn og helse. (HOD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Målsetting               | Økt kunnskap om kjønn og helse.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Status                   | I gang.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Aktiviteter / resultater | <p>I <i>Meld. St. 34 (2012-2013) Folkehelsemeldingen</i> varsler regjeringen at det er et mål å få bedre oversikt over helse og påvirkningsfaktorer. Helseregistrene, befolkningsundersøkelsene og nasjonalt sykdomsbyrdeprosjekt ved Nasjonalt folkehelseinstitutt skal utvikles videre, og det skal legges til rette for et mer helhetlig system for utvikling av folkehelseanalyser. Dette er et arbeid som også vil bidra til bedre data om kjønn og helse.</p> |
| Planer videre            | Se over.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

## Mål 8 – Frihet fra vold, tvang og overgrep – en forutsetning for likestilling

### 72. Handlingsplan mot tvangsekteskap 2012:

Enkelte tiltak i Handlingsplan mot tvangsekteskap 2008-2011 vil videreføres og videreutvikles i 2012. (BLD)

og

### 73. Handlingsplan mot kjønnslemlestelse 2012:

Enkelte tiltak i Handlingsplan mot kjønnslemlestelse 2008-2011 vil videreføres og videreutvikles i 2012. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Handlingsplaner mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (2012) har hatt en økonomisk ramme på ca 70 millioner kroner.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Målsetting               | Målsetting i innsatsen mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, er å hindre at overgrepene finner sted.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Status                   | Gjennomført og videreutviklet.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Aktiviteter / resultater | <p>Rapportering på tiltak 72 og 73 er slått sammen siden oppfølgingen av tiltakene har vært felles.</p> <p>Gjennom <i>Handlingsplaner mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (2012)</i> har regjeringen videreført de store og sentrale tiltakene mot tvangsekteskap. Handlingsplanen inneholder 11 tiltak mot tvangsekteskap og 10 fellestiltak mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Det forebyggende arbeidet mot kjønnslemlestelse er styrket ved at feltet er blitt innlemmet i oppgavene til minoritets- og integreringsrådgiverne, samt gjennom utvidelsen av mandatet til Kompetanseteamet mot tvangsekteskap til også å omfatte kjønnslemlestelse. Teamets fulle navn er nå Kompetanseteamet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Det er et tverretattlig rådgivende team som koordineres av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet og har representanter fra både politi, barnevernsmyndigheter og utlendingsmyndigheter. Fra 2012 er teamet utvidet med en representant fra Arbeids- og velferdsdirektoratet og en fra Helsedirektoratet.</p> <p>I 2012 ble det vurdert hvordan innsatsen mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse skulle innrettes fremover. Evalueringer av de tidligere handlingsplanene mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse for perioden 2008-2011 viser at det fortsatt er utfordringer knyttet til å forebygge og forhindre dette.</p> <p>Regjeringen viderefører derfor sin innsats under en ny <i>Handlingsplan mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlige begrensninger av unges frihet (2013-2016)</i>. Forbyggende arbeid skal styrkes, og styrket kompetanseheving og bedre samordning i offentlig sektor skal bidra til at hjelpetilbudene er tilpasset en mangfoldig befolkning. Handlingsplanen inneholder 22 tiltak fordelt på tre kapitler: forebygging, god offentlig hjelp gjennom kompetanse og samordning, og forskning og metodeutvikling.</p> |
| Planer videre            | Den nye handlingsplanen gjelder for perioden 2013-2016.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

#### 74. Vold i nære relasjoner:

Ny handlingsplan om vold i nære relasjoner, samt en melding til Stortinget om status og det fremtidige innholdet i arbeidet mot vold i nære relasjoner. (JD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | <p>Følgende tiltak/områder er omtalt i stortingsmeldingen (og konkretisert i handlingsplanen) og mottar tilskudd fra 2014:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Nasjonal strategi forebygging (7.mill. kr)</li><li>• Kunnskap/forskning (10. mill. kr)</li><li>• Kunnskap/kompetanse i helse- og omsorgstjenesten (10.mill. kr)</li><li>• Tilbud til voldsutøvere (5. mill.kr )</li><li>• Barnehus (30. mill. kr)</li><li>• Tilskuddsordning frivillige ( 8. mill. kr)</li><li>• Karin ( 5. mill. kr )</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Målsetting               | Bedre forebygging av vold i nære relasjoner og gi bedre til hjelp til utsatte generelt og til sårbare grupper spesielt.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Aktiviteter / resultater | <p>Stortingsmelding om forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner ble lagt frem 8. mars 2013 og ble behandlet i Stortinget 30. mai 2013.</p> <p>For å bli mest mulig målrettet i det videre arbeidet mot vold i nære relasjoner gjør regjeringen med denne meldingen til Stortinget opp status for feltet så langt. Meldingen gir en beskrivelse av tiltak som er gjennomført, identifiserer utfordringer og skisserer linjene for det videre arbeidet. Målet er at alle hjem skal være en arena for trygghet og omsorg - frie for vold.</p> <p>Hovedutfordringene i det videre arbeidet knytter seg til kvaliteten på tjenestene innenfor den strukturen som allerede eksisterer og samarbeid og samordning innenfor de enkelte tjenestene og tjenestene imellom. Manglende kvalitet og samordning medfører at utsatte ikke får den hjelpen de har behov for, og personer i særlige sårbare situasjoner og posisjoner faller utenfor. Det er videre særlig behov for å styrke den forebyggende innsatsen. Regjeringens fremste mål med meldingen er at vi gjennom økt kompetanse og bedre samordning skal bli bedre til å forebygge vold i nære relasjoner og gi bedre til hjelp til utsatte generelt og til sårbare grupper spesielt.</p> <p>Statusrapportering for regjeringens handlingsplaner om vold i nære relasjoner 2008-2011 (Vendepunkt) og 2012 (Handlingsplan mot vold i nære relasjoner) ligger på Justisdepartementets hjemmesider.</p> <p>Stortingsmelding om forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner er fulgt opp av en handlingsplan for perioden 2014-2017, jf. Regjeringens handlingsplan <i>Et liv uten vold - Handlingsplan mot vold i nære relasjoner</i> som ble lagt frem 16. august 2013.</p> <p>Regjeringen forsterker med denne planen innsatsen for å hindre familievold. I en ny handlingsplan settes femti mill. kr inn til forskning over fem år, og åtte millioner kroner årlig til frivillige organisasjoner.</p> |
| Planer videre            | Se over.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

### 75. Holdningskampanje mot voldtekt:

Regjeringen vil styrke innsatsen mot voldtekt, og i denne sammenheng gjennomføre en holdningskampanje i løpet av handlingsplanperioden. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 150 000 kr                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Målsetting               | Styrke innsatsen mot voldtekt                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Status                   | Gjennomføres ikke                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Aktiviteter / resultater | <p>Høsten 2011 fikk Reform – Ressurssenter for menn midler til å starte forberedelser til et prosjekt med sikte på å forebygge relasjonsvoldtekter. Målgruppen var gutter og jenter i videregående skole. Gjennom prosjektet skulle det formidles kunnskap om relasjonsvoldtekt og seksuelle krenkelser til ungdom for å bevisstgjøre og legge grunnlag for eventuell holdningsendring. Reform startet forberedelsene til et slikt prosjekt ved å innhente eksisterende informasjonsmateriell, sette sammen en ressursgruppe og vurdere ulike tiltak og fremgangsmåter.</p> <p>Departementet mottok rapport fra dette arbeidet våren 2012. Det ble besluttet at prosjektet ikke skulle videreføres slik det var skissert.</p> |
| Planer videre            | BLD vil arbeide videre med problemstillinger knyttet til hvordan engasjere gutter og menn. Innsatsen mot voldtekt må også ses i sammenheng med innsatsen mot seksuell trakassering. I Meld. St. 44 (2012-2013) <i>Likestilling kommer ikke av seg selv</i> foreslår regjeringen en økt innsats for å bekjempe seksuell trakassering blant ungdom. Det fremgår videre at BLD tar sikte på å etablere en veiledningstjeneste om seksuell trakassering i Bufdir. Det tas forbehold om Stortingets behandling av forslagene i meldingen.                                                                                                                                                                                          |

### 76. Kunnskapsinnhenting:

Regjeringen vil undersøke arbeidsmiljøet ved landets strippeklubber og mulige sammenhenger mellom stripping og prostitusjon eller menneskehandel. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | 600 000 kr for perioden 2011-2013.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Målsetting               | Å skaffe til veie kunnskap om arbeidsforholdene ved norske strippeklubber, samt kartlegge hvorvidt det foregår organisert prostitusjon ved klubbene.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Aktiviteter / resultater | <p>FAFO ble tildelt oppdraget etter en begrenset utlysning hvor fem relevante forskningsmiljø ble invitert til å gi tilbud.</p> <p>Studien startet høsten 2011 og er nå avsluttet. Rapporten "Organisering vilkår og hverdag i norske strippeklubber" ble publisert på FAFOs nettsider mai 2013.</p> <p>Hovedkonklusjoner i rapporten:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Studien finner ingen kobling til prostitusjon ved strippeklubbene.</li><li>• Studien viser en variasjon blant stripperne og klubbene.</li><li>• Stripperne fremstår som ressurssterke og rettighetsbevisste.</li><li>• Klubbeierne er opptatt av å ta forholdsregler for å unngå prostitusjon blant stripperne. Arbeidskontraktene inneholder derfor reguleringer av både arbeidstid og fritid.</li><li>• Forhold forskerne fremhever som problematiske/uavklarte ved arbeidsforholdene:<ul style="list-style-type: none"><li>- dansernes rettigheter som freelancere</li><li>- beskyttelse dersom de skulle bli syke eller skadet mens de er i Norge</li><li>- spørsmål vedrørende hvorvidt noen former for organisering av virksomheten i for stor grad forutsetter stort alkoholinntak</li><li>- lovligheten i reglene som regulerer forhold ved strippersnes privatliv</li><li>- rollen til agenter som opererer over landegrensene</li></ul></li></ul> |

|               |                                                                                                                            |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Planer videre | BLD vil se nærmere på de mer utfordrende sidene ved strippernes arbeidsforhold. Regjeringen vil vurdere eventuelle tiltak. |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### 77. Fotball mot vold:

Holdningskampanje rettet mot gutter og menn for å engasjere dem til å bidra aktivt i bekjempelsen av vold mot jenter og kvinner. I første omgang skal mennene nås gjennom fotballen. Kampanjen gjennomføres i samarbeid med Hvitt Bånd Norge og støttes av ulike fotballklubber. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | BLD bevilget 1 255 000 kr til kampanjen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Målsetting               | Engasjere menn og gutter i arbeidet mot vold.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Aktiviteter / resultater | <p>Kampanjen Fotball mot vold ble lansert 5. april 2011 og avsluttet i desember samme år.</p> <p>Kampanjen var et samarbeid mellom BLD og Hvitt Bånd (hvittband.no), med støtte fra Norges Fotballforbund.</p> <p>Målet var å kommunisere med gutter og menn gjennom fotballen:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- for å få oppmerksomhet rundt temaet</li><li>- for å påvirke menns holdninger</li><li>- for å engasjere menn til å bidra til å bekjempe vold mot kvinner i eget nærmiljø</li><li>- for å sette fokus på at vold kan ramme noen du kjenner</li><li>- for å vise at det er mulig for voldsutøvere å få hjelp.</li></ul> <p>Gjennom kampanjen ønsket man å nå menn der menn er: På fotballkamper, på tribuner, på supporterarrangementer, og ved å være online. På nettsiden <a href="http://www.fotballmotvold.no">www.fotballmotvold.no</a> registrerte fotballentusiaster seg for å vise sitt standpunkt mot vold mot kvinner. Kampanjen oppmuntret fotballag på alle nivåer til å bli Hvitt Bånd ambassadører og med det ta aktivt avstand fra vold mot kvinner.</p> <p>I kampanjeperioden jobbet BLD tett sammen med Hvitt Bånd med ulike tiltak og arrangementer.</p> <p>Kampanjen ble i stor grad driftet gjennom aktiviteten på nettsiden <a href="http://fotballmotvold.no">fotballmotvold.no</a>. Nettsiden hadde 750.000 sidevisninger ved kampanjens utløp.</p> <p>Kampanjen innebar også ulike andre tiltak som arrangementer i forbindelse med fotballkamper, kampanjemateriell og annen oppsøkende virksomhet. Kampanjen deltok med stand på Norway Cup på Ekebergsletta i Oslo med konkurranser, spill, registrering av lag og brosjyrer om kampanjen. Det anslås at mellom fem og syv tusen personer var innom.</p> |
| Planer videre            | Ingen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

### 78. Statistikk for krisesentre:

BLD ønsker å etablere en permanent datainnsamling fra kommunene innenfor KOSTRA, som over tid helt eller delvis kan erstatte den nåværende særrapporteringen. BLD vil gå skrittvis frem og nøyer seg med et begrenset datasett i 2011. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                    |
| Målsetting               | Med overgang til rammefinansiering av krisesentrene var det naturlig å innlemme også dette fagområdet i KOSTRA, som i utgangspunktet skal omfatte all regulær og årlig kommune-stat-rapportering.                                                   |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                              |
| Aktiviteter / resultater | <p>I 2011 ble 6 spørsmål tatt inn i KOSTRA-skjema 7.</p> <p>For 2012 ble spørsmålene justert, slik at det nå er 9 KOSTRA- spørsmål (hvorav 7 ble publisert 15/3-2013). Krisesenterspørsmål på KOSTRA-skjema 7 er en midlertidig løsning.</p>        |
| Planer videre            | BLD vurderer nå hvordan forholdet mellom den nåværende særrapporteringen og KOSTRA-rapporteringen skal være i fremtiden. Avgjørelse på dette vil finne sted når evalueringen av kommunenes implementering av krisesenterloven ferdigstilles i 2014. |

### 79. Tilbud til voldsutøvere:

Et landsdekkende hjelpe- og behandlingstilbud til voldsutøvere er under utvikling. Alternativ til vold (ATV) har en sentral rolle i arbeidet. (BLD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Driftstilskudd til ATV fra BLD: 16,85 mill. kr i 2011, 18,4 mill. kr i 2012 og 21,5 mill. kr i 2013.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Målsetting               | Forebygge og sikre tilbud til personer som er utsatt for vold i nære relasjoner.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Aktiviteter / resultater | <p>Regjeringen arbeider for å etablere et landsdekkende hjelpe- og behandlingstilbud for voldsutøvere. ATV har en viktig rolle i dette arbeidet.</p> <p>BLD har i 2011 og 2012 gitt tilskudd til etablering av nye kontor. Status per i dag er at det er etablert 11 kontor, hvorav åtte er kommunale tilbud, to kommuner har interkommunalt samarbeid, et interkommunalt tilbud er i samarbeid mellom syv kommuner og et kontor som utgjør et tilbud for hele fylket. Det legges til grunn en samfinansiering der kommunene dekker 50 prosent av etablerings- og driftskostnadene.</p> <p>Det er ikke realistisk å få et slikt landsdekkende tilbud gjennom ATV. Den begrensende geografiske spredningen på ATV- kontor gjør at familieverntjenesten er det mest tilgjengelige tilbudet for mange, her hjelpetilbud til voldsutøvere. ATV vil være en viktig samarbeidspartner for familieverntjenestene. Det varierer hvor stor kompetanse det enkelte familievernkontor har på å gi hjelpetilbud til voldsutøvere. Departementet vil bruke erfaringene fra blant annet Finnmarksprosjektet til det videre arbeidet med å styrke tilbudet til voldsutøvere. Departementet vil bidra til å styrke Bufetats- og familieverntjenestenes kompetanse på å gi tilbud til voldsutøvere. Departementet har gitt Bufdir i oppdrag å utarbeide en plan for hvordan familieverntjenestene kan styrke tilbudet til utøvere av vold i nære relasjoner.</p> <p>I 2011 tok BLD over forvaltningen av hele statstilskuddet til ATV. Tidligere ble ATV samfinansiert av JD, HOD og BLD.</p> <p>I 2011 var det til sammen 573 klienter som henvendte seg til ATV og ble tilbudt behandling. Total klientkontakt i 2011 var 893 klienter. I løpet av 2011 veiledet og underviste ATV 9140 personer fordelt på 218 oppdrag.</p> <p>I 2011 har ATV også arbeidet med tre faglige utviklingsprosjekt. Det har også vært jobbet fra ATVs med å utvikle samarbeid med familieverntjenestene.</p> <p>ATV og Barne-, ungdoms- og familieetaten/familievernet har samarbeidet om å utvikle et tilbud til voldsutøvere i Finnmark. Prosjektet Kunnskap om vold - familievernets arbeid med vold i nære relasjoner i Finnmark i 2009-2011. Prosjektet er avsluttet. Prosjektet har styrket det faglige nettverket og gitt kompetanseheving til ansatte ved familievernkontorene.</p> <p>ATV har i 2012 hatt klientkontakt med 924 klienter. ATV har gjennom året veiledet og undervist for 9193 personer fordelt på 208 oppdrag (og gjennom dette stått for en omfattende fagformidling og kompetansespredning, både nasjonalt og internasjonalt). ATV har vært i 78 medieoppslag. ATV har gjennom 2011 og 2012 gjennomført utdanningsprogram for 15 psykologer i Modena, Italia.</p> <p>Det har vært avvik fra de opprinnelige planen om etablering av ATV-kontor, jf. blant annet omtalt i Prop. 19 S (2011–2012) og Prop. 111 S (2011–2012). BLD har formidlet til Stortinget at prosessen med etableringen av nye ATV-tilbud har gått langsommere enn forutsatt. Departementet har ikke oppnådd målsetningen om et landsdekkende behandlingstilbud til voldsutøvere.</p> |
| Planer videre            | Tilskuddet som er gitt ATV for 2013 er gitt som bidrag til det ATV-tilbudet som er etablert. Det er ingen ytterligere etableringsplaner for 2013.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

## Mål 9 – Globale utfordringer – likestilling i internasjonal politikk

### 80. På like vilkår:

Regjeringen vil følge opp St. Meld. nr. 11 (2007–2008) *På like vilkår: Kvinnens rettigheter og likestilling i utviklingspolitikken.* (UD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Målsetting               | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Aktiviteter / resultater | Stortingsmeldingen har bidratt til opptrapping av likestillingsarbeidet. Meldingen gir mål og retning for gjennomføringen av kvinners rettigheter og likestilling som både et eget satsingsområde og som en integrert dimensjon i Regjeringens øvrige satsingsområder i utviklingssamarbeidet. Det mest operative redskapet for å følge opp Stortingsmeldingen har vært Handlingsplanen for kvinners rettigheter i utviklingspolitikken, 2007-2009, som senere ble forlenget til 2013. |
| Planer videre            | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

### 81. Utvalg:

Regjeringen vil opprette et interdepartementalt utvalg for menneskerettighetssaker i 2011. Utvalget vil koordinere de ulike prosessene knyttet til regjeringens arbeid med å implementere Norges menneskerettighetsforpliktelser. (UD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Målsetting               | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Status                   | Gjennomført                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Aktiviteter / resultater | I 2011 ble det opprettet en interdepartemental koordineringsgruppe for menneskerettighetsspørsmål under ledelse av Utenriksdepartementet. Den skal bidra til å styrke den nasjonale oppfølgingen av Norges menneskerettighetsforpliktelser og Norges rapporteringer til FNs overvåkningsorganer, herunder CEDAW. |
| Planer videre            | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

## 82. Anstendig arbeid:

Målrettet støtte til anstendig arbeid, med fokus på støtte til og oppfølging av ILOs handlingsplan for likestilling for perioden 2010–2015. (UD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Jf. rapportering nedenfor.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Målsetting               | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Aktiviteter / resultater | <p>I tråd med regjeringens strategi for anstendig arbeidsliv har Norge styrket samarbeidet med ILO om «anstendig arbeid»-agendaen (arbeidstakerrettigheter, sysselsetting, sosial beskyttelse og sosial dialog). Norge er ILOs fjerde største bidragsyter med ca. 90 mill. kr i støtte i 2012, fordelt på pliktige bidrag, kjernestøtte knyttet til programavtalen (2012-15) og geografiske og tematiske satsinger. Utviklingsministeren har bestemt å styrke det økonomiske bidraget til ILO med samme størrelsesorden i 2013. Den delen av programavtalen som inkluderer ILOs innsats for å bekjempe diskriminering i arbeidslivet med særlig vekt på likestilling, har blitt styrket med 5 mill. kr og vil delvis benyttes til fremme av likestilling i arbeidslivet i Brasil, Angola, Sør-Afrika, India og Kina (ILOs BASIC-prosjekt).</p> <p>De pågående omstillingsprosessene i land som Tunisia og Egypt har satt fagforeningene under sterkt press. ILOs innsats for å støtte opp under en uavhengig fagbevegelse i Midtøsten/Nord-Afrika-regionen (MØNA), og styrke dialogen mellom arbeidslivets parter, bekjempe ungdomsarbeidsledighet og <b>diskriminering av kvinner i arbeidslivet</b>, er i denne sammenhengen svært relevant og viktig. Norge har bevilget 10 mill. kr i 2012-2013 til ILOs prosjekter i MØNA. Det pågående samarbeidet med ILO har blitt styrket med en økt overføring på 5 mill. kr i inneværende år, med særlig vekt på innsatsen i Egypt og Tunisia.</p> |
| Planer videre            | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

## 83. Kvinne- og barnehelse:

Målrettet støtte til kvinne- og barnehelse, med fokus på oppfølging av Den globale strategien for kvinne- og barnehelse som ble lansert under toppmøtet om tusenårsmålene i New York i september 2010. (UD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Egen budsjett post (kapittel 169 post 70) på totalt 1 690 000 kr forbeholdt støtte til innsats for redusert mødre – og barnedødelighet.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Målsetting               | Oppfølging av Den globale strategien for kvinne- og barnehelse lansert under toppmøtet om tusenårsmålene i New York i september 2010.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Aktiviteter / resultater | <p>Globalt er innsatsen for mødre- og barnehelse forankret gjennom Den globale strategien, og er førende for norske prioriteringer sammen med initiativ iverksatt for å støtte opp om denne kampanjen. Strategien, hvor Norge bisto med utarbeidelsen, fokuserer på de mest utsatte gruppene som gravide kvinner, nyfødte barn, ungdom og funksjonshemmede, i de 49 fattigste landene i verden. Mange aktører fra giverland, mottakerland, frivillige organisasjoner og privat sektor har både politisk og økonomisk sluttet seg til strategien.</p> <p>Som del av oppfølgingen av strategien ble FNs kommisjon for livsviktige medisiner til kvinner og barn i utviklingsland lansert i mars 2012. Statsminister Stoltenberg har sammen med Nigerias president Goodluck Jonathan ledet Kommisjonen, hvor målet er å bidra til å redde seks millioner kvinner og barn de neste fem årene gjennom fokus på økt tilgjengelighet, prisreduksjoner og mer effektiv bruk av tretten medisiner og familieplanleggingsprodukter. Gjennomføring av Kommisjonens anbefalinger er godt i gang og skjer på globalt og nasjonalt nivå. Fra før har man kommisjonen for</p> |

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               | <p>ansvarliggjøring og informasjon (Commision for Accountability and Information) lansert i 2011, ledet av Canada og Tanzania, hvor daværende utenriksminister Støre deltok som medlem av kommisjonen.</p> <p>Et annet viktig globalt helseinitiativ innen denne rammen er «The Family Planning Summit» holdt i London i juli 2012, hvor globale ledere forpliktet seg til å øke tilgangen til familieplanleggingsmetoder for 120 millioner kvinner innen 2020. Partnerskapet består av både utviklingsland så vel som bl.a. Norge, Bill og Melinda Gates Foundation og Storbritannia. Totalt ble det lovet USD 4,6 milliarder for å nå målet, og som del av dette lanserte utviklingsminister Holmås en økning på 150 mill. kr årlig over de neste åtte årene til familieplanlegging. Disse pengene vil knyttes opp til gjennomføring av FNs kommisjon for livsviktige medisiner til kvinner og barn, der tre av produktene er familieplanleggingsprodukter.</p> <p>Det er oppnådd betydelige resultater i arbeidet med TUM 4 og 5: I 2011 døde 5 millioner færre barn sammenlignet med 1990 (fra 12 millioner i 1990 til 6.9 millioner i 2011). Antall kvinner som dør i forbindelse med komplikasjoner ved svangerskap eller fødsel er nesten halvert (fra 540 000 i 1990 til 287 000 i 2010).</p> |
| Planer videre | <p>I april i år lanserte FNs generalsekretær MDG Momentum – initiativet. Dette initiativet søker ytterligere framgang for de nåværende tusenårsmålene før slutten av 2015. En handlingsplan har blitt utviklet for å nå tusenårsmålene 4 og 5 ved å redde 4,6 millioner barn og mødre de neste 1000 dagene. Arbeidet ledes av generalsekretærens spesialutsending for finansiering av tusenårsmålene, Ray Chambers.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

#### 84. Handlingsplan:

Regjeringen vil gjennomføre handlingsplanen for kvinners rettigheter og likestilling i utviklingssamarbeidet 2010-2013, med vekt på styrket innsats på landnivå og systematisk integrering av kjønnsperspektivet innen prioriterte områder. Særlig fokus på klima og miljø, olje og energi, næringsutvikling og fred og forsoning. (UD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Målsetting               | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Aktiviteter / resultater | Handlingsplanen fra 2007 ble forlenget til 2013. Planen har vært fulgt opp bredt og brukt aktivt i å styrke departementets arbeid. I følge OECD/DACs rapport om ODA-godkjente tiltak fra 2012 utgjorde 27,5 % av bistanden tiltak rettet mot kvinner og likestilling. Det er først og fremst et manglende likestillingsperspektiv i de store politiske satsingene, som klima og energi, som er grunnen til dette. 15. august i år lanserte utenriksministeren og utviklingsministeren en handlingsplan for kvinnes rettigheter og likestilling i utenriks- og utviklingspolitikken (2013-2015) «Like rettigheter – like muligheter». Det er den første plan som dekker samtlige politikkområder. Det legges blant annet opp til mer systematisk arbeid med integrering av kvinners rettigheter og likestilling, samt styrket rapportering. |
| Planer videre            | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

#### 85. Mot en grønnere utvikling:

Regjeringen vil styrke den utviklingspolitiske innsatsen for matsikkerhet og klimatilpasset landbruk i Afrika, med særlig fokus på kvinnelige produsenter og deres rolle og muligheter i landbruket. (UD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Jf. rapportering nedenfor                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Målsetting               | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Aktiviteter / resultater | <p>I desember 2012 lanserte Regjeringen sin Strategi for matsikkerhet i et klimaperspektiv. Strategien gir en samlet politisk og faglig begrunnelse for norsk satsing på matsikkerhet. Samlet økning for perioden 2013-2015 er på 500 mill. kr. Dette kommer i tillegg til ca. 1 mrd. kr som Norge allerede bidrar med til global matsikkerhet gjennom disse kanalene.</p> <p>Strategien gjennomføres med fem bilaterale partnere (Tan, Et, Mos, Mal, Zam) og med de Roma-baserte FN organisasjonene (WFP, FAO, IFAD). Økte bevilgninger fordeles likt mellom de to kanalene. I den bilaterale støtten inngår nye regionale initiativer, med særlig vekt på samarbeid med den Afrikanske unionens utviklingspolitiske arm NEPAD (New Partnership for Africa's Development).</p> <p>Strategi for matsikkerhet legger særlig vekt på å nå ut til småbrukerne generelt, og kvinner spesielt og deres organisasjoner. Målsettingen er en økt produktivitet i landbruket hvor klimaperspektivet er med for å sikre bærekraft.</p> |
| Planer videre            | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

## 86. Kvinner, fred og sikkerhet:

Regjeringen vil gjennomføre strategisk plan 2011–2013 for FNs Sikkerhetsråds resolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet, med vekt på å styrke kvinners deltakelse og beskyttelse i konflikt og fremme et integrert kjønnsperspektiv i fredsbygging, fredsforhandlinger og i internasjonale operasjoner. (UD)

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Budsjett                 | Jf. rapportering nedenfor                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Målsetting               | Ikke spesifisert                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Status                   | I gang                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Aktiviteter / resultater | <p>Utenriksdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet er i felleskap ansvarlige for gjennomføringen av <i>Kvinner, fred og sikkerhet: Strategisk plan 2011-2013</i> som er rammeverket for Norges gjennomføring av sikkerhetsrådsresolusjonen om kvinner, fred og sikkerhet (1325, 1820, 1888, 1889, 1960 og 2106). Norge skal i henhold til Den strategiske planen integrere et kjønnsperspektiv og styrke kvinners deltakelse i all innsats knyttet til fred og sikkerhet og legger frem fem prioriterte områder for Norges innsats: 1) Fredsprosesser og fredsbygging, 2) Internasjonale operasjoner, 3) Postkonflikt og fredsbygging, 4) Seksualisert vold i konflikt, samt 5) Rapportering og ansvarliggjøring.</p> <p>Som en del av satsingen på rapportering og ansvarliggjøring publiseres det med jevne mellomrom framdriftsrapporter på regjeringens innsats på dette feltet. Den første framdriftsrapporten ga en oversikt over innsatsen i 2011 og kan leses i sin helhet her: <a href="http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/dok/rapporter_planer/rapporter/2011/fn_res_fr_emdriftsrapport.html?id=678009">http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/dok/rapporter_planer/rapporter/2011/fn_res_fr_emdriftsrapport.html?id=678009</a></p> <p>Oversikten for 2012 ferdigstilles i disse dager og vil publiseres på <a href="http://www.regjeringen.no">regjeringen.no</a> sensommeren 2013. Rapporten viser at Norge er en viktig forkjemper for kvinner, fred og sikkerhet i internasjonale fora, herunder i FN-systemet, NATO og overfor andre stater. Norge er dessuten en betydelig bidragsyter til organisasjoner og andre som jobber med å gjennomføre disse resolusjonene på bakken. Dette gjelder særlig samarbeidspartnere som jobber for å øke kvinners politiske deltakelse og innflytelse, eller som jobber mot seksualisert vold og for å gi bistand til overlevende. Denne bistanden er ikke bare finansiell. En rekke norske utenriksstasjoner og delegasjoner spiller også en viktig rolle som politisk støttespiller og talerør for sivilsamfunn som jobber for å påvirke lokale myndigheter og internasjonal opinion. Også nasjonalt ser man fremdrift i arbeidet med å øke kvinnerekrutteringen til operative stillinger i internasjonale operasjoner, spesielt på politisiden. Også arbeidet med å sikre at både kvinner og menn som skal tjenestegjøre i internasjonale operasjoner får opplæring i kvinner, fred og sikkerhet begynner å bli systematisert, selv om det gjenstår noe for å gjøre denne opplæringen mer operasjonell. På dette området samarbeides det tett både med FN-systemet og de andre nordiske land. Norge bistår også med opplæring av andre lands politi og militære styrker, både gjennom utstasjonering av politioffiserer og andre spesialister fra justissektoren, og gjennom samarbeid med FN og sivilsamfunnet.</p> <p>Det er vanskelig å spore alle pengene Norge bevilger til kvinner, fred og sikkerhet, siden mye av innsatsen inngår som en del av en større innsats. Det finnes ikke en egen kode i statistikken vår på dette området, men tallfesting av bilateral bistand til prosjekter i konflikt- og postkonfliktland som har likestilling som hovedmål eller delmål, gir en indikasjon på den norske støtten. Denne bistanden utgjorde i overkant av 2 mrd. kr i 2012, en svak økning i forhold til 2011. Av disse hadde tiltak for rundt 401 mill. kr kvinner og likestilling som hovedmål. I tillegg gir Norge kjernebidrag til en rekke internasjonale organisasjoner som blant annet jobber for å gjennomføre resolusjonene om kvinner, fred og sikkerhet.</p> <p>Rapporten peker også på områder hvor innsatsen kan bli bedre og hvilke innsatsområder som må prioriteres høyere i tiden som kommer.</p> |
| Planer videre            | Et spesielt viktig innsatsområde blir oppdateringen og videreutviklingen av den strategiske planen, som går ut i 2013.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

